

Den libanesiske hæren

En multikonfesjonell hærs evne til å forsvare suverenitet og sikre stabilitet

Ingrid Ringhus

Samfunnsvitenskapelig fakultet

Institutt for statsvitenskap

UNIVERSITETET I OSLO

28.10.2009

Forord

Jeg vil først og fremst takke min veileder Nils A. Butenschøn for kunnskapsrike og interessante innspill og tilbakemeldinger i prosessen.

En stor takk til Fritt Ord for studentstipend og leseplass ved Norsk senter for menneskerettigheter. Stipendet ga mulighet til et fruktbart feltarbeid i Libanon, som både har bidratt til bredere innsikt, spennende møter og videre inspirasjon i skriveprosessen.

Mange har bidratt med tips til artikler og kontaktpersoner i Libanon. Spesielt vil jeg takke Martin Yttervik ved den norske ambassaden i Beirut. Takk også til alle respondentene mine som tok seg tid til å møte meg og dele sine oppfatninger, meninger og perspektiver som har gjort denne oppgaven mulig.

En spesiell takk også til Katrine fordi du utfordrer, støtter, inspirerer og gleder!

Og sist, men ikke minst, ønsker jeg å rette en stor takk til mamma som virkelig har vært en konstruktiv sparringspartner, korrekturleser og fantastisk støttespiller i prosessen inn mot levering! Tusen takk!!

Alle mulige feil og mangler skal selvfølgelig undertegnede ta på sin egen kappe.

Oslo, oktober 2009

Ingrid Ringhus

(H08/V09)

Antall ord: 34 955

Innhold

FORORD	2
INNHold	3
1. INTRODUKSJON	5
1.1 PROBLEMSTILLING	7
1.2 BEGRUNNELSE FOR PROBLEMSTILLINGEN	8
1.3 OPPGAVENS OPPBYGGING.....	13
2. METODE	14
2.1 UTVALG	15
2.2 INNSAMLING AV DATA.....	17
2.3 DATAMATERIALET OG DATABEHANDLING	19
3. TEORETISKE PERSPEKTIVER	22
3.1 HÆRENS STATSBYGGENDE ROLLE	23
3.2 EN PLURALISTISK, FRAGMENTERT STATSSTRUKTUR	29
3.3 HÆREN I EN FRAGMENTERT KONTEKST	37
3.4 SPESIFISERING AV TEMA.....	52
4. HÆRENS PROFESJONELLE OG MULTIKONFESJONELLE EGENSKAPER	55
4.1 KOMPETANSE.....	55
4.2 REPRESENTATIVT, RÅDGIVENDE OG UTØVENDE ANSVAR	72
4.3 ENHET.....	79
5. HÆRENS OPPDRAG	84
5.1 MONOPOLISERING	84
5.2 UTPLASSERING	88

---

6. HVORDAN FORSTÅ EN KONFESJONELL HÆRS EVNE TIL Å SIKRE STABILITET OG FORSVARE SUVERENITET?	92
KILDELISTE	96
7. APENDIX	102
7.1 KART OVER LIBANON	102
7.2 VEDLEGG TIL MAIL TIL RESPONDENTENE	103
7.3 TEMATISK INTERVJUGUIDE	104

---

1. Introduksjon

Midtøsten er kjennetegnet av en kompleksitet knyttet til historiske, sosiale og kulturelle betingelser, hvor kryssende aktører, interesser, identiteter og historiske tradisjoner har preget den politiske konteksten. Dette har medført at området gjennom store deler av det siste århundre har vært preget av krig og konflikt, samt skapt sikkerhetspolitiske utfordringer både på nasjonalt, regionalt og internasjonal nivå. Avi Shlaim (i Butenschøn, 2008:23) definerer dette som ”*det postosmanske syndromet*” og Butenschøn (2008:21) hevder at konfliktlinjene må forstås i lys av det osmanske rikets sammenbrudd, og de europeiske seiersmaktens forsøk på å påtvinge araberstatene en ny regional politisk orden som inkluderte rivaliseringer om hvordan regionen skulle organiseres i stater og territorier, hvordan statsmakten skulle begrunnes og utøves og hvilken rolle ytre makter skulle ha i etableringen og opprettholdelsen av den politiske orden. Shlaim (i Butenschøn, 2008:23) mener dette har ledet til fornektelsen av det enkelte lands rett til eksistens, og dermed til de utallige territorielle konfliktene som har preget Midtøsten. Samtidig brakte rivaliseringene gamle konfliktrelasjoner til overflaten og skapte regionale konfliktmønstre, og gjorde det vanskelig for de arabiske politiske systemene å oppnå enighet om forhold som angår identitet, autoritet, sosialpolitikk og regional samordning. Ut fra dette mener Hudson (i Butenschøn, 2008:23) at manglende legitimitet har blitt et kjennetegn ved de fleste politiske regimene i den arabiske verden, hvor legitimitetsgrensene strekker seg utover suverenitetsgrensene og hvor den territorielle kontrollen ikke alltid befinner seg på den enkelte regjerings hender. I postkolonial tid førte dette til at de ulike gruppene søkte regional og internasjonal støtte for å forsvare seg mot nasjonale trusler i kampen om makt og beskyttelse, slik at det kan være vanskelig å avgjøre om det er interne eller eksterne aktørers interesser som utfordrer statenes stabilitet og suverenitet (Butenschøn, 2008:21, Rubin, 2007:178). Butenschøn (2008:23) fremholder derfor at innsikt i årsakene til krig og konflikt må søkes i samspillet mellom indre og ytre krefter.

I spørsmål knyttet til statlig suverenitet, stabilitet og sikkerhet i pluralistiske fragmenterte stater, utgjør Libanon et svært interessant case. Libanon er en stat hvor legitimiteten til den etablerte politiske orden utfordres av etniske, klanmessige og konfesjonelle lojalitetsbånd som strekker seg utover de nasjonale grensene, og landet har fra aller første stund vært

kjennetegnet av grunnleggende skillelinjer knyttet til statens legitimitet og en libanesisk identitet. Samtidig involverer Libanons geopolitiske plassering, med grense mot både Iran, Irak, Egypt, Syria og Israel, landet i et regionalt og internasjonalt maktspill som omfatter både territoriale, politiske, religiøse og kulturelle faktorer (Hanf, 1993:66).

Med en befolkningssammensetning bestående av 39 % kristne og 59,7 % muslimer fordelt mellom 17 anerkjente konfesjonelle grupper, og i overkant av 222 000 palestinske flyktninger bosatt innenfor statens grenser¹, definerer Knudsen (2005:1) Libanon som en multikonfesjonell stat. Fordelingen av kristne og muslimer har utviklet en nasjonal sameksistens bygget på en arabisk-vestlige kulturell dualisme som i følge Harris (1996:2) gjør Libanon som stat unik. Libanon avviker fra andre pluralistiske stater ved at ingen befolkningsgrupper har vært store eller sterke nok til å eliminere opposisjonen og monopolisere makten². I stedet hviler stabiliteten på landets tre jevnstore konfesjonelle grupper; maronittene, sunnimuslimene og sjiamuslimene, manifestert i et konsosiert demokratisk system, forankret gjennom sedvane i en nasjonalpakt og senere implementert i konstitusjonen. Systemet er en form for konsensusstyre, basert på proporsjonal fordeling i et tokammersystem, hvor den utøvende makten styrer ut fra en koalisjon og minoritetenes rettigheter beskyttes gjennom veto. Ideen er integrasjon gjennom et politisk system som beskytter interessene til alle de ulike gruppene, med målsetting om å regulere konfliktene mellom dem (Barak, 2009:11; Lijphart, 1977:25). Samtidig har kontinuerlige endringer i størrelse og maktforhold mellom de konfesjonelle gruppene medført at pluralismen virker mer destabiliserende på det politiske systemet enn i andre pluralistiske stater, og konfesjonelle splittelser og manglede enighet om sikkerhetspolitiske interesser gjør det vanskelig for myndighetene å fatte konsensus om en felles nasjonal visjon for sikkerhetspolitikken (el-Khazen, 1992:2). Landet fremstår som et lappeteppes av kryssende identiteter, allianser, skiftende maktrelasjoner og konfliktlinjer, definert ut fra polarisering mellom sekt mot klassekonflikt, sekularisme mot religiøs fundamentalisme, islam mot kristendom, Orienten mot Vesten, Sunni mot Sjia og Israel mot den arabiske verden, og de

---

¹ CIA Factbook, oppdatert 07.09.2009.

² Landet har derfor verken én dominerende gruppe som styrer uten en opposisjon eller én liten, men mektig gruppe med nok makt til å implementere sine politiske interesser. Ingen grupper har heller klart å opprettholde makten lenge nok til å legitimere et maktmonopol (el-Khazen, 1992:2)

---

tvetydige konfliktene setter til sammen statens suverenitet under et kontinuerlig press (Harris, 1996:9, 43f).

1.1 Problemstilling

I Vesteupeisk statsutvikling har en suveren stat med udiskuterbare grenser vært oppfattet som en forutsetning for demokrati (Grugel, 2002:80). Innenfor grensene av en suveren stat er det statens egne institusjoner som har øverste konstitusjonelle myndighet, og dermed i prinsippet rettslig basert kontroll over territorium, befolkning og maktmidler. Formelt er en slik suverenitet kun begrenset av andre staters tilsvarende suverenitet og av folkeretten (Østerud, 1994: 106, 119). Med mål å verne om de etablerte statenes integritet, basert på ikke-aggresjon og ikke-innblanding i andre staters indre anliggende, med unntak av interne konflikter som kunne true andre staters sikkerhet, utgjorde de suverene nasjonalstatene byggeklossene i FN-pakten fra 1945 (Luckham, Goetz og Kaldor, 2003:14f; Migdal, 1988:13).

Nerguizian (2009:7, 26) og Gaub (2006:5) fremhever hæren som den eneste statlige institusjonen med legitimitet i hele den libanesiske befolkningen, og dermed en av de få nasjonale institusjonene libaneserne kan enes om. Fremveksten av et profesjonelt militærvesen er tillagt avgjørende betydning for etableringen av suveren politisk makt. I fraværet av en slik enhetlig politisk myndighet i Libanon trekkes spesielt den libanesiske hæren fram som en viktig institusjon for stabiliseringen av libanesisk stat, politikk og samfunnsliv (Barak, 2009:2). I kraft av de geopolitiske spenningene og de grunnleggende skillelinjer knyttet til den libanesiske statens identitet og legitimitet, var det allerede i Libanons første år som selvstendig stat en politisk konsensus om å bygge hæren på en doktrine om at dens svakhet skulle være dens styrke. I en slik doktrine lå det føringer om at hæren skulle representere alle befolkningsgruppernes interesser, og ikke skulle virke militært truende på noen interne eller eksterne aktører som kunne true myndighetens maktmonopol, eller den skjøre statsstrukturen denne var forankret i. Doktrinen var derfor nært knyttet til den arabisk-vestlige dualismen som ligger til grunn for den libanesiske statsdannelsen, og som også er betegnende for de politiske skillelinjene og de sikkerhetspolitiske utfordringene i landet. Hærens rolle ble dermed først og fremst definert som forsvarer og stabilisator av det

skjøre samholdet mellom de ulike konfesjonelle befolkningsgruppene (Adib, 2007:2; Tomàs, 2008:9).

Etter borgerkrigen ble hæren gjenoppbygd med mål om at profesjonalitet skulle erstatte konfesjonalisme og klienteisme, og dermed skape et alternativ til den politiske organiseringen som var kjennetegnende for staten. Ved å etablere multikonfesjonelle enheter, utvide den militære kapasiteten og dermed kvitte seg med den kristne statusen, skulle man få en politisk nøytral og handlekraftig hær med styrket legitimitet i folket.

I denne oppgaven vil derfor mitt hovedfokus være på den libanesiske hærens funksjon, og problemstillingen jeg ønsker å besvare er:

Hvordan forstå en multikonfesjonell hærs evne til å forsvare suverenitet og sikre stabilitet i en pluralistisk, fragmentert kontekst?

1.2 Begrunnelse for problemstillingen

De politiske skillelinjene knyttet til statens identitet og relasjon til internasjonale og regionale aktører har også blitt viktige hensyn i den nasjonale og regionale sikkerhetspolitikken. Tomàs (2008:9) fremhever hvordan den arabisk-vestlige dualismen gjør seg gjeldene i landets sikkerhetspolitiske hensyn, og mener stabiliteten allerede fra etableringen av det selvstendige Libanon i 1943 var basert på et kompromiss mellom to avvikende sikkerhetspolitiske prioriteringer. På den ene siden aksepterte man beskyttelse fra vestlige makter, mens man på den andre siden inngikk en allianse med arabiske styrker for å unngå innblanding i regionale konflikter. Dette ledet til en periode på nærmere 30³ år, inkludert en femten år lang borgerkrig fra 1975-1990, hvor libanesiske stabilitet og suverenitet med amerikansk velsignelse var beskyttet gjennom tilstedeværelse av syriske styrker (Tomàs, 2008:9)

Picard (2009:2-3) hevder at den libanesiske sikkerhetssektoren og libanesiske sikkerhetspolitikk også i senere tid har vært preget av ideologiske og maktpolitiske konflikter

---

³ Fra 1976-2005

---

mellom pro-vestlige og pro-arabiske aktører. Hun mener at både regionale og internasjonale krefter styrer sentralmakten i Libanon ved å påvirke maktbalansen mellom politiske og konfesjonelle segmenter, og dermed også styrer de nasjonale sikkerhetsstrategiene. Sammenkoplingen av intern fragmentering og ekstern intervensjon har åpnet et behov for å diskutere libanesisk suverenitet (Picard 2009:11f).

Den arabisk-vestlige dualismen ble utfordret da tidligere statsminister Hariri i 2004 søkte støtte fra USA og Frankrike til utkastelse av de syriske styrkene. Da Syria ved presidentvalget⁴ samme år forsøkte å endre valglovene for å opprettholde et pro-syrisk styre, økte de nasjonale og internasjonale kravene om syrisk tilbaketrekking fra Libanon (Tomàs, 2008:9). USA og Frankrike brakte saken inn for FN og sikkerhetsrådet, som førte til FN-resolusjon 1559⁵, med krav om uttrekking av alle gjenværende ikke-libanesiske aktører i Libanon. Resolusjonen ga også sin støtte til utvidelse av kontroll for libanesiske myndigheter over all libanesisk territorium, noe som inkluderte avvæpning av alle libanesiske og ikke-libanesiske militsgrupper, inkludert Hezbollah (Barak, 2009:188f), (Res.1559). Kravene var delvis i tråd med kravene i den libanesiske Taifavtalen fra 1990. Presset økte ytterligere da syriske tjenestemenn ble beskyldt for å være innblandet i attentatet mot Hariri i 2005,⁶ noe som styrket den politiske polariseringen og ledet til voldsomme sammenstøt mellom pro og anti-syriske fraksjoner og ledet til en ny og svært ustabil periode i Libanons historie (Koekenbier, 2005:3; Picard, 2009:3; Tomàs, 2008:8).

Med en oppfatning om at en effektiv og legitim forsvarsgruppe vil være avgjørende for statens mulighet til å hevde maktmonopol (Belloncle, 2006:2), vil jeg i denne studien fokusere på hærens evne til å forsvare *suverenitet* og sikre *stabilitet* i et fragmentert Libanon. Hærens legitimitet i befolkningen oppleves som essensielt for dens evne til effektivt å kunne sørge for statens maktmonopol, hvor effektivitet vil bero på hærens evne til *profesjonalitet*,

---

⁴ Med begrunnelse om å opprettholde stabilitet og sikkerhet i Libanon utvidet Syria president Lahouds regjeringsperiode med tre år gjennom en endring av grunnlovens (Sakr, 2005:90).

⁵ I mars 2004 kom USAs nasjonale sikkerhetsrådgiver Condoleezza Rice med et krav om frie valg i Libanon, uten syrisk innblanding. Kravet fikk støtte av President Bush og Frankrikets statsminister Jacques Chirac, som tok så saken videre til sikkerhetsrådet, som vedtok resolusjon 1559. Resolusjonen bygget på en rekke tidligere anmodninger fra FN om libanesisk suverenitet, blant annet resolusjon 520 fra 1982 (Sakr, 2005:94).

⁶ 14. februar 2005 ble Rafiq Hariri drept sammen med 20 andre personer i en bilbombeaksjon i Beirut. Tjenestemenn fra den syriske etterretningen ble beskyldt for å ha medvirket i aksjonen (Tomàs, 2008:7f).

mens hærens legitimitet vil bero på dens evne til *representativitet*. Samtidig vil hærens evne til handling også ha betydning for dens anerkjennelse i befolkningen.

Hæren i Libanon har i følge Barak (2009:164) to ansvarsområder: 1) en tradisjonell forsvarsrolle knyttet til suverenitet, som inkluderer å være forent, trent og forberedt til å fullføre det nasjonale ansvaret overfor eventuelle israelske angrep, og 2) en intern sikkerhetsrolle, knyttet til sikring av intern sikkerhet og stabilitet. I tillegg har to FN-resolusjoner i nyere tid stilt krav om henholdsvis avvæpning av libanesiske og ikke-libanesiske aktører som truer Libanesisk suverenitet og utplassering av militære styrker i områdene i Sør-Libanon (FN-resolusjon 1559; FN-resolusjon 1701).

Jeg tar utgangspunkt i en overordnet oppfatning om at sikkerhet, stabilitet og demokrati er gjensidig avhengige og nødvendige betingelser for å kunne styrke suvereniteten i pluralistisk fragmenterte stater. Høy grad av fragmentering oppfattes som et hinder for sikkerhet og stabilitet, hvor en sterkt fragmentert stat også vil være mer sårbar for eksterne aktørers intervensjoner (Jarstad, 2008:19; Østerud, 1994:75). Derimot vil stabilitet ha en positiv innvirkning på fragmenteringsnivået, og dermed være en avgjørende faktor for myndighetenes handlingsevne og evne til å håndtere interne og eksterne aktører som utfordrer deres maktmonopol, beskytte eget territorium og hevde suverenitet både overfor andre stater og egen befolkning. Dette vil igjen være betingelser for å kunne sikre myndighetenes politiske styringsevne, og evne til å handle ut fra folkets vilje og interesser, samtidig som politisk handlingsevne vil være nødvendig for å sikre stabilitet (Jarstad, 2008:19). Vold er en grunnleggende trussel mot sivil sikkerhet og stabilitet hvor håndtering av vold og konflikt krever profesjonalitet, og det er derfor bare hæren som i kraft av sin profesjon har legitimitet til å håndtere og bruke vold innenfor statens grenser (Höglund, 2008:89f). Hærens evne til å håndtere vold vil derfor være avgjørende (Huntington, 1957:13).

Koekenbier (2005:1f) fremhever hvordan det militære alltid må sees i sammenheng med og tilpasses den sosiale konteksten den opererer innfor, og dermed hvordan den relaterer seg til denne konteksten. Opprettholdelse av intern sikkerhet og stabilitet, her definert som reduksjon av faren for konfliktutbrudd, er hærens fremste ansvar (Belloncle, 2006:6; Cordesman, 2008:32; Fortna, 2008:39). I en libanesisk kontekst vil en slik stabilitet bero på dens evne til å navigere det konfesjonelle systemet og opprettholde en balanse mellom

---

aktørene som truer landets sikkerhet og suverenitet. Stabiliteten vil også kreve at hæren har legitimitet hos alle befolkningsgruppene, i form av en multikonfesjonell identitet hvor hærens lederskap sørger for å holde et godt forhold til alle de politiske fraksjonene, også Hezbollah (El-Hokayem og McGovern 2008:13), (Mooney 2007:37). I en slik multikonfesjonell identitet ligger det en evne til å opprettholde konfesjonell representativitet internt i hæren, samtidig som den opptrer upartisk og respekterer de ulike gruppenes identitet slik at alle grupper kan føle sikkerhet i forhold til at deres interesser ivaretas (Parekh, 1997:528). En multikonfesjonell hær krever derfor at den er sosialt bevisst den rollen den spiller i det libanesiske samfunnet, og Cordesman (2006:5) understreker at militære operasjoner hele tiden må veies opp mot en potensiell fare for borgerkrig og ubalanse i forholdet mellom de konfesjonelle gruppene (Nerguizian, 2009:9).

El-Hokayem og McGovern (2008:13) peker likevel på at en intern sikkerhetsrolle åpner for mulighet til innflytelse i den politiske sfære, som sammen med det politiske fragmenterte landskapet gjør det vanskelig for hæren å forbli politisk nøytrale (Belloncle, 2006:6). For å hindre den fra å utgjøre en trussel for de ulike nasjonale og regionale aktørene viser Adib (2007:2) hvordan denne interne sikkerhetsrollen har sørget for at hæren har en svak kapasitet, både i form av utstyr og i form av krav om multikonfesjonell representativitet og legitimitet, som han mener gjør hæren ineffektiv. Fordi opprettholdelsen av internt samhold og stabilitet blir viktigere enn noe annet, blir hæren derfor i mange tilfeller en passiv aktør (Adib, *ibid*:2). På denne bakgrunn fremstiller han hæren som den skjøreste institusjonen i hele sikkerhetssektoren, hele veien i fare for å oppleves som konfesjonelt dominert og splittet.

Det interne samholdet i en multikonfesjonell hær vil alltid være sårbar for nasjonale politiske splittelser, ikke minst i forbindelse med håndtering av interne konflikter. Samtidig vil evne til samhold, enhet og nasjonal lojalitet internt i hæren være helt avgjørende for deres evne til å håndtere ikke-statlige og ikke-libanesiske aktører innenfor Libanons grenser. Dupond (1999:60) viser hvordan hæren etter borgerkrigen ble fremhevet som et symbol på nasjonal enhet, hvor man erklærte at statens eksistens og legitime myndighet var avhengig av en forent hær. Hæren ble derfor oppfattet som en hoveddrivkraft for forsoning og gjenoppbygging av Libanon som suveren stat (Gaub, 2007:7).

Tilly (1990:122) ser hæren som en viktig kilde til å forsvare statens suverenitet ved å sikre monopol på legitim maktbruk, og dermed styrke statens makt og handlingsevne. Samtidig er monopolisering av makt og maktmidler helt grunnleggende for å kunne garantere sikkerhet til befolkningen, som igjen skal sikre viktige demokratiske verdier om rettferdig styring (Hopp og Kloke-Lesch, 2004:140ff). Ved å forsvare staten mot interne og eksterne aktører som forsøkte å true dens makt og grenser, bidrar hæren til å konsolidere statens myndighetsområde, forsvare suverenitet og opprettholde det nasjonale samholdet (Huntington, 1957:1). Et sterkt militære vil derfor være nødvendig for hærens forsvarsevne og dermed statens overlevelse (Kaldor, 2003:205; Suhrke, 2006:9).

Parekh trekker spesielt frem hæren som en institusjon som er avgjørende for statens legitimitet. Han hevder at mens myndighetenes legitimitet ligger i grunnloven, henter andre statlige institusjoner sin legitimitet fra borgernes tillit og villighet til oppslutning. I motsetning til myndighetene må disse institusjonene derfor vinne sin legitimitet daglig ved å sørge for at både myndighetene og de selv opptrer i henhold til demokratiske prinsipper, og dermed upartisk overfor alle befolkningsgrupper. Han hevder at dersom borgerne ikke kan stole på at staten sørger for deres sikkerhet og rettferdighet, har de ingen andre alternativer enn å ta loven i egne hender (Parekh, 1997:528). Ved å sørge for et minimum av stabilitet og tillit vil det militære også legge til rette gode betingelser for økt demokratisering (Jarstad, 2008:28), (Fortna, 2008:44).

Demokratibegrepet brukes her i hovedsak som en verdi og et ideal basert på en oppfatning om prinsipper om frihet og likhet, men også i henhold til FNs menneskerettserklæring på lik rett til sikkerhet og trygghet (Grugel, 2002:12f). Samtidig inkluderer demokrati prinsipper om representativitet, åpenhet, ansvarlighet og mulighet til kontroll (Grugel, 2002:69).

Hærens betydning for demokrati ligger derfor i evne til å sikre stabilitet, beskytte demokratiet og selv opptre demokratisk (Höglund, 2008:90). Dette fremholder de også som en av sine oppdrag

”By maintaining stability, the army provides the climate of finding solutions for any emergent problem through the legal institutions. The army is also concerned about providing public freedom within the law that provides justice and equality among citizens” (Tawjihi, 2009, §1.3).

1.3 Oppgavens oppbygging

Oppgaven består av seks kapitler. Kapittel 2. gir oversikt over metode knyttet til innhenting og analyse av data. I oppgaven søker jeg å forstå hærens evne til å sikre stabilitet og forsvare suverenitet i en pluralistisk, fragmentert libanesisk kontekst. Problemstillingen belyses gjennom et casestudie, basert på empiriske data. Innhenting av data er gjort gjennom intervjuer.

I kapittel 3. gir jeg en fremstilling av de ulike teoretiske perspektivene. Kapittel 3.1 presenterer et funksjonalistisk statsbyggingsperspektiv, med vekt på hærens rolle i utviklingen av de Vesteuropiske nasjonalstatene. Kapittel 3.2 gir en redegjørelse for den libanesiske statsdannelsen, med fokus på det politiske systemet og den politiske kulturen. I kapittel 3.3 presenteres den libanesiske hæren, hvor problemstillingen settes i et historisk perspektiv. Som en introduksjon til analysen, gir jeg i kapittel 3.4 med en spesifisering av tema hvor jeg operasjonaliserer de sentrale begrepene.

I kapittel 4. og 5. presenterer og analyserer jeg data. Her behandler jeg i kapittel 4. respondentenes meninger om hærens evne til å sikre stabilitet og forsvare suverenitet, mens jeg i kapittel 5. behandler respondentenes meninger om hvordan disse evnene kommer til uttrykk gjennom handling.

I kapittel 6. oppsummerer jeg funnene i oppgaven og reflekterer rundt videre forskning.

2. Metode

I en kontekst der dimensjonene *suverenitet* og *stabilitet* utfordres av kryssende aktører, interesser, identiteter, lojalitetsbånd og historiske tradisjoner som strekker seg utover nasjonale grenser, har jeg valgt å belyse problemstillingen gjennom en kvalitativ casestudie. I mitt case er undersøkelsesenheterne hærens *evne* til å *sikre stabilitet* og *forsvare suverenitet*, og analyseenheten er respondentenes⁷ *meninger* om hærens *evne* til å forsvare suverenitet og sikre stabilitet (Grønmo, 2004:79, 83).

Yin (2003:12f) hevder at en slik studie egner seg godt på nettopp samtidfenomener i en virkelighetskontekst hvor båndene mellom det fenomenet som undersøkes og konteksten ikke er klart definert. I tillegg mener han at et slikt altomfattende forskningsdesign vil være spesielt anvendelig i studier hvor det er en potensiell mulighet for flere variabler enn hva det teoretiske utgangspunktet predikerer. Libanons forholdsvis unike befolknings sammensetning, særegne maktfordeling, spesielle geopolitiske plassering og kryssende lojalitetsbånd øker muligheten for slike potensielle variabler.

Ragin (1994:41, 60-63) definerer casebegrepet som en metode for å ramme inn og avgrense det sosiale fenomenet som skal studeres i forhold til den større sosiale virkeligheten det er en del av, og beskriver dette som ”*framing by case*”. Han hevder at hensikten med samfunnsvitenskapelig forskning vil være å identifisere sammenhenger og regelmessighet i den mest komplekse virkelighet som kjennetegner sosialt liv, med mål om å omdanne denne kompleksiteten til mening og system. Han fremholder at et slikt mangfold også vil inkludere variasjoner og avvik som det vil være nødvendig å klarlegge for å kunne forstå endring. I denne undersøkelsen er *den libanesiske hæren* rammet inn som case. For å fange opp noe av den komplekse virkeligheten som kjennetegner hæren valgte jeg en bred innfallsvinkel til problemstillingen. Samtidig skapte dette utfordringer knyttet til innramming og spesifisering av interessante fenomener jeg mener er kjennetegnende ved, eller har innflytelse på hæren. Denne prosessen kaller Ragin (1994:41) ”*framing by aspects of case*”.

---

⁷ Begrepet respondent er valgt på bakgrunn av deres informasjon knyttet til mening (Grønmo, 2004:120)

Grensene mellom de avgrensede fenomenene og andre uformelle fenomener som påvirker caset, er ofte uklare (Gerring, 2004:344) Jeg har derfor forsøkt å ha en klar operasjonalisering av hvilke begreper og kategorier som ligger i analyseenheten. Men nettopp fordi Libanon er et land med en pluralistisk befolknings sammensetning og kryssende og ofte uklare konfliktlinjer, har jeg opplevd prosessen med operasjonalisering av dimensjonene og områdene som påvirker hærens evne til å forsvare suverenitet og sikre stabilitet som noe vanskelig. De er heller ikke gjensidig utelukkende, og det har derfor i analyse av data vært en utfordring å holde dem fra hverandre. I tillegg påvirkes evnen til å oppfylle kravene om suverenitet og stabilitet av til dels to motstridende teoretiske perspektiver. Det ene perspektivet er tilpasset et tradisjonelt statsbyggingsperspektiv med fokus på hærens profesjonalitet, mens det andre perspektivet er tilpasset en libanesisk kontekst og vektlegger vurdering av hærens representativitet som en multikonfesjonell styrke. Begge perspektivene skisseres i kapittel 3.

Selv om respondentene befinner seg på mikronivå, vurderer jeg at mitt analysenivå vil være på mesonivå⁸ (Grønmo (2004:81). Det begrunner jeg med at individuelle ytringer skal analyseres i lys av den pluralistiske fragmenterte konteksten hæren i Libanon befinner seg innenfor.

2.1 Utvalg

Under forberedelsene til undersøkelsen presenterte jeg tema for en rekke norske og internasjonale akademikere og journalister som på ulike måter har kjennskap til Libanon, inkludert den norske ambassaden i Beirut, for å be om tips og kontaktinformasjon til potensielle respondenter. Ut fra disse tipsene gjorde jeg en pragmatisk og skjønnsmessig vurdering av kandidatenes tilgjengelighet og relevans i forhold til tematiske og analytiske formål, og respondentene utgjør dermed et strategisk utvalg (Grønmo, 2004:88) valgt på bakgrunn av deres erfaring, kunnskap og relasjon til den libanesiske hæren. Valget er basert på et ønske om å samle inn så variert, relevant, autentisk og førstehånds informasjon i forhold til problemstillingen som mulig, sett i forhold til undersøkelsens omfang, mine egne

---

⁸ Mellomliggende analysenivå mellom makro og mikronivå som inkluderer organisasjoner, institusjoner og bedrifter som befinner seg mellom individ og stat (Grønmo, 2004:81)

ressurser og lengden på feltarbeidet (Grønmo 2004:122-123). Ti potensielle respondenter ble kontaktet og presentert for mitt tema i undersøkelsen pr. mail. Av disse stilte halvparten seg positive til å delta, og på bakgrunn av tips fra andre informanter ble ytterligere en respondent kontaktet under feltarbeidet. I tillegg hjalp den norske ambassaden meg med å komme i kontakt med ytterligere respondenter. Utvalget er derfor delvis basert på selvseleksjon, hvor respondentene etter invitasjon selv har valgt å stille sine meninger til disposisjon (Grønmo, 2004:101). Det er til sammen 7 respondenter i undersøkelsen.

Mine respondenter representerer FN, de militære og de sivile⁹ som til sammen gir innspill til ulike meninger om hærens rolle i Libanon. Utvalgets størrelse ansees å være hensiktsmessig i forhold til undersøkelsens omfang, men gir ingen omfattende helhetsforståelse av problemstillingen sett i lys av casets omfang og kompleksitet. En så liten undersøkelse har likevel ingen målsetning om å være teoritestende eller generaliserende, og jeg vurderer derfor ikke utvalgsstørrelsen opp mot et teoretisk metningspunkt (Ragin, 1994:35f).

En relevant innvending kan være knyttet til utvalgets representativitet, sett i forhold til bakgrunn og sosiale kontekst (Hammersley og Atkinson, 1997:249). Samtlige respondenter i undersøkelsen er menn i alderen 40-60 år, hvor majoriteten har stillinger innenfor ulike universitet og forskningsinstitusjoner.¹⁰ Jeg har heller ikke respondenter innen alle enhetene som potensielt kunne inngått i studien. I forhold til et mulig univers kunne utvalget også ha inkludert representanter for libanesiske myndigheter eller representanter fra hæren på lavere nivå, noe som gir en skjevhet i utvalget (Grønmo, 2004:83f). Men respondentene i studien representerer til sammen de tre største konfesjonelle gruppene i Libanon, selv om majoriteten har en sunnimuslimsk identitet. To av respondentene er ikke av libanesiske opprinnelse. Av forskningsetiske hensyn er respondentene anonymisert i behandlingen av data.

Reliabiliteten i undersøkelsen vil være relativt lav basert på en vurdering av utvalgets størrelse, representativitet og utvelgelse, og data fra undersøkelsen vil derfor ikke kunne

---

⁹ Tre av respondentene har bakgrunn fra den libanesiske hæren (to tidligere ansatt og en nåværende), to har bakgrunn fra FN (en tidligere og en nåværende), mens de resterende to er kategorisert som sivile. De sivile er statsvitere fra en forskningsinstitusjon og fra universitetet.

¹⁰ Av syv respondenter, er fem nå ansatt innen universitet og forskningssektoren.

---

generaliseres. Men knyttet til denne oppgaven vurderer jeg at utvalget gir verdifulle innspill ut fra sine ulike ståsted til min problemstilling.

2.2 Innsamling av data

Feltarbeidet foregikk i Libanon over en periode på ca. 16 dager. Feltarbeidet bidro til å gi en dypere forståelse av Libanon som stat, og utvidet også min uformelle kunnskap om landet. Under feltarbeidet traff jeg mange libanesere, leste aviser og deltok i diskusjoner som ga økt forståelse av problemstillingen. Ethvert grunnlag for informasjon kan betraktes som en kilde, og min aktive deltakelse i datainnsamling og erfaringer fra feltarbeidet utgjør en viktig faktor for å styre datainnsamlingen i en mest mulig relevant retning, velge ut relevant informasjon til datamaterialet og ikke minst for tolkningen av materialet (Grønmo, 2004:339).

Undersøkelsen er utelukkende gjennomført av meg, og respondentene er kun intervjuet en gang. Det er derfor et lite grunnlag for å kunne vurdere om datagrunnlaget for denne studien kan være påvirket av ulike feilkilder, noe som har påvirkning på reliabiliteten i undersøkelsen.

Datamaterialet er innhentet gjennom kvalitative semi-strukturerte intervjuer. Slike intervjuer er kjennetegnet ved at kun noen temaer og spørsmål er formulert på forhånd, mens de resterende spørsmålene blir formulert underveis i intervjuet (Mikkelsen, 1995:293). For å sikre at tema ble forstått på en entydig måte hadde jeg i henhold til Rubin og Rubin (2005:33) på forhånd sikret at de ulike temaene tok utgangspunkt i operasjonaliserte begreper fra et foreløpig teoretisk rammeverk, med mål om en teoretisk forståelse av tema for undersøkelsen. Slik ønsket jeg å ivareta at både jeg og respondentene hadde en klar idé om hvilke informasjon som var relevant og hvordan spørsmålene skulle forstås.

Respondentene hadde derfor i forkant av intervjuene blitt presentert for tema gjennom en standardisert oversikt, sendt dem på mail¹¹. I tillegg ble tema presentert muntlig i forbindelse med intervjuene. I henhold til Rubin og Rubins (2005:31) begrepsbruk benyttet jeg meg av en responderende intervjumodell, hvor kortere avklaring og oppfølgingsspørsmål ble stilt

---

¹¹ Vedlagt i apendix 2

underveis i intervjuet¹². De fremhever at en slik responderende modell også gir mulighet til å utfordre svarene informanten gir, og trekke inn motstridende hypoteser og tolkninger. Men for i størst mulig grad å få en helhetlig presentasjon av tema, og for i minst mulig grad å farge respondentenes svar og meninger, ønsket jeg likevel under intervjuene å innta en så avventende rolle som mulig. Respondentene fikk derfor svare uforstyrret i forhold til de tema som ble presentert, mens mine spørsmål ble stilt på slutten av hver temabolk. Spørsmål som utfordret respondentenes meninger ble stilt helt til sist i intervjuet. Jeg opplever likevel ikke at disse spørsmålsformuleringene har påvirket svaret til respondentene.

Under intervjuene møtte jeg på ulike utfordringer, hvor spesielt de militære respondentene forsøkte å ta kontroll over intervjuene og styre spørsmålene bort fra vanskelige temaer. Opplevelsen var likevel at alle respondentene bidro med relevant informasjon til problemstillingen (Grønmo, 2004:122). Jeg opplevde også at flere av respondentene syntes det var rart at jeg som ung jente var alene på feltarbeid, og møtte derfor en stor omsorg ved at flere fikset transport til og fra intervjuene, ringte meg underveis i feltarbeidet, inviterte meg på middag osv. Dette var samtidig vanskelig i en forskningssituasjon, og jeg forsøkte å være veldig bevisst på å holde noe distanse. Respondentene hadde også sterke meninger og et sterkt engasjement for hæren, noe som er både spennende og utfordrende fordi informasjonen kunne bli veldig verdiladet. Respondentene delte villig informasjon og kom med nyttige og veldig interessante innspill til tema. Samtidig som dette har bidratt til å gi en god forståelse av respondentenes meninger, og dermed gjort tolkningen av data enklere, utelukker jeg ikke at dette også har påvirket mine egne oppfatninger om hæren. Kalleberg (2007:45) peker på at forskeren står overfor to farer i kvalitative feltstudier; for stor distanse eller for stor nærhet. I distansen ligger at man ikke klarer å identifisere seg med respondentene og derfor ikke er tett nok på til å få en god nok forståelse, mens for stor kjennskap til kildene kan påvirke fortolkningsgrunnlaget. Trass nærhet opprettholdt jeg en relativt god distanse til informantene, ikke minst fordi jeg selv ikke har noen erfaringer med det militære. Som følge av noe lavt presisert bakgrunnskunnskap på det tidspunktet undersøkelsen foregikk, og i egenskap av å være ung jente, var det utfordrende for meg å begrense respondentene og sette grenser for omfanget av intervjuene. Dette har gitt et stort

---

¹² Vedlagt apendix 3

---

og omfattende datamateriale som jeg i ettertid har forsøkt å temaorganisere og fange opp i analysen. Intervjuene ble i hovedsak gjennomført på respondentenes kontorer og dokumentert med opptaksutstyr etter deres samtykke.

Grønmo (2004:228) peker på hvordan innsamling av data i kvalitative studier ofte foregår parallelt med tolkning og analyse. Mitt feltarbeid var av begrenset tid, og ga derfor liten mulighet til å analysere intervjuene underveis. Det var derfor også begrensede muligheter til å revurdere og forbedre undersøkelsesopplegg og datagrunnlag, selv om jeg fortløpende brukte tilegnet ny innsikt til å legge til og endre noen av spørsmålene, uten derved å endre fokus for spørsmålene. Grønmo peker på at spørsmål som stilles annerledes også oppfattes annerledes, slik at variasjon i datamaterialet dermed blir et resultat av variasjon i undersøkelsesopplegget snarere enn i respondentenes meninger. Dette vil igjen påvirke enhetligheten i tolkningen, og dermed også gyldigheten (Grønmo, 2004:131). For å sikre stabilitet i datamaterialet valgte jeg derfor i så stor grad som mulig å holde fast ved undersøkelsesopplegget. Likevel ser jeg av datamaterialet at noen spørsmål kan ha blitt oppfattet ulikt av de forskjellige respondentene, som igjen vil kunne påvirke reliabiliteten i undersøkelsen.

2.3 Datamaterialet og databehandling

I kvalitative studier er det hovedsakelig tekstdata som analyseres, og første og mest grunnleggende kodifisering av en undersøkelse blir utført gjennom transkribering av data (Grønmo, 2004:245; Kalleberg, 2007:41). I min undersøkelse ble intervjuene tatt opp på bånd, og er senere transkribert. Barak (2006:76) fremhever likevel at det kan være vanskelig å innhente informasjon om det militæret, siden mye er hemmeligholdt, nettopp av hensyn til ”rikets sikkerhet”. Respondentens svar vil derfor også måtte vurderes i forhold til dette forbeholdet.

Seks intervjuer er gjennomført og transkribert på engelsk, og et intervju er gjennomført på fransk, men transkribert til norsk. Begrunnelsen for å transkribere de aktuelle intervjuene på engelsk er et ønske om å beholde så mye av meningsinnholdet som mulig uten å legge til egne tolkninger i datamaterialet. Men siden oppgaven er skrevet på norsk, kan det i mine oversettelser av intervjuene ligge en implisitt tolkning. For å øke datamaterialets validitet er

intervjuene før endelig klassifisering og kategorisering hørt gjennom i sin helhet to ganger, og jeg vil hevde at dette er med på å øke datakvaliteten

En forskningsprosess omfatter i følge Ragin (1994:57) de fire komponentene; ideer, et analytisk rammeverk, data og helhetlige bilder.¹³ Ideene var mine forkunnskaper og antagelser om den libanesiske hæren, mens det analytiske rammeverket er relevant teori og bakgrunnsinformasjon jeg bruker til å klassifisere og karakterisere respondentenes mening om hærens evne til å sikre stabilitet og forsvare suverenitet i Libanon. Disse temaorganiserte dimensjonene danner grunnlaget for utvelgelsen av relevante data, og er nødvendig for at mine data kan settes i sammenheng og utformes til slutninger. Prosessen omfatter derfor en analyse hvor jeg deler dimensjonene opp i mindre enheter og ser dem i forhold til en større helhet, og en syntetisering hvor bitene settes sammen på nye måter til nye bilder, med mål om en ny og dypere innsikt til mening. I følge Ragin vil ideene og det analytiske rammeverket i hovedsak være deduktiv, mens data og bildene vil være induktiv. Han fremhever likevel at det vil være feil å begrense dem i en slik manøver¹⁴, og ser prosessen som dialektisk hvor alle komponentene påvirkes av hverandre og hvor forskeren hele veien beveger seg mellom teoretisk rammeverk, data og analyse (Ragin, 1994:57-69, 93).

Min innfallsvinkel til studien var i første rekke knyttet til nasjonsbygging og nasjonal integrasjon i Libanon, hvor en manglende nasjonalstat ble oppfattet som en trussel mot stabilitet og suverenitet. Underveis i intervjuene ble det derimot stadig klarere for meg at et slikt deterministisk nasjonsbegrep ikke vil være fruktbart i en libanesiske kontekst, og mitt teoretiske perspektiv ble derfor også noe endret. Suverenitet og stabilitet har vært to sentrale dimensjoner hele veien, og har også vært veiledende for innhenting av datamaterialet (Grønmo, 2004:113, 218). Jeg vurderer derfor data som velegnede til å belyse problemstillingen, selv om jeg i ettertid ser at bedre kunnskap om teorigrunnlag ville gitt bedre resultater. Jeg tror likevel ikke at det nødvendigvis ville gitt andre resultater. Jeg vil derfor si at jeg både har benyttet standardiserte prosedyrer for koding og analyse, og en mer

---

¹³ Her referert til som slutninger

¹⁴ Det vil ikke alltid være slik at empirien stemmer i forhold til det analytiske rammeverket, og forskeren vil da måtte se om andre slutninger kan utledes fra denne teorien eller om det er et annet rammeverk som passer bedre. Samtidig vil slutningene, som i hovedsak er induktive, underbygges av empiri som er definert som relevante ut fra et teoretisk rammeverk (Ragin, 1994:57-69)

uformell pragmatisk og fleksibel tilnærming hvor datamaterialet er mer ”systematisk utnyttet på alle de måter som etter hvert viser seg hensiktsmessig med tanke på å belyse undersøkelsens problemstilling” (Grønmo, 2004:346). Det er likevel dimensjonene, begrepene og kategoriene, fundert i det teoretiske rammeverket og problemstillingen, som har dannet grunnlaget for hvordan informasjonen er sett i sammenheng, tolket og forstått i lys av de teoretiske perspektivene (Grønmo, 2004:106).

3. Teoretiske perspektiver

De teoretiske perspektivene i oppgaven vil ha en historisk tilnærming der vekt på historiske utviklingsprosesser blir viktig for å forstå agenda og handling i nåtid (Kalleberg, 2007:59). Jeg mener dette spesielt vil være relevant i en libanesisk sammenheng hvor Hanf (1993:66) viser at historiske konfliktlinjer gjør seg gjeldende i dagens sosiale og politiske kontekst. Som en forsvarer og stabilisator i denne fragmenterte og komplekse konteksten, vil disse konfliktlinjene også ha stor betydning for en multikonfesjonell hærs utfordringer og evner til å håndtere disse. Dette kapitlet inkluderer derfor også historisk bakgrunnsinformasjon som jeg mener er nødvendig for at leseren skal kunne få et inntrykk av Libanon og forstå bakgrunnen for problemstillingen i oppgave. En slik helhet vil også være nødvendig for å sette dimensjonene og enhetene sammen til nye bilder som gir en ny og dypere innsikt til mening og system (Ragin, 1994: 57-63).

Fukuyama (2005:116) hevder at stater som mangler institusjonell kapasitet til å implementere politiske mål og beslutninger, ofte underbygget av manglende legitimitet i det politiske systemet, undertrykker prinsippet om suverenitet som internasjonal orden, og behovet for en sterk stat med velfungerende institusjoner er derfor allmenn. Ut fra en slik oppfattelse hevder han at nasjonsbyggingsbegrepet bør defineres som statsbygging, og fremhever spesielt styrking av statsinstitusjonene basert på et mål om å oppheve klienteliske politiske nettverk og rasjonalisere byråkratiet (Fukuyama, 2005: 28,116, 129-130). Begrepet impliserer i følge Rubin (2006:176) et overordnet ønske om langsiktig sikkerhet og stabilitet.

Selv om statsbyggingsbegrepet stadig knyttes til eksterne bidragsyteres tiltak for å forsvare og styrke statsstrukturen, ønsker jeg i denne oppgaven å se på ”den nasjonale hærens” egne evne. Hærens evne til å forsvare suverenitet og sikre stabilitet i en pluralistisk fragmentert statsstruktur som den libanesiske, vil altså bero på dens evne til profesjonalitet og representativitet. Kapittel 3.1 vil derfor ta for seg hærens rolle i et tradisjonelt funksjonalistisk statsbyggingsperspektiv, først og fremst med vekt på dens profesjonelle egenskaper.

3.1 Hærens statsbyggende rolle

Charles Tilly (69f) fremhever hærens betydning for utviklingen og konsolideringen av de Vesteuropiske nasjonalstatene på 1800-tallet, og definerer denne statsbyggende rollen som krigføring og beskyttelse av staten gjennom forsvar, angrep og kontroll av konkurrerende aktører innenfor det territoriet statsmakten gjorde krav på. Forståelsen av suverenitet i en slik sammenheng bygger på Max Webers (Weber i Fukuyama, 2005:8) definisjon av en suveren stat som ”*Et samfunn som innenfor grensene av et gitt territorium (suksessfullt) krever monopol på legitim bruk av makt*”. Sentralt i denne utviklingen stod nasjonaliseringen og sentralisering, hvor hæren gjennom kontroll og monopolisering av væpnet styrke, inkludert våpenkontroll, kriminalisering av våpenbruk, lovregulering av væpnede styrker i det offentlige rom og avvæpning av den sivile befolkningen og militsgrupper over rivaliserende grupper, samt bredere utplassering av egne væpnede grupper, bidro til å forankre de territoriale grensene og avklare statens myndighetsområde (Tilly, 1993: 69-96). Huntington (1957:1) fremhever også hvordan hæren ved økt nasjonalisering etter hvert ble beskyttere av det nasjonale samholdet.

Et kjennetegn ved velfungerende demokratier er at de kreftene som forårsaker vold blir holdt ansvarlig, slått hardt ned på og sanksjonert (Höglund, 2008:92). En sikkerhetssektor som både er kjennetegnet ved, og utfordret av, uformelle paramilitære styrker som kontrollerer viktige interne sikkerhetsfunksjoner, vil ha lite kapasitet til å utvikle langsiktig stabilitet, og disse styrkene må derfor overmannes og avvæpnes (Ball, 2002:37). I forlengelsen av dette er det også avgjørende at all form for sikkerhetstjeneste underlegges sivil kontroll, og at organisasjoner som ikke ønsker å underlegges en slik kontroll elimineres (Kaldor, 2003:205). En sterk og effektiv hær som kan opprettholde nasjonal stabilitet og forsvare landet mot ytre fiender, vil derfor være avgjørende for statens mulighet til å oppnå borgernes samlede oppslutning, og dermed muligheten for effektiv styring og til å fremme motstand mot nasjonalt og internasjonalt press (Migdal, 1988: 21f, 207). Samtidig fremhever Huntington (1957:65-68) at hærens også kan sikre stabilitet ved å opprette allianser som er med på å styrke statens sikkerhet. Hærens forpliktelser og avhengighet til andre må derimot ikke blir så store at det kan være truende for egen stabilitet. Evnen til å fremme sikkerhet og stabilitet beror ikke nødvendigvis på fysisk tvang, men på legitimitet, der folk aksepterer og

respekterer lovverket når de oppfatter hæren som symbol på den legitime makten (Kaldor, 2003:205)

3.1.1 Profesjonalitet

Statens utvidede ansvarsområde ledet til en delegering av arbeidsoppgaver til spesialiserte institusjoner. Dermed ble det i Libanon reist krav om at også håndteringen av statens tvangsmidler skulle overlates til profesjonelle soldater med spesialkompetanse på håndtering av vold (Tilly, 1993:71-75). Huntington beskriver hvordan hæren med dette gikk fra å være en krigshær til en profesjonell hær, kjennetegnet ved profesjonelle offiserer organisert i profesjonaliserte offiserskorps.

Huntington (1957:9f) fremhever *ekspertise, ansvar og samhold* som tre indikatorer på profesjonalitet, og viser hvordan kravene til disse ble endret i henhold til forandringer knyttet til statsdannelsens identitet og myndighet. Han mener endringene i kravene til profesjonalitet også skapte interessante utfordringer knyttet til hærens legitimitet, men også til relasjonen mellom det sivile og det militære.

Fordi ekspertise her også inkluderer ressurser, våpen og mannskap, synes jeg kompetanse er en mer dekkende betegnelse. I tillegg mener jeg det i en fragmentert kontekst som den libanesiske vil være mer passende å bruke begrepet *enhet* enn *samhold*. Profesjonalitet blir derfor her målt ut fra *kompetanse, ansvar og enhet*.

3.1.2 Hærens kompetanse

Med utgangspunkt i sosial status, tittel og politisk innflytelse, var rekruttering, utdanning og forfremmelse i hæren på slutten av 1700-tallet basert på aristokratiske prinsipper som forsvarte de privilegertes posisjon i staten (Huntington, 1957:28). Tilly (1993: 69f, 96f) viser hvordan behov for ekspertise etter hvert medførte at hærens retningslinjer for opptak til offiserskorpset og forfremmelse i hæren krevde et minimum av militær kompetanse. Et slikt krav bidro til ytterligere å styrke statens legitime monopol på tvangsmidler, og dermed dens suverenitet over eget territorium, samtidig som den medførte en klarere struktur for ansvarsfordeling mellom de sivile og de militære (Huntington, 1957: 7-11, 32).

Ekspertise

Offiserenes ekspertise er basert på ”*the management of violence*”, tilegnet gjennom militær utdanning (Lasswell i Huntington, 1957:11). En slik kompetansen defineres i følge Huntington (1957:13) som ”*an extraordinarily complex intellectual skill requiring comprehensive study and training*”, og omfatter evnen til å organisere, utstyre og trene hæren, samt planlegge og dirigere styrkene i militære oppdrag. Helt avgjørende for å kunne håndtere militære operasjoner på en god måte vil derfor være at hæren, i tillegg til militær kompetanse, besitter kunnskap om kulturelle, sosiale, historiske og politiske forhold innenfor den sosiale konteksten hæren opererer i. Slike intellektuelle ferdigheter skiller offiserene kvalitetsmessig fra soldatene, som ikke skal fatte selvstendige politiske vurderinger, men snarere er trent til å følge ordre fra sine overordnede offiserer. Kompetansenivået er dermed hierarkisk differensiert gjennom rang (Huntington, 1957:18, Goldstein and Pevehouse, 2007:222).

Behovet for økt sikkerhet og utvidet utplassering av styrker i de europeiske statene førte til en innføring av verneplikt for alle unge menn med statsborgerskap. Man utviklet etter hvert en massehær hvor man skilte ut offiserene som egne profesjonaliserte enheter på den ene siden, og de ikke-profesjonelle soldatene på den andre. Til sammen gjorde endringene hæren både sterk og profesjonell.

Rekruttering og forfremmelse

Utviklingen av demokratiske idealer og ideologiske politiske partier utover 1800-tallet, hvor demokrati først og fremst ble oppfattet som et system basert på bred representativitet, erstattet det aristokratiske idealet med det representative idealet, hvor offiserene skulle velges av folket eller de folkevalgte organene. Selv om representativitet langt på vei ble et nøkkelement for å knekke adelens privilegier i offiserskorpset, hevder Huntington (1957:34) at det representative idealet likevel var like uforenelig med profesjonalitet som det aristokratiske. Konfliktene oppstod da de ulike politiske partiene ut fra egeninteresser forsøkte å styre sine representanter i hæren. Samtidig som bred representativitet tilfredsstiller krav om legitimitet, utfordrer det evnen til effektivt å fatte felles beslutninger som muliggjør effektiv handling (Jarstad, 2008:22). Løsningen ble dermed krav om politisk uavhengige offiserer, anerkjent på bakgrunn av deres kompetanse, og dermed fristilt fra klasselojalitet.

Hæren er derfor verken en demokratisk eller aristokratisk, men derimot en profesjonell institusjon (Huntington, 1957:35).

Ressurser

Hærens ansvar for opprettholdelse av statlig stabilitet og suverenitet vil kreve at hæren kontinuerlig arbeider for å utvide sitt ressursgrunnlag, og sørge for nok menn og våpen til effektivt å kunne forsvare sin stat, kreve monopol på legitim makt og opprettholde stabilitet (Huntington, 1957:65-68). I tillegg vil formatet og ressursene til militærvesenet forsterkes ved krig (Finer, 1975:89f). Huntington (1957:65) fremhever at “*The causes of war are always political*”, og at hærens eksistensgrunnlag derfor også avhenger av statens kapasitet og ønske om å opprettholde et slik establishment på bakgrunn av trusler mot deres sikkerhet. Begrunnelsen for opprettholdelse av militærstyrken må alltid være en del av de politiske målsettingene til staten. Tilly (1993:71-75) viser hvordan krigføringens krav til økt effektivitet og utvidet geografisk tilstedeværelse, sammen med økt profesjonalitet, ga behov for økt militær kapasitet, definert som økte ressurser, økt bemanning og mer militært utstyr.

I kraft av å mobilisere ressurser til viktige poster som er med på å opprettholde staten, deriblant det militære, er statsbudsjettet den institusjonen som legitimerer statsmakten. Budsjettet baseres på nasjonale politiske målsetninger og sørger for ansvarlig styring, og den politiske diskusjonen rundt budsjettpostene er derfor en sentral prosess i legitimeringsprosessen. Manglede evne til et ansvarlig budsjett, enten på grunn av manglede ressurser eller manglede evne til konsensus, svekker statens legitimitet og evne til effektiv styring (Rubin, 2006:182).

3.1.3 Hærens representative, rådgivende og utøvende ansvar

Et viktig element i utviklingen av de europeiske nasjonalstatene og profesjonaliseringen av hæren var derfor anerkjennelsen av hæren som underlagt en samlet legitim autoritet. De profesjonelle offiserene skulle ideelt sett tjene nasjonen, som inkluderte lojalitet til den institusjonen som ga legitimitet til en statlig myndighet og som var anerkjent av den nasjonale befolkningen. I de fleste demokratiske stater var det konstitusjonen som ga denne legitimiteten, og hærens legitimitet i en slik sivil-militær kontekst lå derfor i at den var underlagt den legitime myndighet, forankret i konstitusjonen, og var lojal mot denne

---

(Huntingtin, 1957:35). Hærens ansvar er derfor først og fremst til staten, og Huntington (1957:62f) knytter hærens profesjonalitet til dens ansvarsforhold overfor myndighetene, kjennetegnet ved at hærens grunnleggende verdier og handlinger skal være i overensstemmelse med den nasjonale militære agenda og de grunnleggende verdiene i staten. Dette ansvaret inkluderer at hæren ser staten som den grunnleggende enhet for politisk organisering, og til enhver tid er samlet om og bevisstgjort hvilke krefter som utgjør en trussel mot dennes sikkerhet.

Sivil kontroll og politisk nøytralitet

Hærens ansvar er både av en representativ, rådgivende og utøvende karakter, hvor staten i utgangspunktet representerer det dynamiske, hensiktsorienterte elementet i den statlige agenda, mens det militære representerer det passive, instrumentelle verktøyet som skal implementere disse. Dette innebærer at de militære offiserene skal være politisk nøytrale, og dermed må forvente politisk rettleiding fra myndighetene, hvor de som underordnet "klient" implementerer dens beslutninger (Huntington, 1957:72). Samtidig peker Goldstein and Pevehouse (2007:222) på at et sentralisert militærvesen, som på den ene siden gjør militære til et effektivt verktøy for statlig innflytelse og makt, samtidig må medføre at staten mister noe beslutningsmyndighet til de militære offiserene. Hæren bør derfor både være underlagt, men også uavhengig av, den politiske sektoren, hvor begge parter respekterer hverandres integritet. Samtidig må offiserene aldri la politiske ordre gå på bekostning av egen militær dømmekraft og etiske militære retningslinjer der de vet dette vil føre til nasjonale katastrofer eller gå imot nasjonal lovgivning. Hærens ansvar er nemlig også overfor det samfunnet den arbeider innenfor, hvor oppgaven med å sikre maksimal sikkerhet for hele det folket den tjener skal være overordnet alle andre politiske målsettinger. Huntington (1957:68) fremhever derfor at mål om sikkerhet alltid må komme først, og at moralske ønsker, ideologiske mål eller andre former for politiske egeninteresser aldri må gå på bekostning av denne sikkerheten. Slik kan det oppstå konflikt mellom militær lydighet og sivile interesser. Sivil kontroll eksisterer optimalt når hæren eksisterer som en tilstrekkelig autonom profesjon i forhold til politiske målsettinger, hvor slik kontroll i de fleste tilfeller er konstitusjonelt og demokratisk forankret. Han hevder at hæren selv ofte fremmer et ønske om å være underlagt klare retningslinjer og objektiv kontroll fra statlige myndigheter, hvor profesjonalisering av det militære gjør dem til politisk nøytrale redskap for staten. En slik objektiv sivil militær kontroll står i kontrast til subjektiv sivil kontroll, hvor det snarere er de sterkeste ikke-statlige

gruppene som kontrollerer de militære med mål om å maksimere sin makt i staten, og de militære gjøres til politiske deltakelse. Hærens underordede rolle og ansvarlighet vis a vis de sivile myndighetene er også spesielt viktig fordi det militære i mange svake stater har vist en tendens til å utvide sitt ansvarsområde og utvikle autonomi i forhold til sivile myndigheter. Dette øker faren for å få en hær som følger egne ikke-demokratiske spilleregler, og dermed faren for militære kupp (Huntington, 1957: 69-76, 83-84), (Debiel, 2002:10).

Kaldor (2003:205) peker derimot på at myndighetenes evne til å kontrollere at hæren opererer innefor rammene av demokrati og menneskerettigheter, og forhindre korrupsjon og andre ikke-demokratiske ordninger som svekker hærens legitimitet, baserer seg på at kontrollorganene selv er demokratisk forankret. Dette inkluderer at hæren opererer innenfor rammeverket til nasjonal og internasjonal lovgivning og utviser ansvarlighet i forhold til de demokratisk valgte representantene med mål om ikke-korrupsjon (Kaldor, 2003:205). Uklare relasjoner som ikke er basert på gjennomsiktighet og ansvarlighet, slik at sikkerhetssektoren er involvert i det politiske og økonomiske systemet, vil gi store problemer med å nå målsettingene om økt sikkerhet og stabilitet til befolkningen (Ball, 2002:37). Relasjonen og ansvarsforholdet mellom det sivile og militære blir også problematisk i stater hvor det er konkurrerende ideer om hvem som bør ha autoritet, eller er manglende konsensus mellom de politiske fraksjonene om den sikkerhetspolitiske strategien. Dette gjør det vanskelig for offiserene å opprettholde den militære profesjonaliteten, fordi slike motsetninger lett splitter offiserskorpset og gjør lojalitet til politisk verdier og vurderinger viktigere enn kompetanse. For å hindre at fragmenteringen påvirker hæren, fremhever Huntington (1957:36) derfor nødvendigheten av politisk konsensus, kanalisert gjennom en formell institusjon. "*Some minimum degree of constitutional consensus is thus essential to military professionalism*" (Huntington, 1957:36).

3.1.4 Hærens enhet

Det militære fellesskapet baseres på hærens militære spesialisering og ekspertise, symbolisert ved våpen og uniform. Dette skiller det militære fra det sivile, og knytter hæren sammen som en gruppe. Fellesskapet er dermed knyttet til bevisstheten om seg selv og sine likesinnede som medlemmer av en gruppe hvor man har akseptert det ansvaret et slikt medlemskap medfører, og er lojal overfor dette (Huntington, 1957:11-18). "*The officer corps is*

---

professional only to the extent to which its loyalty is to the military ideal” (Ibid, 74). Et slikt ideal er universelt og først og fremst bygget på enhet og lojalitet til kompaniet (Ibid, 74).

Paul James (1996:9) mener derfor fremveksten av et nasjonalt og enhetlig militærvesen, bestående av profesjonelle soldater som sloss for en *felles* suverenitet og en *felles* nasjonal myndighet innenfor et *felles* territorium, var en viktig del av nasjonsbyggingen i tidlig europeisk historie. Dette inkluderte krav om styrket lojalitet til hæren som arbeidsplass, forankret i etiske retningslinjer mobilisert gjennom den militære utdanningen (Tilly, 1993:78). Samarbeid, organisering og disiplin internt i hæren vil også være avgjørende for opprettholdelse og forbedring av den militære sikkerheten i staten (Huntington, 1957:74). Ikke minst vil hærens evne til å opprettholde en sentralisert organisering, enhetlig samhold og statlig lojalitet i konflikt være helt essensiell for dens handlingsevne, og dermed av betydning for dens legitimitet.

3.2 En pluralistisk, fragmentert statsstruktur

Hæren påvirkes av den sosiale konteksten den opererer innenfor. I en multikonfesjonell stat som Libanon, har også konfesjonalisme blitt et viktig kjennetegn ved de fleste former for sosial og politisk organisering. Som et viktig teoretisk perspektiv for min analyse vil kapittel 3.2 derfor ta for seg kjennetegn ved det politiske systemet og den politiske kulturen i Libanon. Fordi konfliktene i Midtøsten må forstås i spenningen mellom interne og eksterne aktører, vil kapitlet avslutningsvis ta for seg sentrale trekk ved den geopolitiske konteksten den libanesiske hæren opererer innenfor.

3.2.1 Historiske utviklingsprosesser

Det libanesiske området har historiske røtter tilbake til det 7. århundre, da islamske erobrere kjempet mot de kristne korsfarerne om den østre delen av Middelhavsområdet. Fjellområdet, som foruten Libanon inkluderte brorparten av Israel, Palestina, Jordan og Syria, fremstod etter hvert som et bufferområde hvor maronitter, drusere og sjiamuslimer var presset sammen, omringet av sunnimuslimske grupper (Butenschøn, 2008:83; Harris, 1996:19f). Med Napoleons invasjon av Egypt i 1798 ble det geopolitiske landskapet utfordret, og de libanesiske fjellene ble senter for sterke maktkamper mellom det Osmanske riket,

Storbritannia, Frankrike, Syria og Egypt. I kraft av sin sentrale plassering i Midtøsten var Libanon strategisk viktig som handelsrute, krigsrute og forsvarslinje for de regionale og europeiske aktørene, samtidig som de interne konfesjonelle rivaliseringene truet de eksterne aktørenes interesser og maktgrunnlag. Slik utgjorde området fra første stund en sikkerhetsutfordring for alle involverte parter (Cobban, 1985: 12; Harris, 1996:27, 31f).

3.2.2 Konstitusjon og maktfordeling

Med godkjenning fra FN overtok Frankrike i 1920 mandatstyre i Stor-Libanon, som inkluderte dagens libanesiske territorium¹⁵ (Butenschøn, 2008: 84f). Ved å definere nye grenser og etablere en ny konstitusjon basert på Jacobinistiske verdier¹⁶, la det franske mandatstyret nye premisser for det politiske liv hvor tribalisme, partikularisme, konfesjonalisme og separatisme skulle bekjempes gjennom en enhetlig og sentralisert statsautoritet (Cobban, 1985:55f; Østerud, 1994:35). En slik fransk republikansk patriotisme var ukjent for libaneserne, og la føringer for en statsidé og et statsstyre som libaneserne selv ikke følte noen tilhørighet til (Butenschøn, 2008:162). Franskmennene knyttet også tette bånd til den kristne del av befolkningen, og med utgangspunkt i folkeellingen fra 1932¹⁷ sikret de en kristen majoritet i representantenes hus og dermed kristen dominans i det politiske systemet. Den konstitusjonelle maktfordelingen skapte fra første stund misnøye blant de libanesiske muslimene, og ved Libanons frigjøring i 1943 ble det inngått en nasjonal pakt mellom Sunnimuslimene og den kristne befolkningen som skulle legge grunnlaget for en kristen-muslimsk sameksistens. Gjennom en ny maktfordelingsdelingsnøkkel skulle konfesjonell tilhørighet være bestemmende for politisk posisjon, og setene i parlamentet skulle fordeles proporsjonalt i henhold til konfesjonens representasjon i den libanesiske staten (Cobban, 1985: 69-74). I pakten ble det også nedfelt en bestemmelse som krevde at presidenten alltid skulle være maronittisk, statsministeren alltid sunnimuslimsk og talspersonen for parlamentet alltid shiamuslim (Melhem, 1996:1). Fordelingsnøkkelen var likevel 6:5 i de kristnes favør, hvor regjeringen skulle ha seks kristne og fem muslimske

---

¹⁵ I henhold til en delingsavtale inngått i Sykes-Picot i 1916 om delingen av det osmanske riket (Butenschøn, 2009:82)

¹⁶ Baserte seg på en idé om opphevelse av alle faktorer som står i veien for politisk og kulturell enhet (Østerud, 1994:35).

¹⁷ Folketellingen viste et lite flertall til den kristne befolkningen (Butenschøn, 2008:162).

---

ministere (Cobban, 1985:69-74). I følge Hanf (1993:73) gjorde denne nasjonalpakten, sammen med konstitusjonen og valgloven, Libanon til en konsosiasjon, definert som et system som anerkjenner de ulike samfunn og deres politiske sammensetning. Maktdeelingen er basert på proporsjonal representasjon og elitetilpasning, hvor minoritetsgruppens interesser er beskyttet gjennom vetorett (Lijphart, 1975:25). Målet er å oppfordre politiske ledere til moderasjon og kompromisser for å skape enhet, stabilitet og styrket konsensus i kritiske perioder (Dahl i Lijphart, 1977:29). I tillegg gjelder proporsjonal representasjon som førende prinsipp i alle offentlige institusjoner, og konfesjonalisme må tas i betraktning ved utvelgelse av administrative, juridiske, diplomatiske og dermed også *militære stillinger* (Lijphart, 1977:25; Melhem, 1996:1). Et demokratisk problem vil derimot være at man i et slikt system mangler en klar opposisjon som kan kreve ansvarliggjøring av de politiske myndighetene (Lijphart, 1977:47).

3.2.3 Taifavtalen

Owen (2002:165f) viser at det ikke var klar enighet om avtalene i nasjonalpakten, noe som bidro til eskaleringen av politisk uro på 60' og 70' tallet, og ledet til en femten år lang borgerkrig. Etter krigen ble Libanon derfor på ny konfrontert med en utfordring om å konstituere en stat med autoritet over utenriks og sikkerhetspolitikk, noe landet hadde mistet til konkurrerende krigsmakter, utenlandske aktører og transnasjonale nettverk. I 1989 møttes derfor representantene i det libanesiske parlamentet i Taif i Saudi Arabia for å diskutere en nasjonal forsoningspakt. Forsoningspakten ble nedfelt i en avtale som ble implementert i den libanesiske grunnloven i august 1990, og avtalen inkluderte en omfattende plan for politisk og militær reformering (Barak, 2009:151; Picard, 2009:4).

Taifavtalen videreførte et strategisk mål som kan spores tilbake til 1943, om å oppløse det konfesjonelle systemet. Men avtalens 31 grunnlovsendringer opphevet verken det konfesjonelle systemet fundamentalt, eller satt en tidsfrist for når det skulle skje (Knudsen, 2005:2). Artikkel 95 fremholder at det første parlamentet som velges skal utvikle en plan for opphevelse av det konfesjonelle systemet, mens det konfesjonelle systemet i offentlig administrasjon og andre statlige institusjoner skal oppheves på bakgrunn av en målsetning om nasjonal forsoning, og skal erstattes på bakgrunn av ekspertise og kompetanse. Unntaket er førstegradsposter, hvor en vedtatt 5:5 balanse mellom kristne og muslimer vil inkludere

høyere stillinger innen hæren. Ingen av de spesifikke stillingene skal imidlertid reserveres på bakgrunn av konfesjon (Den libanesiske konstitusjonen).

Et viktig tiltak i Taifavtalen var altså å endre maktfordelingsnøkkelen fra 6:5 til 5:5, hvor plassene i parlamentet for første gang skulle allokere likt mellom kristne og muslimer¹⁸. Trass dette har kritikerne hevdet at avtalen ikke har ledet til forsoning. Russel og Shehadi (2005:138) fremholder at avtalen, ved å opprettholde maktfordeling i henhold til konfesjon, snarere institusjonaliserer praksisen fra nasjonalpakten, og dermed forsterker de konfesjonelle skillelinjene som styrker fragmentering og klientelisme (Picard, 2009:1). I tråd med dette mener El-Khazen (1992:2) at konfliktene i Libanon ofte skyldes en økende konfesjonell bevissthet, og derfor vanskelig lar seg løse innenfor et demokratisk system. O'Flynn (2005:21) mener dette skyldes at systemet institusjonaliser gruppeidentitet som noe rigid, og konsoliderer dermed intern konkurranse om politisk makt mellom gruppene hvor representantene hele tiden må kjempe om sine interesser knyttet til konfesjonell identitet. Samtidig hevder Russen og Shehadi (2005:142,148ff) at stabiliteten blir skjør når den avhenger av politikernes vilje til å vise moderasjon for å oppnå konsensus, og denne viljen er knyttet til makt og privilegier snarere enn borgernes interesser. Både Salem (2007:4) og Cobban (1985:74) peker på at fordi systemet gjør enhetlig og dermed effektiv politisk styring vanskelig, har det vist seg svakt i krisetider hvor politisk uenighet snarere har ført til politisk sammenbrudd enn konstruktive løsninger. Utfordringene med å danne konsensus undergraver videre statens legitimitet og svekker alle former for sentralmyndighet, samtidig som et politisk regime uten legitimitet vil ha store utfordringer knyttet til konflikthåndtering og etableringen av en langsiktig stabilitet (Migdal, 1988:177-180). Samtidig hevder Riyad al-Sulh (i Melhem, 1996:2) at en oppløsning av det konfesjonelle systemet vil underkjenne den nasjonale viljen og ødelegge det gode forholdet mellom de ulike gruppene.

---

¹⁸ Presidenten og statsminister skulle fremdeles være av henholdsvis maronittisk og sunnimuslimsk opphav, mens de øvrige setene i regjeringen ikke lenger skal være forhåndsbestemt, men reflektere fordelingen i det lovgivende organet. Fordelingen mellom de 17 konfesjonelle gruppene i henhold til artikkel 24 skulle være proporsjonal i forhold til størrelse og geografisk representasjon. Presidentens makt ble derimot redusert, hvor mye beslutningsmyndighet ble overført til regjeringen. Presidenten er ansvarlig i henhold til artikkel 53 for å utnevne statsministerkandidat, men både presidenten og statsministerkandidaten må i forkant rådføre seg med medlemmene i parlamentet og vinne støtte fra den sjiamuslimske ordstyreren. (Knudsen, 2005:3; Russel og Shehadi, 2005:138-145; Den libanesiske konstitusjonen).

3.2.4 Politisk kultur

Politisk stabilitet reflekteres i følge el-Khazen (1992:4) i et lands politiske kultur. Han peker på hvordan nasjonal identitet og territoriell integrasjon har blitt tillagt annenrangs betydning i libanesisk politikk til fordel for konfesjonell sameksistens og konfliktløsning gjennom konsensus. Utviklingen av en nasjonal kultur ble derfor bare mulig ut fra konfesjonell identifisering¹⁹, samtidig som manglede territoriell integrasjon ble et hinder for statsbygging og konsolidering av statlig kontroll i hele det libanesiske området. Cobban (1985:10f) viser hvordan de konfesjonelle gruppene har fortsatt å leve sine indre selvstendige liv, og fremhever hvordan mange av de mektige familieklanene som i dag utgjør den politisk elite, har røtter tilbake til det osmanske riket hvor de bygde opp politiske støttespillere gjennom personlige kontakter og klienteistiske bånd (Cobban, 1985:11f; Melham, 1996:3). Hanf (1993: 55, 9f, 79f) mener at selv i dag er familie, klan og konfesjon i utstrakt grad den viktigste sosiale institusjonen for mange i Libanon, og det er de konfesjonelle lederne og ikke staten som tilbyr nødvendige sosiale tjenester til befolkningen. Dette svekker også folkets oppfattelse av det statlige lovverket, og mens befolkningen i den vestlige verden oppfatter loven som garantien for beskyttelse fra staten og som det naturlige rammeverket for sin egen handlingsfrihet innenfor samfunnet, søker befolkningen i svake stater snarere beskyttelse blant sine konfesjonelle ledere, og deres lojalitet er derfor også relatert til disse (Migdal, 1988:28-31). Migdal (1988:222) kaller dette ”*the politics of survival*” og hevder at problemet med slik politikk er at den undergraver samholdet i staten og dens ansvarlighet og sosiale kontroll. Hudson (i Melhem, 1996:4) hevder at slike lojalitetsbånd hindrer en moderne politisk utvikling av rasjonelle maktstrukturer.

Klienteisme manifesteres i det politiske systemet, hvor de konfesjonelle lederne i Parlamentet allierer seg gjennom løse blokker og bytter side ut fra ønske om å opprettholde posisjon og makt. De beskytter egne interesser og utvider deres klienters støtte, og en slik mulighet til å øke egen gevinst påvirker fragmenteringen (Barak, 2002:619). På bakgrunn av dette definerer Knudsen (2005:5f) Libanon som et oligarki hvor et europeisk partisystem basert på ideologi aldri slo rot, politiske ledere er marginalisert og de fleste partier i stor grad

---

¹⁹ Libanesisk lov krever også at hver borger må ha tilhørighet til en av de anerkjente religiøse samfunnene, og libanesiske borgere har dermed to identiteter, en religiøs og en nasjonal (Melhem, 1996:2).

er konfesjonelt og ikke ideologiske orientert. Partiene mangler langsiktige partiprogram og viser liten interesse for å mobilisere på tvers av konfesjonelle skillelinjer (Cobban, 1985:78).

De viktigste skillelinjene i dagens libanesiske politikk omhandler statens forhold til den arabiske verden versus den vestlige, på forholdet til de ulike fraksjonene internt i den arabiske verden, og forholdet til Syria spesielt (Nerguizian, 2009:26-27). Forholdet til Syria har skapt allianser som også går på tvers av de konfesjonelle skillelinjene (Russel og Shehadi, 2005:149). I dag er det to politiske fraksjoner eller allianser som dominerer det politiske bildet, den pro-syriske 8. mars alliansen ledet av tidligere General Michel Aoun²⁰ og hans maronittiske parti, og Hezbollahleder Hassan Nasrallah, samt Amal, og den anti-syriske (vestligstøttede) 14. mars alliansen, bestående av Hariris parti, den drusiske lederen Walid Jumblatts parti og andre kristne grupper, ledet av Hariris sønn Saad el-Din al-Hariri (Tomàs, 2008:8). Den en er pro-syrisk, støttet av de sjiamuslimske statene Syria og Iran, mens den andre er pro-vestlig, støttet av USA, Egypt og Saudi-Arabia, hvor det eneste de i følge Russel og Shehadi (2005:149) kan enes om er hatet mot Israel.

3.2.5 Geopolitisk plassering

Svak politisk styring, klienteisme og interne splittelser har resultert i at Libanon ikke har vært kapable til å oppnå respekt for sin suverenitet og dermed åpnet for regionale og internasjonale aktører og mistet sin status som "buffer state"(Belloncle, 2006:15). Ekstern involvering har spesielt siden midten av 60-tallet undergravet libanesiske suverenitet og stabilitet i form av eksterne krefter som har tilbydd støtte, og interne krefter som søkte en slik støtte for å styrke sin posisjon (Barak, 2009:83). Regionale nabostater og andre eksterne aktører har ofte en direkte og indirekte innflytelse på konflikten, for eksempel ved å tilby de våpen eller beskyttelse, eller støtte ikke-statlige opprørsgrupper som truer de statlige myndighetenes makt (Debiel og Klein, 2002:2). El-Khazen (1992:1-4) fremhever også hvordan en ustabil regional maktbalanse som den i Midtøsten, gjør stabiliteten i en

---

²⁰ General Michel Aoun kom tilbake etter valget i mai 2005 etter å ha blitt landsforvist av Syria etter borgerkrigen i 1990, men har nå gått sammen med pro-syriske Hezbollah og dannet 8.mars alliansen. Det var derimot den anti-syriske 14.mars koalisjonen som vant valget i 2005, De fikk 72 seter, og dermed for få til 2/3 flertall som kreves for å avsette president Lahoud (Norton, 2007:127-132). (14.mars koalisjonen vant også valget i 2009).

---

pluralistisk stat som Libanon ennå mer skjør enn hva som ville vært tilfelle i for eksempel en europeisk kontekst.

Syria

Syriske interesser i Libanon har alltid vært sterke, og Syrias har aldri helt akseptert tapet av det libanesiske territoriet²¹. En militærpakt mellom Syrias leder Assad og Libanons president Frangieh sendte Syriske tropper inn i Libanon ved begynnelsen av borgerkrigen i 1976 (Harris, 2002:165). Dette var starten på en langvarig syrisk okkupasjon som blant annet resulterte i at det i perioden 1976-2005 var 15 000-25 000 syriske soldater i Libanon (Nerguizian, 2009:11). Tomàs (2008:9f) mener likevel, med bakgrunn i den arabisk-vestlige sikkerhetsbalansen, at de syriske styrkenes fylte et sikkerhetsvakuum som Libanon sårt hadde trengt helt siden borgerkrigen i 1958, forsterket gjennom amerikansk godkjenning til å være i landet.

Syria ble en viktig part i fremforhandlingene av Taifaftalen etter krigen, og syriske tropper forble i landet (Knudsen, 2005:11; Nerguizian, 2009: 21). Barak (2009:165) legger mye av skylden på USA, som legitimerte Syrias tilstedeværelse ved å hevde at de var den eneste aktøren som kunne pasifisere militsgrupper og sikre stabilitet, og dermed hjelpe libanesisk sikkerhetssektor med å oppnå mål om suveren kontroll over libanesisk territorium (Cordesman, 2006:3; Knudsen, 2005:11)²². Under Syrisk okkupasjon var også sikkerhets-, utenriks- og forsvarspolitikken overlatt til Syria, mens de nasjonale myndighetene tok ansvaret for de ”dagligdagse utfordringene” (Belloncle, 2006:7-14). Samtidig ga de Hezbollah grønt lys til sin motstandskamp mot Israel, noe som reduserte den libanesiske hærens rolle som forsvarer av Libanesisk territorium (Nerguizian, 2009:11).

---

²¹ Knudsen (2005:11) hevder at Syrias motiver i Libanon har mange forklaringer, fra et ønske om å gjenopprette et Stor-Syria og nasjonale hensyn for å sikre en syrisk enhet, til syriske regimeinteresser eller økonomiske interesser, hvor Libanon er det syriske vinduet inn til det verdens frimarked.

²² Han mener årsaken til dette var fordi Syria hadde fått økt amerikansk anerkjennelse etter å ha gått inn på amerikansk side i Gulf-krigen (Barak, 2009:165)

Gjennom to bilaterale forsvarsavtaler²³ sørget Syria på sin side for full kontroll over libanesisk politikk og sikkerhetssektor (Nerguizian, 2009: 21; Picard, 2009:1f). Barak (2009:161-165) definerer samarbeidet som asymmetrisk, hvor alle tilløp til anti-syriske protester og andre konflikter ble slått hardt ned på med en autoritær og brutal hånd. Hæren ble derfor redusert til en støttende styrke og en lokal enhet i det syriske regionale forsvarssystemet. De gjorde syriske interesser til libanesiske og sørget for å holde den libanesiske hæren militært svak, uten autonomi i sikkerhetsbeslutninger (Picard, 2009:12). Picard (Ibid:8) hevder at hæren derfor ble en bane for pro-syriske krefter som arbeidet for å opprettholde syrisk dominans gjennom klientelistiske nettverk, fremfor å styrke institusjonalisering av staten. Ved å sørge for å ha allierte i alle brigader sto mange offiserer derfor Syria nær. Samtidig økte statusen til senior offiserer gjennom økonomiske privilegier og andre frynsegoder som helsetjenester, ferieopphold og eksklusive rekreasjonssentre. Sakr (2005:88ff) mener også Syria opprettholdt sin rolle ved å spille på konfesjonelle splittelser, slik at intern og ekstern stabilitet kun ble mulig gjennom en syrisk tilstedeværelse. Han mener også Syria bidro til en arabifisering av libanesisk utenrikspolitikk, syrifisering av de nasjonale politiske prioriteringene og islamifisering av den kulturelle konteksten under Syria. Dette holdt på å ødelegge den arabisk-vestlige dualismen Libanon opprinnelig er bygget på, og var sterkt ødeleggende for det nasjonale samholdet. Knudsen (2005:12) hevder at forholdet mellom de to statene fremdeles preges av klienteisme med mål om å opprettholde syrisk dominans, og mener dermed at tilbaketrekking kun avsluttet syrisk hegemoni, men ikke deres innflytelse i landet. Dette var derfor bare et lite steg på veien mot libanesisk suverenitet.

Israel - Palestinaspørsmålet

En annen regional faktor som også har rokket ved Libanons pluralistiske karakter og vestlig-arabiske dualisme, og dermed hatt stor innflytelse på libanesisk sikkerhetspolitikk, er den

---

²³ De to viktigste bilaterale forsvarsavtalene mellom Syria og Libanon var ”*Treaty of Brotherhood, Cooperation and Coordination*” og ”*The Defence and Security Pact*” (Knudsen, 2005:12). Avtalene ga Syria veto i alle viktige politiske beslutninger, innflytelse i valg av president, statsminister og andre nøkkelministerposter, i tillegg til innflytelse over kandidater som stilte til parlamentsvalg (Barak, 2009:161-165). Dette ga syrisk etterretning mye makt i de libanesiske valgene etter borgerkrigen, med mulighet til å påvirke valglovene, styre den politiske agenda og presse libanesiske myndigheter til å tolke konstitusjonen i en retning som sikret det pro-syriske styret når det var nødvendig (Knudsen, 2005:11).

---

vedvarende konflikten mellom Israel og Palestina. Allerede i nasjonalpakten fra 1943 ble det i definisjonen av den libanesiske stats karakter og utenrikspolitiske orientering nedfelt at staten 1) skulle ha en arabisk identitet og 2) være utenrikspolitisk nøytral (Hanf, 1993:73). Begrunnelsen for nøytraliteten lå i konfesjonelle uenigheter i forhold til konflikten²⁴. Libanon ønsket derfor å holde seg nøytrale i forhold til partene, hvor det var en konsensus om ”*Neither East nor West*” (Barak, 2009:20). Derimot endret krigen i 1967 forholdene i Midtøsten, hvor palestinske frigjøringsbevegelser søkte militær og sivil støtte fra sine arabiske naboer, og etter hvert begynte å operere på libanesisk jord (Cobban, 1985:104). Sammen med støtte fra Syria gjorde palestinerne grensene mellom Israel, Syria og Libanon til deres base (Barak, 2009:85). Konflikten skremte Maronittene som fryktet for den konfesjonelle maktfordelingen i Libanon, samtidig som dette utfordret libanesisk nøytralitet og ”all-Arab” legitimiteten (Cobban, 1985:104).

3.3 Hæren i en fragmentert kontekst

Hæren har siden opprettelsen av det selvstendige Libanon i 1943 rukket å bli etablert, reorganisert, fragmentert og deretter gjenoppbygget, alt innenfor en periode på rundt femti år. Med utgangspunkt i fortidens relevans for nåtiden, vil kapittel 3.3 se på hvordan ulike politiske og sosiale kontekster har påvirket hærens evner til profesjonalitet og representativitet.

3.3.1 Hærens svakhet er dens styrke

Libanon overtok all kontroll over de franske kolonistyrkene ”*Troupes Spéciales du Levant*” 1. august 1945, og dette ble utgangspunktet for den libanesiske hæren. Det franske mandatstyre ønsket ikke en sterk integrert forsvarsgruppe som kunne utfordre mandatstyre, og offiserene var rekruttert med ønske om å opprettholde en kristen overlegenhet²⁵ som ga en overrepresentasjon på ca 60 % kristne (Barak, 2009:4, 55; Gaub, 2007:7; Koekenbier,

---

²⁴ Mange muslimer støttet de palestinske frigjøringsbevegelsene og ønsket et større libanesisk engasjement i konflikten, mens mange kristne, og da spesielt maronittene, var opptatt av å opprettholde et godt forhold til Vesten og støttet seg til vestlig hjelp. Mange libanesere støttet palestinerne kamp, men ville ikke ha dem på libanesisk jord (Barak, 2009:87).

²⁵ I henhold til fordelingsnøkkelen 6:5 i konstitusjonen (Barak, 2006:80).

2005:3). Hæren ble i den første perioden derfor oppfattet som en kristen og først og fremst maronittisk institusjon, hvor soldatene i hovedsak var fra den samme sosiale klasse som den politiske elite (Gaub, 2007:7).

En hær som enten kunne stå opp på israelsk eller arabisk side ble oppfattet som upraktisk og en trussel for utbrudd av intern og regional konflikt. Som et ledd i nasjonalpaktens bestemmelse om libanesisk nøytralitet i utenrikspolitisk anliggende og den vestlig-arabiske dualismen staten er bygget på, var det derfor en etablert politisk konsensus mellom 1945-1975 om at hæren skulle holdes liten og militært svak, og dermed ikke involveres i nasjonal politikk eller i nasjonale og regionale konflikter (Barak, 2001:6; Tomàs, 2008:9; Owen, 2002:209). Doktrinen var basert på en oppfattelse om at "hærens svakhet er dens styrke". Både fordi den da ikke ville kunne virke truende på nabostatene og dermed være et lite interessant mål for angrep, samtidig som dette sendte signaler til det internasjonale samfunnet om at man ved eventuelle angrep ville trenge beskyttelse og hjelp²⁶. Frykten for konflikt skyldtes frykt for interne splittelser og oppløsning av hele den libanesiske statsdannelsen. Hæren var dermed den eneste formelle institusjonen som i denne perioden ikke var involvert i konflikt, og som hadde bred politisk oppslutning i befolkningen (Barak, 2001:6; Barak, 2009:55). Samtidig peker Barak på at en svak hær også hadde sin pris ved at en slik hær vanskelig kunne opprettholde lov og orden, og ikke minst føre en habil våpenkontroll. At hæren var svak sammenlignet med nabostatene, gjorde det også vanskelig å forsvare statens suverenitet i forhold til eksterne aktører som søkte makt og innflytelse i Libanon ved stadig å utfordre libanesisk suverenitet. Han mener at hæren før 1958 først og fremst fungerte som politisk mekler, sørget for frie og fredelige valg og sikret kontrollerte og demokratiske maktoverganger (Barak, 2009:22, 52f). Roger Owen (2002:209) hevder derimot at hærens svake kapasitet også ga den begrenset makt i slike oppdrag.

Arven fra Chehab

Men Barak (2009:50-53) viser hvordan hæren, som i perioden 1945-1958 ble ledet av General Chehab likevel stod ovenfor flere store militære utfordringer, spesielt da det i 1958 ble tilløp til borgerkrig fordi Chehab for andre gang på kort tid nektet ordre fra sittende

---

²⁶ I henhold til Eisenhowerdoktrinen som ga tillatelse til amerikanske styrker om å forsvare statene i Midtøsten mot kommunistiske styrker (Barak, 2009:58)

---

president om å innsette hæren mot opposisjonelle demonstranter som ønsket deres avgang²⁷. I følge Barak (2009:54) oppfattet Chehab i disse konfliktene bruk av militærmakt mot en opposisjon i flertall, som anti-demokratisk og i strid med hærens retningslinjer, og anerkjente opposisjonens rett til å delta i valgkampen. Gaub (2007:17) hevder her at Chehab så hæren som en bygger og beskytter av et sterkt og patriotisk Libanon, og i kraft av hans forsøk på å skape en overordnet nasjonal identitet gjennom delte verdier, ”spirit du corps” og disiplin, mener Barak (2009:36-40) hans bidrag har vært grunnleggende for hærens ideologiske grunnlag og visjoner. Nettopp for å hindre at hæren skulle opptre partisk eller oppfattes slik, og dermed splittes langs konfesjonelle skillelinjer, ønsket han å holde hæren utenfor interne konflikter. Han fokuserte i stedet på å holde balansen mellom partene, redusere graden av voldelig konflikt og opprettholde lov og orden. Barak fremhever hvordan denne håndteringen økte Chehabs makt og innflytelse, og hæren fikk mange tilhengere som mente at generalen hadde hindret militærkupp. Derimot uttalte president Chamoun i ettertid at man ved å holde hæren utenfor politiske anliggende hadde gjort den til en stat i staten, og at den nå hadde blitt en egen konstitusjonell makt. Barak trekker frem denne perioden som starten for hærledernes økte innflytelse i militære anliggende, og anerkjennelse av hærens rolle som opprettholder av balansen i libanesisk politikk. I kraft av denne håndteringen ble Chehab den kandidaten alle grupper kunne samles om, og hadde lojalitet til, ved presidentvalget i 1958 (Barak, 2009:51-56).

Fra 1945-1958 hadde offiserer blitt rekruttert til hæren på bakgrunn av kompetanse og ikke konfesjon. På bakgrunn av sosio-økonomiske forskjeller, som en sunnimuslimsk motvilje til å delta i hæren og sjiamuslimenes manglende kompetanse til å bestå eksamen, sammen med en 6:5 fordeling, opprettholdt en kristen majoritet hæren. Men demografiske endringer i Libanon, med en sterk vekst av sjiamuslimer, hadde ført til diskusjon om den konfesjonelle fordelingen både i det politiske systemet og i hæren. President Chehab igangsatte derfor en reorganisering og nasjonalisering av hæren, hvor administrative poster nå skulle fordeles likt mellom kristne og muslimer. Derimot ble ikke maktfordelingen i det konsosierte politiske systemet endret da (Barak, 2009:29; Koekenbier, 2005:4). Muslimene fortsatte derfor å

---

²⁷ 1952 ønsket president Beshara al-Khouris å bruke hæren mot demonstrantene fra opposisjonen som ønsket hans avgang, mens president Camille Chamoun ønsket libanesiske styrker for å pasifisere opposisjonen da det i 1958 brøt ut borgerkrig som følge av presidentens ønske om å forlenge sin presidentperiode mot opposisjonens ønske (Barak, 2009:50-55)

---

oppfatte hæren som kristen, samtidig som de kristne begynte å bli redde for at støtte fra de andre araberstatene i Israel-Palestina konflikten ville styrke den muslimske andelen. Samlet ledet disse konfliktene til borgerkrigen i 1975, hvor muslimene anklaget hæren for partisk å forsvare kristne interesser (Barak, 2009: 99f).

Med valget av Chehab ble også det militære, og spesielt den militære etterretningen "Le Deuxieme Bureau"²⁸, svært tett knyttet opp til den politiske makten og til forsvarsdepartementet og dets rådgivere "Le Surete Generale". Barak (2009) peker på hvordan Chehab ved flere anledninger brukte hæren som støtte i de politiske forhandlingene, og innførte nye organiseringsprinsipper for forholdet mellom stat og militæret, hvor hæren støttet hans forslag fra "beond the scenes". Resultatet var stabilitet, men samtidig fryktet flere politikere nytt militærregime i Midtøsten. Barak mener dette innførte korruperte omgangsformer i hæren. Misnøyen førte til nye politiske konflikter og splittelser blant offiserene, og tre maronittiske offiserer forlot hæren. Samlet fikk dette mange til å stille spørsmål ved hærens nasjonale agenda, og dette bekrefter at de fleste ikke likte hærens involvering på det politiske plan. Hæren fikk en nøkkelrolle både som sikkerhetsaktør og som politisk aktør og hadde fått ødelagt sitt rykte og legitimitet, slik at de ikke lenger kunne fungere som forhandler og stabilisator i nasjonale konflikter uten beskyldninger om å være politisk motivert (Barak, 2009:63-75).

Økt konfliktnivå og svekket tiltro til staten og hæren, parallelt med at det palestinske spørsmålet ble stadig mer påtrengende i libanesisk politikk, åpnet utover 70-tallet for privatisering av sikkerhetssektoren og etablering av militsgrupper. Hæren ble kritisert fra kristelig hold for ikke å kontrollere palestinske flyktninger, mens pro-palestinsk side kritiserte den for ikke å være sterk nok overfor Israel som utfordret libanesisk suverenitet (Barak, 2009:70-75,94f; Koekenbier, 2005:5). Samtidig hevder Barak (2009: 89ff, 97,100) at hærens nøytralitet først sprakk helt da Israel-Palestina konflikten ble trukket inn på libanesisk jord. Hæren ble brukt mot PLO i 1973, men de feilet og dette kostet dem legitimitet i folket som var splittet i synet på hærens angrep. Angrepet førte også til sterke trusler fra Syria, som anklaget Libanon for å stå på feil side i konflikten. Hæren var splittet,

---

²⁸ Le Deuxieme Bureau ble etablert i 1945 og skulle sikre og beskytte hæren fra inn og utsiden. Utover i presidentperioden blandet "Le Deuxieme Bureau" seg også mer inn i de parlamentsvalgene, assisterte kandidater som støttet Chehab og jobbet mot opposisjonen og dens velgere (Barak, 2009:58, 78).

---

75 % av soldatene og offiserene dimmeterte og 15 % vervet seg til militsgruppene (Barak, 2001:7f; Gaub, 2007:8f). Slik kunne heller ikke hæren spille en positiv rolle i utbruddet av borgerkrigen som kom i 1975 (Koekenbier, 2005:4-5).

3.3.2 Hæren under Borgerkrigen

Hæren ble under krigen paralyisert som følge av myndighetene manglende evne til konsensus om dens handlinger og bruksområde, som førte til at hærens handlinger ble oppfattet som kontroversielle. Den ble derfor stående passiv å se på at det libanesiske samfunnet forvandlet seg til kaos, samtidig som dette førte til at hæren ble beskyldt for å ta parti i konflikten (Gaub, 2007:6). På bakgrunn av både politiske og militære stridigheter anklaget den sunnimuslimske løytnanten Ahmad Khatib hæren for å være en støtte til maronittisk milits. Han trakk ut sin tropp og etablerer den libanesiske arabiske hær, slik at hæren i 1976 gikk i oppløsning (Barak, 2009:93ff; Koekenbier, 2005:6f). Barak (2009:114) hevder likevel at hæren aldri var helt desintegert, og mener at den mest indikerende faktoren for hærens overlevelse var dens symbolmakt som Libanons grunnpilar, hvor dens opprettholdelse og gjenoppbygging ble fremstilt som en forutsetning for statens opprettholdelse. Dette medførte at hæren ble forsøkt gjenforent og rekonstruert to ganger i løpet av borgerkrigen, begge med støtte fra USA og Syria (Barak, 2001:8). I 1984 falt derimot det andre forsøket sammen, og den libanesiske hæren gikk inn i en periode kjennetegnet av splittelser og lav legitimitet. Man hadde da to militære fraksjoner, en kristen ledet av General Aoun og en muslimsk ledet av General Lahoud, som opererte parallelt (Barak, 2009:131-133; Koekenbier, 2005:7; Picard, 2009:4). 13.oktober 1990 gikk imidlertid syriske styrker og Lahouds militære fraksjon til angrep på presidentpalasset, overmannet Aoun og landsforviste han. Kaoset førte likevel til starten på fredsforhandlinger og Taifavtalen (Barak, 2009:151-156).

Parallelt med den nasjonale konflikten, var det også regionale og internasjonale spenninger. En avtale mellom Israel og Syria fra 1976 hadde erklært grensen mellom Syria og Libanon som "forbudt område" for syriske styrker, men gjentatte brudd på avtalen fra syrisk side, sammen med økt politisk aktivitet fra de palestinske frigjøringsbevegelsene, ledet til Israels invasjon i 1982 (Barak, 2009:121). Allerede i august samme år kom derfor FN med den første anmodningen om full tilbaketrekking av alle utenlandske styrker gjennom resolusjon 520. De syriske troppene nektet derimot så lenge Israel opprettholdt sin invasjon (Sakr,

2005:91)²⁹. Resolusjonen medførte at en multinasjonal fredsbevarende styrke på 2000 mann ble satt inn for å ledsage tilbaketrekkingen (Barak, 2009:123). FN-styrken UNIFIL³⁰ gikk inn i Sør-Libanon, og har vært et av FNs lengste fredsbevarende mandater (Knudsen, 2005:2).

3.3.3 Demilitarisering, demobilisering og reintegrering

Etter borgerkrigen lyktes det General Lahoud å gjenforene hæren, og utfordringen lå dermed i å reetablere en nasjonal hær ved å overkomme de konfesjonelle lojalitetsbåndene som hadde kostet hæren problemer siden begynnelsen av 70-tallet (Ball, 2002:38, Koekenbier, 2005:8). En viktig målsetning i Taifavtalen var altså å etablere et alternativ til den politiske organiseringen som kjennetegnet staten ved å skape en politisk nøytral og handlekraftig hær med styrket legitimitet i folket. Ved å reorganisere konfesjonelt balanserte enheter, utvide kapasiteten og innføre retningslinjer for integrering, disiplin og opplæring, skulle den nye hæren bli et symbol for sosial integrasjon og nasjonal enhet, hvor profesjonalitet skulle gi identitetsfølelse knyttet til systemet og erstatte konfesjonalisme og klientisme (Gaub, 2007:7; Koekenbier, 2005:7-9). General Jamil Sayyeds³¹ (i Dagher, 2001:160f) legger derfor skylden for fragmentering på det statlige konfesjonelle systemet.

Den såkalte DDR-paragrafen³² skulle legge til rette for demilitarisering, demobilisering og reintegrering av tidligere militssoldater, under forutsetning av at de aksepterte de militære vilkårene og dermed opptrådte som legitime representanter. Med unntak av noen kritiske offiserer hadde de fleste i hæren en positiv innstilling til tiltaket, og argumenterte for at hærens opplæringsprogram var godt nok til å integrere militsen og gjøre gode soldater ut av dem. Picard (i Gaub, 2007:11) fremhever at andelen milits likevel var liten i forhold til antallet nyrekrutterte soldater³³. Reformen medførte at hæren var den første statlige

---

²⁹ Syria nektet å godkjenne avtalen om israelsk tilbaketrekking og hevdet at dette brøt med avtalen om å ikke åpne for eksterne krefter inn på arabisk jord, men snarere legge til rette for dette (Barak, 2009:123).

³⁰ United National Interim Force in Lebanon

³¹ Arbeidet som assisterende direktør i "Deuxieme Bureau" og for Lahoud (Dagher, 2001:160).

³² Disarmament, Demobilization and Reintegration

³³ Totalt 6000 menn ble integrert, som likevel var en liten andel sammenlignet med de estimerte tallene på mellom 30 000 og 150 000 militsmenn som hadde operert i landet under krigen. Av disse var 5000 muslimer (Koekenbier, 2005:8).

---

institusjonen som ble bygget opp etter krigen med mål om å fremstå i en profesjonell, forent og ikke-konfesjonell drakt (Dagher, 2001:160).

Det massive fokuset på gjenoppbygging gjennom omstrukturering og styrking av hæren stod i kontrast til doktrinen om at ”hærens svakhet er dens styrke”. Konsolidering av hæren ble oppfattet som en drivkraft for konsolidering av staten (Picard, 2009:4). I Taifavtalen ble det derfor lagt stor vekt på å gjenoppbygge den legitime militærstyrken med en evne til å gi libanenserne den sikkerheten som var nødvendig for å gjenoppbygge landet. Hærens kompetanse og ressursgrunnlag skulle styrkes. I tillegg var målet at hæren nå skulle kunne beskytte de nasjonale grensene, inkludert grensene mot Israel i sør, noe som inkluderer at hæren skulle være forent, trent og forberedt til å fullføre det nasjonale ansvaret overfor eventuelle israelske angrep (Barak 2009:164; Picard 2009:3). Med begrunnelse i den israelske okkupasjonen, og deres ”rolle” som statens frigjøringshær mot Israel, var Hezbollah imidlertid utelatt fra reformen, og de var dermed de eneste som fikk fortsette å bære våpen (Gaub, 2007:16; Picard, 2009:4). Dette var ikke godt likt blant alle grupper i Libanon, og heller ikke blant alle eksterne aktører.

Struktur, rekruttering og forfremmelse

Man gjennomførte altså en total reorganisering hvor man sørget for blandet konfesjonell representasjon i alle brigader og kompanier på individnivå³⁴, samtidig som man balanserte brigadenes størrelse. På grunn av mangelen på kristne soldater, var derimot en balanse på 5:5 i brigadene umulig, men man forsøkte å ha en relativ balanse på 7:3³⁵ (Gaub, 2007:8). For å hindre politisk nettverksbygging i operasjonsområdene innførte man regler om at hver brigade maksimalt skulle operere i et område i en periode på seks måneder (Nerguizian, 2009:35). Barak (2009:176f) viser at General Lahoud brukte makt og slo hardt ned på alle som motsatte seg reformene, men ga mulighet til frivillig avtredelse til alle som stilte seg imot omstruktureringen. Det var også mange kristne og flere muslimer som trakk seg ut.

---

³⁴ En bataljon i den libanesiske hæren består normalt av 500 soldater, mens en brigade består av seks slike bataljoner (Nerguizian, 2009:34).

³⁵ I tillegg innførte man 5:5 balanse i fem brigader, i spesialstyrkene, i kommandoregimentet og i militærpolitiet og i the Republican Guard (Picard, 2009:6).

I 1991 innførte man lov om verneplikt som påla alle menn over 18 år et års obligatorisk militærtjeneste i Libanon. Tiltaket var et ledd i behovet for å utvide hæren, og var basert på et mål om nasjonalisering ved a) å utdanne alle rekruttene i et patriotisk perspektiv, b) skape samhold med mål om å eliminere motsetninger og uenigheter, c) gjeninnføre tillit mellom individene i staten og d) etablere en gjensidig følelse av tilhørighet og lojalitet til nasjonen i stedet for tilhørighet til konfesjonelle grupper (Barak, 2009:178). Verneplikten ble imidlertid opphevet igjen i 2004 og erstattet med en universalistisk rekrutteringsmodell basert på frivillighet, med mål om å etablere en ”ren profesjonell” hær. Årsaken var blant annet at muslimene på denne tiden utgjorde 3/4 av de rekrutterte soldatene, blant annet fordi større fødselsrate blant muslimer hadde ført til et større kull unge muslimer, og at mange unge kristne hadde forlatt landet eller av andre årsaker tok avstand fra hæren. Skjevheten i representasjon rokket ved hærens multikonfesjonelle identitet og enhet, og styrket dermed de kristnes motstand mot hæren ytterligere (Gaub, 2009:8; Picard, 2009:5-6). Koekenbier (2005:3) understreker derfor at hærens evne til multikonfesjonell identitet og enhet vil avhenge av retningslinjene som klarer å ivareta mål om balansert representasjon, og at man uten slike retningslinjer står i fare for å forsterke de allerede eksisterende skillelinjene. I multikonfesjonelle stater blir derfor konfesjonell representativitet og balanse også et viktig kriterium for fellesskap, lojalitet og samhold i hæren som institusjon. Koekenbier (2005:4f) understreker derfor farene ved at en universalistisk rekrutteringsmodell basert på frivillighet lett kan skape ubalanse og gi en overrepresentasjon til en konfesjonell gruppe, og viser at denne faren øker dersom det eksisterer store demografiske eller sosio-økonomiske forskjeller mellom de ulike befolkningsgruppene. Dersom man ikke får endret skjevheten i rekrutteringen, mener han en slik ubalanse blant rekruttene enkelt kan forplante seg på høyere nivå. Selv om skjevheten kun gjelder for lavere nivå kan det gi hæren stempel som en konfesjonell hær.

For å sikre ”et nøytralt stempel” og oppfylle kravene i konstitusjonens artikkel 95, ble en kvotebasert rekrutteringsmodell med krav om en 5:5 fordeling opprettholdt på offisersnivå, selv om denne ikke nødvendigvis reflekterer forholdstallet i befolkningen³⁶ (Gaub, 2007:9f).

---

³⁶ På grunn av de konfesjonelle splittelsene, peker Gaub (2007:10) på at det ikke har vært noen offisiell folketelling i Libanon siden 1932, men at den muslimske befolkningsandelen nå er noe større enn den muslimske. Endringene i de demografiske størrelsesforholdene vil derimot alltid vil gjøre diskusjonen om representativitet vanskelig (Barak, 2006:79).

Koekenbier (2005:3) peker derfor på at et ekvivalent, kvotebasert system som det på offisersnivå i Libanon kan være rigid, lite tilpasningsdyktig, og dermed sårbar for demografiske endringer eller politisk innflytelse. Samtidig kan en skjev representasjon i en multikonfesjonell kontekst skape misnøye og protester, og dermed svekke hærens legitimitet og handlingsevne (Jarstad, 2008:22f). Gaub (2007:15f) mener likevel at befolkningens *oppfatning* av hæren som en multikonfesjonell institusjon, vil være like essensiell for dens legitimitet.

Sammen skulle de to modellene derfor *både* vektlegger profesjonalitet og multikonfesjonell identitet. Forfremmelse på offisersnivå skulle likevel baseres på kompetanse og meritlister, med unntak av lederen for hærens om skulle være maronittisk, hans underordnede som skulle vær sjia og stabssjefen som skulle være druser (Koekenbier, 2005:9). Cordesman (2006:6) hevder likevel at befalsstrukturen, som følge av kravet om representativitet, ikke klarer å overkomme de dyptliggende konfesjonelle splittelser som kjennetegner den libanesiske staten. Gaub (2007:10) mener imidlertid at dekonfesjonalisme aldri fullt ut vil være mulig så lenge hærlederen fortsetter å skulle være kristen, og konfesjonell bakgrunn definerer borgernes tilknytning til det libanesiske samfunnet.

Gaub (ibid:15) mener likevel at hæren har klart å overkomme det kristne stempelet, samtidig som hæren har opparbeidet seg et rykte som en troverdig og kompetent statsinstitusjon. Hun hevder at en slik multikonfesjonell representativitet står i motsetning til den politiske situasjonen i Libanon hvor religiøs tilknytning definerer alle poster, og at hæren under General Lahouds styre har vært en drivkraft og garantist for fred. I tillegg har hæren oppnådd økt prestisje gjennom å beskytte sivile, utføre offentlige tjenester og assistere i opprydning og hjelpetiltak i etterkant av konflikter, selv om de her fortsatt møter konkurranse fra Hezbollah (Dupond, 1999:63-65).

Trening og ressurser

Intensiv trening og forbedret utdanning av offiserene etter krigen har også i følge Picard (2009:6) bidratt til rask profesjonalisering av offiserskorpset. Nerguizian (2009:4f1) bekrefter dette ved å vise til intervjuer med offiserer som hevder at treningen i den Libanesiske hæren etter henrettelsen av Hariri har vært i henhold til en oppfatning om at hæren alltid skal være klar for oppdrag. De mener at denne i stor grad er tilpasset hærens

utvidede ansvarsområde etter syrisk tilbaketrekking, med vekt på effektiv trening rettet mot håndtering av lette våpen og nærkamp i små områder. Derimot mener Cordesman (2006:9) at brigadene og regimentene ofte er underbemannet og soldatene dårlig trent.

Et av problemene er manglende ressurser. El-Hokayem og McGovern (2008:12) viser at mindre enn 5 % av det nasjonale statsbudsjettet i Libanon går til forsvar, og av disse går 90 % til administrative utgifter, mens mindre enn 5 % igjen går til modernisering av utstyr, trening og operasjonell forberedelse. I tillegg til nasjonale midler, kommer derfor noe av de militære ressursene fra eksterne bidragsgivere. I tiden etter Syrias tilbaketrekking har ressursene spesielt kommet fra USA og Frankrike. Schäfer (2004:171) viser at bidrag fra eksterne styrker kan bli oppfattet negativt av befolkningen og svekke myndighetenes legitimitet dersom de kun oppfattes som nikkedukker for de eksterne styrkene, og Suhrke (2006:14) underbygger dette ved å vise hvordan Afghanske myndigheters avhengighet til utenlandske styrker og militære donasjoner svekket myndighetenes legitimitet og økte usikkerheten i staten. Eksterne interesser kan også kolliderer med interne interesser. Samtidig viser Suhrke (ibid:14) at en for stor og ensidig styrking av hæren kan øke faren for militærkupp eller myndighetenes misbruk av det militære. Sammenlignet med sine naboer er den libanesiske hæren likevel ekstremt dårlig utrustet. Nerguizian (2009:29ff) fremholder at hæren med sin styrke på ca 53 900 mann, samt 10 500 frivillige menn i 2008, verken har noen mulighet for en offensiv operasjon eller planer om å utvikle dette. Han er likevel usikker på muligheten for å kunne utvikle en offensiv styrke, gitt fragmentering og restriksjoner knyttet til representativitet.

3.3.4 utfordringer etter Syria

Barak (2009:2f) mener at flere hendelser etter 2005 reiser interessante spørsmål om hærens funksjon i libanesiske stat, politikk og samfunnsliv. Disse episodene behandles ikke spesifikt, men vil refereres til i analysekapittel 4.

Attentatet mot Hariri satt Syria i en vanskelig situasjon både internasjonalt og i den arabiske verden³⁷, og førte til umiddelbar tilbaketrekking av syriske styrker (Tomàs, 2008:9).

Hezbollah motsatte seg etterforskning, og da det libanesiske parlamentet likevel stemte for, trakk Hezbollah seg fra regjeringen og krevde at alle beslutninger angående etterforskningen skulle baseres på konsensus. Etter to måneder ble regjeringen presset til å gjenfornes av statsminister Fouad Siniora. Han lovet da å referere til Hezbollah som en motstandsgruppe og ikke som en milit, og unndro dem dermed fra resolusjon 1559 om avvæpning alle militgrupper (Norton, 2007:130-132).

Den syriske tilbaketrekkingen redefinerte hærens rolle, og etterlot et sikkerhetsvakuum som har lagt stort press på hærens styrker, og som hæren, etter å ha blitt nektet å spille en avgjørende sikkerhetsrolle i en lang periode, fremdeles arbeider for å fylle (el-Hokayem og McGovern, 2008:8). Samtidig mener Gaub (2007:18) at splittelsene under borgerkrigen fremdeles står som et traume for libanenserne, og at dette gjør hærens legitimitet ekstremt skjør. El-Hokayem og McGovern (2008:13) femholder også at det nå hos de pro-vestlige er en økt frykt for antallet sjiamuslimere i hæren, og at dette skal påvirke hærens forhold til Hezbollah.

Styrkene har i større grad vært involvert i nasjonale konflikter hvor de har måttet gå inn i og håndtere stridigheter mellom politisk og religiøst motiverte aktører (Neguizian, 2009:11). Sakr (2009:99) mener de voldelige kampene og økt fragmentering i forbindelse med attentatet i 2005 har medført at den libanesiske hæren må bevise at de alene kan sørge for sikkerhet. Samtidig peker Salem (2007:4) på at flere attentater mot medlemmer av parlamentet har utfordret maktbalansen og ytterligere forsterket den politiske krisen, som samlet har ført til behov for økte sikkerhetstiltak³⁸ og krav om økte ressurser fra hæren (el-Hokayem og McGovern, 2008:8). Sikkerhetsutfordringene ble ytterligere forsterket etter krigen mellom Israel og Hezbollah i 2006³⁹, da Hezbollah i desember samme år okkuperte

---

³⁷ FN satt ned en uavhengig internasjonal granskningskommisjon som viste i følge Cordesman (2006:4f) at syrisk etterretning hadde hatt en sentral rolle i attentatet og avslørte et sikkerhetsnettverk mellom libanesiske og syriske tjenestemenn (Barak, 2009:184; Norton, 2007:130-132)

³⁸ Blant annet har hæren operert som "private sikkerhetsstyrker" for de folkevalgte representantene (el-Hokayem og McGovern, 2008:8)

³⁹ 12. juli 2006 gikk Hezbollah til angrep på en israelsk patrulje på den israelske siden av "Blue Line" og kidnappet to israelske soldater (Barak, 2009:191f). Hezbollah møtte sterk internasjonal kritikk for å forskanse seg på israelsk territorium og bryte ikke-angrepsavtalen fra 2000. Statsminister Olmert krevde utlevering av to israelske soldater. 30. juli gikk Israel til

Beirut og jevnlig har gjennomført demonstrasjoner og opptøyer i sentrum av landets hovedstad (Tomàs, 2008:9). Dette forsterket seg med voldsomme demonstrasjoner i 2008.

I etterkant av krigen i 2006 kom det ytterligere en resolusjon fra sikkerhetsrådet i FN med krav om full utplassering av libanesiske styrker ved den israelske grensen i de sørlige delene av Libanon. Resolusjonen, som var sterkt støttet av både hæren og statsminister Siniora, ble sett som et enormt steg i retning økt libanesiske suverenitet (Mooney, 2007:26). Sammen med forsterkninger fra UNIFIL gir dette økt politisk rom for libanesiske myndigheter (Barak, 2009:1). Tilstedeværelse i hele det libanesiske territorium hadde lenge vært en plan for libanesiske myndigheter, men var ikke mulig på grunn av nasjonal og regional motstand. Sammen med resolusjon 1559 har kravene gitt hæren nye oppgaver og satt dem på nye utfordringer knyttet både til sin rolle som forsvarer og stabilisator.

Nerguizian (2009:20) mener konflikten i 2005 har utfordret libanesiske myndigheter og den libanesiske sikkerhetssektoren siden, økt fragmenteringsnivået og dermed usikkerhetsnivået for borgerne i det libanesiske samfunnet og svekket tilliten til statens kapasitet til å stoppe volden og drive nøytral etterretning. På grunn av dette har libanesiske myndigheter hatt liten evne til å definere felles sikkerhetstrusler, utarbeide en militær strategiplan og bevilge hæren nok midler til å klare disse utfordringene (Picard, 2009:14). Mangelen på nasjonal konsensus gjør også ansvarsforholdet mellom hæren og myndighetene vanskelig. Uklare grenser mellom det sivile og det militære har medført at hæren flere ganger har opptrådt pragmatisk i forsvaret av libanesiske nasjonale interesser⁴⁰ (Koekenbier, 2005:1-2; Nerguizian, 2009:10). Samtidig peker Gaub (2007:15f) på at de militæres lojalitet overfor både staten og hæren vil være avgjørende for deres evne til effektivt å håndtere konflikt. Uten en nasjonal konsensus kan Libanon lett fanges mellom armerte grupper og regionale aktørers agenda, hvor hæren spiller en birolle (Belloncle, 2006:15).

---

massivt angrep, hvor over 30 sivile libanesere ble drept. Dette snudde den internasjonale støtten, og økte Hezbollah støtte også blant den libanesiske befolkningen. Krigen varte i 34 dager, hvor den sørlige delen av landet sterkt redusert og nesten helt tømt for sivile. 900 000 ble evakuert og 1 109 libanesere ble drept. Av disse var 28 militære og 200 soldater fra Hezbollah (Norton, 2007:132-142).

⁴⁰ De trekker her frem Chehabs to ordrenekt og politisering gjennom Le Deuxieme Bureau (Nerguizian, 2009:10; Koekenbier, 2005:1-2)

I henhold til konstitusjonen skal presidenten være hærens øverste leder, men under forsvarsministerens autoritet. Det er også regjeringen som skal gi ordre og være ansvarlig for alle hærens oppdrag, mobilisering og overvåke det militære apparatet. Hæren skal på regjeringens ordre opprettholde offentlig orden når sikkerhetssektoren ikke maktet dette (Adib, 2007:2; Barak, 2009:164-165; Den libanesiske konstitusjonen, 1990:§§ 49, 65). Dupond (1999:60) mener også at hæren selv ønsker å bevare inntrykket av at landets president er hærens øverste leder og den som legitimt gir ordre. Konfesjon og konfesjonell balanse blir derfor også et viktig militærpolitisk hensyn, hvor hærens sikkerhet og handlingsstrategier må defineres ut fra forholdet mellom de ulike konfesjonelle gruppene (Koekenbier, 2005:10). el-Hokayem og McGovern (2008:27) peker derfor på behovet for en nasjonal dialog hvor man får til en konsensus om en rekke sikkerhetsutfordringer.

I mai 2007 ble ni tjenestemenn fra hæren brutalt drept av representanter fra den islamistiske bevegelsen Fatah al-Islam mens de sov i leiområde under oppdrag. De politiske myndighetene klarte ikke å komme til enighet om hærens oppdrag, men General Suleiman gikk til motangrep. Nahr-el Bared ble den første og viktigste militære kampen hæren deltok samlet i på 60 år, og illustrerer i følge el-Hokayem and McGovern (2008:9f) både hærens potensial som en stabiliserende styrke, men også de strukturelle utfordringene den sliter under. Myndighetene støttet i etterkant aksjonen, men Nerguizian (2009:14) forfekter at hæren i denne operasjonen handlet relativt autonomt i forhold til de sivile myndighetene. Paul Salem (2007:2) fremholder at hæren under denne operasjonen viste mer ”*esprit de corps*” enn på lenge, og at opptreden både stryket deres legitimitet i folket, men også deres egen styrke, og mener dette har reetablert dem som et symbol for nasjonal enhet og statsautoritet.

I mai 2008 ledet det spente forholdet mellom 14. mars alliansen og Hezbollah til at Hezbollah ”vendte våpnene innover” i Beirut, og satte i gang store demonstrasjoner. Nerguizian (2009:19f) hevder derfor at hæren reelt hadde tre alternativer, enten å stille seg på myndighetenes side, stille seg på Hezbollahs side eller stille seg passiv og ikke gjøre noe, annet enn å minske skadene. Av frykt for konfesjonelle splittelser og beskyldninger om partisk spill mener han hæren valgte å gjøre det siste, ved å opprette kontrollposter i kampområdene. Hæren møtte mye kritikk og ble beskyldt for å samarbeide med Hezbollah. General Michel Suleiman svarte på kritikken med at hendelsene i Beirut kunne karakteriseres som en borgerkrig ingen nasjonal hær kunne konfrontere. Nerguizian viser likevel til

medieoppslag som rapporterte om interne stridigheter i hæren, hvor 40 offiserer, de fleste sunnimuslimske, protesterte mot hærens passive holdning. Han mener likevel valget av Suleiman som president i 2008 reetablerte det positive synet på hæren som en stabiliserende institusjon i nasjonen, samtidig som det brakte tilbake fokuset på hærens behov for å oppgradere seg militært og styrke det som institusjon.

Nerguizian (2008:20) mener at mens krigen i 2006 viste at en militsgruppe med overordnet kapasitet, trening og autonomi var akseptert innenfor Libanons grenser, og Nahr el-Bared langt på vei demonstrerte hvor langt hæren var villige til å gå for å oppnå immunitet i forhold til de sosio-politiske tendensene i Libanon og styrke sin multikonfesjonelle legitimitet, viste kampene i 2008 foruten hærens motsetningsfylte forhold til Hezbollah, også dens skjøre sammensetning og svake evne til å håndtere splittelser.

3.3.5 Hezbollah

Hezbollah oppstod i forbindelse med Israels invasjon i 1982, og var først en uformell gruppe av unge revolusjonære, sterkt støttet av både Iran og Syria som så det som en kanal for å promotere egne interesser i Libanon (Norton, 2007:29-36). Organisasjonen hadde røtter til Amal, som hadde vokst frem på 1970-tallet, og spilte på sjiamuslimenes misnøye med den konfesjonelle makt delen, elitestyre, privilegier og diskriminering på bakgrunn av klan, familie og religion. Partiet var også påvirket av oppblomstring av konflikten mellom Israel og Palestina (Norton, 2007:13-17).

Norton (2007:6-8) fremhever at Hezbollah i løpet av de siste femten årene har gått fra å være en iranstyrt terrororganisasjon⁴¹ som nektet å delta i libanesisk politikk, til å bli en viktig libanesisk politisk aktør. Han hevder at Hezbollah har stor oppslutning fordi det libanesiske folk oppfatter dem som den eneste styrken som kan klare å bekjempe Israel, og Gaub (2007:16) peker på at de fleste libanesere gir Hezbollah æren for Israels tilbaketrekking i 2000⁴², hvor de frem til 2000 vært et anerkjent substitutt for hærens manglende

---

⁴¹ Norton (2007:75) stiller spørsmålsteget ved USAs og Israels definering av Hezbollah som en terroristorganisasjon. Han hevder at Israel ønsker at USA skal gå etter Hezbollah og derfor har interesse av terroriststemplet.

⁴² I 2000 trakk Israel seg militært ut etter at de hadde mislykkes i å komme til en fredsavtale med Syria og Libanon om grensene i sør. Samme år opprettet FN-styrken UNIFIL den såkalte "Blue Line" ved grensen mot Syria (Barak, 2009:187).

---

tilstedeværelse (Picard, 2009:16). Samtidig mener Barak (2009:191) at det etter parlamentsvalget i 2005 har vært et økt press mot Hezbollah om å la seg integrere i hæren som en legitim styrke, ytterligere forsterket gjennom resolusjon 1559.

Den libanesiske statens manglende evne til å promotere et minimum av sosial velferd medfører at Hezbollah også får oppslutning gjennom sitt humanitære arbeid. Med et slikt utgangspunkt mener Norton det er helt urealistisk at noen internasjonal styrke skal klare å avvæpne Hezbollah uten at de går med på dette selv (Norton, 2007:106-110,141f).

Nerguizian (2009:26) hevder også at en eventuell avvæpning og integrasjon i hæren vil være umulig, spesielt hvis konfliktnivået øker, fordi hæren i seg selv er så splittet i synet på Hezbollah. I hæren er 30 % av generalene sjiamuslimer. Cordesman (2006:5f) viser her at libanesiske myndigheter har uttalt at de vil møte Hezbollah gjennom dialog og ikke med vold, som svar på kritikk fra FN for sin passive rolle i forholdet til Hezbollah.

Samtidig har dialoger om avvæpning vist seg vanskelige. I 2006 inviterte president Siniora til en nasjonal dialog mellom Libanons ledere for å diskutere Hezbollah's rett til å bære våpen. Presidenten hadde tidligere understreket behovet for en eksklusivitet til den libanesiske stat i å opprettholde sikkerhet og bære våpen i Libanon, og hadde beskyldt Hezbollah for å underminere hærens rolle i staten. Dialogen ble avbrutt av krigen mellom Israel og Hezbollah, men konflikten ledet til en politisk krise. Flere sjiamuslimer trakk seg ut av regjeringen, og svekket derved dens legitimitet (Barak, 2009:191f). Med utgangspunkt i seieren over Israel og økt oppslutning nektet Hezbollah å avvæpnes før de rette betingelsene var på plass (Barak, 2009:191ff). Nerguizian (2009:12f) mener konflikten viste at Hezbollah, med mange andre aktører i det politiske spillet, ikke tok hensyn til statens beslutninger og hærens handlinger eller ikke-handlinger, og mener hæren i kraft av sin skjøre enhet heller ikke ble spurt. De utfordret dermed Sinioras uttalelse om at kun staten har legitim rett til å erklære krig og fred i Libanon.

Samtidig kunngjør hæren på sine hjemmesider at de anerkjenner alle menneskers rett til motstand mot okkupasjon og aggresjon, og til å beskytte seg selv med alle nødvendige midler for å overleve.

”Under this umbrella, The Lebanese Resistance against the Israeli occupation of Lebanese territories is a legal right which end only with withdrawal of occupation.

This Resistance, which has been supported by the government, the army, and the civilians, has led to the defeat of the enemy on Lebanon's land (Tawjihi, 2009, §1.8).

Hæren støtter altså libanesisk motstandskamp så lenge Israels okkupasjon opprettholdes⁴³, og Nerguizian (2009:24f) mener begge grupper gjensidig anerkjenner hverandres eksistens og rett til handling. Samtidig hevder han at Hezbollah opplever seg selv som helt nødvendig fordi hæren alene ikke klarer å beskytte grensene, og mener at Hezbollah besitter både militær kapasitet og kunnskap som er verdifull i en slik motstandskamp. Under krigen i 2006 uttalte også General Suleiman at Hezbollah og hæren sammen sørget for landets enhet og opprettholdelse.

Nerguizian (2009:14) peker samtidig på at Hezbollah har støttet opp om hærens militære tilstedeværelse i sør, og ikke forsterket sine militsgrupper ved grensen, hvor det også har vært koordinering og samarbeid mellom hæren, Hezbollah og UNIFIL i sør. Hæren og Hezbollah har også delt etterretningsapparat og felles koordinering i ulike sikkerhetsoppdrag. Nerguizian mener derfor at samarbeidet umuliggjør avvæpning. Gaub (2007:17f) mener derimot at det er mangelen på en nasjonal konsensus som hindrer avvæpning, og nettopp på denne bakgrunn forblir Hezbollah den ødeleggende blokken for statlig suverenitet og monopol på bruk av legitim vold (Picard, 2009:16).

3.4 Spesifisering av tema

Validitet refererer til datamaterialets gyldighet i forhold til den problemstillingen som skal belyses i oppgaven. Dimensjonene, kategoriene og begrepene må være operasjonelt definert for å muliggjøre en kvalitetsvurdering knyttet til validiteten i studien (Hellevik, 2002:50ff). I min undersøkelse var operasjonaliseringen knyttet til hvilke *evne* hæren har for å kunne sikre stabilitet og forsvare suverenitet, og hvordan denne evnen kommer til uttrykk i hærens oppdrag. De sentrale spørsmålene er hvilke *forutsetninger* for profesjonalitet og representativitet hæren er gitt, og hvordan hærens *forutsetninger for profesjonalitet og*

---

⁴³ Legitimert gjennom å hevde libanesisk rett til Shebaa Farms, et område i den syriske Golanhøyden, okkupert av Israel siden 1967. Dette legitimerer også tilstedeværelsen av palestinske flyktninger (Tawjihi, 2009, §§1.7, 1.8)

---

representativitet kommer til uttrykk i hærens *oppdrag*. Oppdragene er her forstått som sikkerhetsrådets resolusjon 1559 og 1701 om monopolisering og utplassering.

Sett i forhold til de teoretiske perspektivene som er gjengitt i kapittel 3 ligger det implisitt i evnebegrepet noen krav til egenskaper som hæren må besitte for å kunne utfylle sin rolle som forsvarer og stabilisator. De begrepene jeg legger i denne evnen er *profesjonalitet*, operasjonalisert som kompetanse, ansvar og enhet, og *representativitet*, operasjonalisert som multikonfesjonell identitet. En slik identitet er spesielt knyttet til hærens legitimitet i hele det libanesiske folk, og har avgjørende betydning for dens evne til å sikre stabilitet, samtidig som profesjonalitet er avgjørende for hæren evne til avvæpning og monopolisering. Evnene er derimot ikke gjensidig utelukkende. Jeg er ute etter respondentenes meninger om hvordan de mener den libanesiske fragmenterte statsstrukturen påvirker hærens representative og multikonfesjonelle egenskaper, og hvor vidt disse egenskapene gir dem evne til å sikre stabilitet og forsvare suverenitet i Libanon. Kompetanse, ansvar og enhet er egenskaper ved hæren som igjen vil komme til uttrykk i deres evne til å utføre oppdrag, og belyse hærens evne til å sikre nødvendig stabilitet og forsvare landets suverenitet. Kompetanse, ansvar og enhet er samtidig ikke gjensidig utelukkende, og gjengivelse av empirien vil derfor ikke være entydig knyttet til hvert begrep. Begrepene er hentet ut fra et statsbyggingsperspektiv tilpasset en nasjonalstatlig kontekst, som har skapt utfordringer for kodifiseringen av data, og reduserer begrepsvaliditeten noe. Spesielt gjelder dette for begrepene ansvar og enhet, som i en kontekst hvor lojalitet er knyttet til etnisk lojalitet fremfor statlig lojalitet blir innholdsmessig vanskelig å holde atskilt. Jeg er imidlertid klar over denne svakheten.

Respondentenes meninger er her brukt om *oppfatninger* og *synspunkter* (Grønmo, 2004:107). I henhold til Hammersley og Atkinson (1997:249) velger jeg å tolke informasjonen fra respondentene som subjektive sannheter, uten at denne vurderes som verken sann eller falsk. Det er meningen i seg selv som her oppfattes som en viktig ressurs, og målet er å samle så bred informasjon om hæren som mulig. Jeg er likevel bevisst det faktum at respondentene kan ha bakenforliggende motiver for informasjonen som gis, spesielt i et konfliktområde som Libanon. Et fenomen kan også oppfattes subjektivt forskjellig avhengig av respondentenes konfesjonelle bakgrunn (Kjelstadli, 1992:169; Midgaard og Rasch, 1998:251f). Det er likevel her respondentenes informasjon gitt på bakgrunn av deres profesjon og relasjon til hæren som er interessant. Analysen av

datamateriale baseres på min tolkning av den informasjonen respondentene har gitt (Grønmo, 2004:247).

Selv om studien i hovedsak bruker førstehåndskilder, peker Østbye m.fl, (2002:38) på at det nesten uansett analyseredskap alltid oppstår et avvik mellom ”virkeligheten” og den forståelsen forskeren tolker ut av den transkriberte teksten. Hun mener at et slikt avvik ikke nødvendigvis trenger å skape noe problem, men at forskeren bør være seg dette bevisst. Dette betyr i praksis at selv om jeg forholder meg til de innsikter og begreper respondentene bruker, tolker og forstår jeg disse likevel i lys av mine egne innsikter og begreper. Kalleberg (2007:45). peker likevel på at det er viktig å bevare mangfoldet og kompleksiteten i de svarene man får, og få en forståelse gjennom rekonstruksjon av hendelser og erfaringer man selv ikke har tatt del i. Sistnevnte er begrunnelsen for at jeg har valgt å trekke inn både informasjon om hærens status og handling i denne oppgaven.

4. Hærens profesjonelle og multikonfesjonelle egenskaper

I dette kapitlet vil jeg diskutere respondentenes *meninger* om hærens profesjonelle og multikonfesjonelle egenskaper og spenningene mellom disse, sett i lys av de teoretiske perspektivene presentert i kapittel 3. Kapitlet tar utgangspunkt i Huntingtons (1967) tre indikatorer for profesjonalitet, som jeg her betegner som *kompetanse, ansvar og enhet*. Målet er i henhold til Ragin (1994) å dele dimensjonene opp i mindre enheter og se dem i forhold til de teoretiske perspektivene, for deretter forsøke å sette bitene sammen på nye måter til nye bilder, med mål om en ny og dypere innsikt til mening

En viktig målsetning i Taifavtalen var altså å etablere et alternativ til den politiske organiseringen som kjennetegnet staten ved å skape en politisk nøytral og handlekraftig hær med styrket legitimitet i folket. Ved å reorganisere konfesjonelt balanserte enheter, utvide kapasiteten og innføre retningslinjer for integrering, disiplin og opplæring, skulle den nye hæren bli et symbol for sosial integrasjon og nasjonal enhet, hvor profesjonalitet skulle gi identitetsfølelse knyttet til systemet og erstatte konfesjonalisme og klienteisme (Gaub, 2007:7; Koekenbier, 2005:7-9).

4.1 Kompetanse

Hærens evne til å sikre stabilitet og forsvare suverenitet i form av kompetanse manifesterer seg både gjennom retningslinjer for struktur, rekruttering og forfremmelse, men også gjennom våpen, mannskap og økonomiske ressurser gitt til militære formål (Huntington, 1957).

4.1.1 Struktur

Picard (2009) og Barak (2009) peker på hvordan man gjennom retningslinjer for struktur, utdanning og rekruttering skulle sikre en hær som både var representativ og profesjonell, og peker på en rekke tiltak. Disse fremheves også av respondentene som karakteriserer de strukturelle kravene til konfesjonelt blandede brigader og bataljoner, i tillegg til regelmessig

geografisk rotering av troppene og blandet lederskap⁴⁴, som svært positive for hærens anerkjennelse og legitimitet. De mener at en slik struktur sikrer representativitet og bekrefter Picards (2009) påstander om at endringene positivt er med på å hindre konfesjonelle allianser, både internt i hæren og i forholdet mellom hæren og andre sivile aktører.

Når Huntington (1957) fremhever at en klar militær struktur kjennetegnes ved en hierarkisk differensiering gjennom rang, støtter den tidligere FN representanten dette og fremhever hvordan en klar profesjonell hierarkisk ansvars plassering har bidratt til at hæren oppfattes ”som en mer seriøs institusjon” i befolkningen. Det er nå institusjonalisert at soldatene under alle typer oppdrag skal ha med seg en offiser som har det overordnede ansvaret dersom det skulle oppstå problemer. I tillegg mener han en slik anerkjennelse også skyldes at offiserene er oppfattet som høyt utdannede og kompetente konflikthåndterere med god kulturell forståelse og evne til pragmatisme, noe som støttes av de øvrige respondentene. Dette samsvarer med Huntingtons (1957) karakterisering av profesjonelle offiserer som eksperter på håndtering av vold, hvor også kunnskap om kulturelle, sosiale og politiske faktorer inkluderes. Ikke minst i Libanon, hvor hæren som en multikonfesjonell styrke i følge Nerguizian (2009) både er styrt under og tvunget til å navigere i det konfesjonelle systemet, vil dette være essensiell ekspertise. Den tidligere FN representanten bruker også ansvarsstruktur og ekspertise som en forklaringsfaktor for hærens interne sikkerhetsrolle, og fremholder at hæren er den eneste aktøren som er villige til å gå inn i de Hezbollahkontrollerte områdene. Dette er områder politiet ikke engang vil være i nærheten av. Som Picard (2009) mener han dette skyldes det libanesiske politiets lave legitimitet, basert på deres omdømme som en konfesjonelt sunnimuslimsk enhet. Han mener politiet i tillegg har mangelfull opplæring og trening, og ikke kompetente ledere som tar ansvaret dersom konflikter skulle oppstå. Han fremhever at dette gjelder for alle typer sikkerhetssituasjoner, og selv ved enkle trafikkovertrедelser hvor mektige personer som politikere eller offiserer er involvert, er det hæren og ikke politiet som vil håndtere situasjonen. FN fremholder derfor hæren som ”den fremste koordinator for intern sikkerhet i Libanon”. Respondenten mener at hæren heller ikke i slike situasjoner er redd for å ”take

---

⁴⁴ Hvor en kristen tropp skal ledes av en muslimsk offiser, og vise versa.

---

action”, og han mener denne handlekraften ytterligere øker hærens legitimitet og respekt i befolkningen.

”The army is being an institution where everything is structured, and if you are challenging the army, they will react”⁴⁵.

4.1.2 Ekspertise

Eksemplet ovenfor er med på å bekrefte Picards (2009) påstand om at trening av offiserene etter krigen har vært god og økt hærens grad av profesjonalitet. Respondenten som nå jobber for FN forfekter at offiserene har høy anseelse og oppfattes som svært profesjonelle også av dem. I tråd med Huntington (1957) kan det derfor virke som om forsvaret bruker ressurser på å heve offiserenes kompetanse på håndtering av konflikt, noe jeg mener i interne sikkerhetsoppdrag vil være viktigere enn kamptrente soldater. Ikke minst vil deres kunnskap om sosiale, politiske og kulturelle forhold ha stor betydning for sikkerhetsoppdrag i de Hezbollahdominerte områdene, men også for håndteringen av interne konflikter mellom profesjonelle og politiske grupper generelt. Dette er i tråd med Nerguizians (2009) påstander om at hæren må være sosialt bevisst den rollen den spiller i det libanesiske samfunnet. Ut fra de få ressursene som er gitt hæren, mener jeg det også kan virke som om det er hærens sosiale eller stabiliserende funksjon som er hærens og myndighetenes prioritering.

Den tidligere FN representanten avviser at hæren i henhold til målene i Taifavtalen er trent, forent og forbedt til å ta det nasjonale ansvaret de har for å forsvare Libanons suverenitet. Han mener dagens militære trening både er for kort, for dårlig og totalt uten mål om å styrke hærens evne til dette, og mener dette kom frem i Nahr el-Bared hvor soldatene ikke var forberedt på nærkamp og asymmetrisk krigføring. Respondenten avkrefter dermed Nerguizian (2009) påstand om at treningen i hæren etter 2005 har vært i henhold til en oppfatning om at hæren alltid skal være klar for oppdrag, tilpasset et økt ansvarsområde med vekt på effektiv trening rettet mot håndtering av lette våpen og nærkamp i små områder. I tillegg kritiserer den tidligere FN representanten treningen for i hovedsak å være rettet mot offiserene, mens han mener det er soldatene på lavere nivå som mangler trening og derfor

---

⁴⁵ Tidligere representant for FN i intervju med forfatteren (21.03.2009)

kunne trenge den. Det militære på sin side oppfatter treningen av hæren generelt som av meget høy kvalitet, og får delvis støtte av de sivile respondentene. De fremholder at utfordringen snarere ligger i manglende utstyr, ressurser og statlige handlingsplaner for hæren.

4.1.3 Rekruttering

Overgangen fra hæren som en representativ til en militær institusjon oppfattes som et avgjørende trekk ved profesjonaliseringen, og Huntington (1957) fremstiller disse to egenskapene som uforenelige. Et slikt perspektiv er tilpasset et nasjonalstatsbegrep, hvor hærens fremste oppdrag er knyttet til forsvar av suverenitet i en forholdsvis kulturelt homogen kontekst. I de teoretiske perspektivene som i større grad er tilpasset en libanesisk kontekst knytter derimot Nerguizian (2009) og Gaub (2006) hærens kompetanse nettopp til dens representativitet, her forstått som multikonfesjonelle identitet, og Jarstad (2008) mener at det i en slik identitet ligger en *oppfatning* av hæren som beskyttere av hele befolkningens interesser. Betydningen av en slik oppfatning bekreftes også av samtlige respondentgrupper. Respondentene bekrefter Koekenbier (2005) og Jarstads (2008) påstand om at skjev representasjon øker faren for et konfesjonelt stempel og vil dermed skape protester og svekke hærens legitimitet og handlingsevne. Eksemplene fra årene før og under borgerkrigen da den muslimske fraksjonen til slutt trakk seg ut viser også dette.

Etter min mening bygger hele utfordringen ved den konfesjonelle balansen i hæren på en grunnleggende utfordring som gjelder for hele den libanesiske statsdannelsen, nemlig spenningen mellom det konfesjonelle maktfordelingsprinsippet om 5:5 balanse, og den reelle demografiske representasjonen i den libanesiske staten som har endret seg fra en kristen til en muslimsk majoritet. I likhet med Barak (2009) mener jeg derfor at spenningen i hærens sammensetning og identitet vil måtte sees i lys av de historiske konfliktlinjene som strekker seg helt tilbake til den franske mandattiden, knyttet til allokering, privilegier og diskriminering, hvor muslimske grupper i en årrekke har ytret oppfatninger av staten som en kristen stat og dermed hæren som en kristen hær. el-Kazen (1992) peker også på hvordan endringer i størrelse og maktforhold gjør at pluralismen virker mer destabiliserende på det politiske systemet, noe som også kan virke som gjelder for hæren. Sett i lys av den arabisk-vestlige dualismen det libanesiske samholdet i følge Picard (2009) og Tomàs (2008) er

---

bygget på, kan en slik representasjon derfor ikke baseres på den reelle representasjonen, men på en balanse mellom de to befolkningsgruppene.

For å oppfylle målet om både profesjonalitet og representativitet gjennom rekruttering, fremhever Koekenbier (2005) spesielt innføringen av det todelte rekrutteringssystemet, hvor man har en universalistisk modell på lavere nivå, og en kvotebasert modell på offisersnivå. Mens den universalistiske modellen skulle sikre en profesjonell hær, skulle den kvotebaserte modellen, i tråd med konstitusjonenes artikkel 95, sikre hærens multikonfesjonell identitet og "nøytrale stempel" ved å opprettholde en 5.5 balanse i førstegradsposter. Man opprettholdt likevel altså et mål om en relativ balanse på 7:3 i brigadene.

Ekvivalent rekruttering

Respondentgruppene bekrefter utfordringen med å rekruttere kristne til hæren, og de militære respondentene understreker at det i tillegg blir stadig vanskeligere å tilfredsstille målet om å opprettholde en relativ balanse på lavere nivå. De militære respondentene mener heller ikke at opphevelsen av verneplikten har løst problemet med skjev representasjon, slik målsetningen var. I følge de militære har hæren i dag ca 65 % muslimske soldater, og de mener at årsakene ligger i fødselsraten hvor den muslimske befolkningsandelen i dag er større enn den kristne. De sivile og FN mener på sin side skjevheten beror på sosioøkonomiske faktorer, og hevder at de fleste i dag verver seg til hæren av mangel på annen utdannelse eller arbeid. De kristne har bedre utdannelse og får lettere jobb, og ser ikke en militær karriere som attraktivt med hensyn til lønn og status. Som nevnt mener Barak (2009) at tendensen med lav kristen oppslutning ikke er ny, men begynte allerede på 1970-tallet. Begge forklaringsmodellene er også i samsvar med Picards (2009) antagelser, og bekrefter Koekenbiers (2005) påstander om at en universalistisk rekrutteringsmodell er sårbar for de demografiske og sosio-økonomiske skjevheter og endringer i samfunnet. Selv om hæren reelt sett er mer representativ med en muslimsk majoritet, vil dette likevel øke faren for et konfesjonelt stempel og svekke hærens legitimitet. Jeg går ikke her nærmere inn på de sosio-økonomiske faktorene.

De sivile og den tidligere FN respondenten støtter også Picards (2009) påstander om at de kristne i større grad har tatt avstand fra og ikke lenger identifiserer seg med den libanesiske stat, og dermed heller ikke hæren. De forklarer det med at den kristne befolkningen, etter å

ha fått svekket sin politiske posisjon gjennom Taifavtalen, også har fått svekket tillit til systemet. Informantene underbygger påstanden fra Picard (2009) ved å vise til at mange kristne i de senere år har forlatt landet. Dette vil i tilfelle bety at mens det før borgerkrigen spesielt var den muslimske, og spesielt den sunnimuslimske befolkningen som ikke identifiserte seg med den libanesiske statsdannelsen, er det i dag den kristne befolkningen som føler en slik avstand. Det kan derfor virke som om skjev balanse ytterligere forsterker de kristnes motstand mot hæren, som i følge Picard (2009) og Gaub (2007) igjen vil svekke dens multikonfesjonelle identitet og gi den mindre samlet oppslutning i folket.

Respondentene bekrefter også Koekenbiers (2005) påstand om at overrepresentasjon av en gruppe på lavere nivå kan gi hæren stempel som en konfesjonell hær, til tross for at man klarer å opprettholde en konfesjonell balanse på høyere nivå. Dette avkrefter i tilfelle også målet om at en kvotebasert rekruttering vil sørge for hærens nøytrale stempel. Samtidig uttrykker de bekymring for at dagens rekrutteringsproblemer på lavere nivå kan medføre problemer for den fremtidige bemanningen på høyere nivå, hvor man etter hvert kan få en mangel på kristne som besitter den nødvendige kompetanse.

Gaub (2007) mener at hæren etter Taif har greid å overkomme det kristne stemplet det hadde tidligere. Samtidig hevder både de sivile og FN at hæren nå har en sjiamuslimsk majoritet. De militære avviser derimot det sjiamuslimske stemplet, men understreker at dette er en vanlig misoppfatning blant mange libanesiske borgere. Uansett vil en slik antagelse være interessant, ikke minst fordi det igjen bekrefter at det er folkets *oppfatning* som her blir viktig for hærens status, og som i dette tilfellet svekker dens identitet som en multikonfesjonell styrke. I tillegg er nettopp et sjiamuslimsk stempel interessant, fordi Hezbollah som en sjiamuslimsk organisasjon er den militsgruppen som i størst grad utfordrer hæren og myndighetenes monopol på legitim makt. Som Norton (2007) og Cordesman (2006) viser, er også synet på Hezbollah det som i størst grad splitter den libanesiske befolkningen. De kristne som tradisjonelt har hatt størst avstand til Hezbollah, er også den gruppen som ut fra respondentenes oppfatninger i dag føler minst tilhørighet til hæren. Jeg mener oppfatningen av et tett forhold mellom hæren og Hezbollah derfor kan ytterlig svekke dens legitimitet blant de kristne. Dermed står man i fare for å styrke graden av andre former for private sikkerhetsnettverk, slik Salem (2007) mener tilfellet har vært siden 2005. En interessant faktor her er selvfølgelig alliansen mellom tidligere president Aoun og Hezbollah

---

i 8. mars koalisjonen. Jeg har derimot ingen data som sier noe om hvordan dette påvirker de kristne gruppens forhold til verken hæren eller Hezbollah.

Kvotebasert rekruttering

Taifavtalens mål om opphevelse av det konfesjonelle systemet, er altså å sikre hæren et nøytralt stempel. Samtidig fremhever Picard (2009) at ingen utnevnelser til militære stillinger skal skje på konfesjonell og politisk bakgrunn, men på bakgrunn av kompetanse og meritlister. Dette inkluderer i følge Koekenbier (2006) at ingen stillinger skal reserveres en spesiell konfesjon, med unntak av tre toppstillinger. Cordesman (2006) hevder likevel at befalsstrukturen, som følge av kravet om representativitet, ikke klarer å overkomme de dyptliggende konfesjonelle splittelser som kjennetegner den libanesiske staten.

De sivile respondentene og den tidligere FN-representanten hevder derimot at en ”nøytral” rekruttering ikke er tilfelle, og mener at stillingstildelingen like mye baseres på lobbyvirksomhet og hemmelige strategiske avtaler, hvor enkelte politikere er villige til ”å betale en høy pris” for å få sine konfesjonelle representanter inn i sentrale stillingene i hæren. De forklarer dette med det politiske systemet og den politiske kulturen i Libanon, og bekrefter dermed Cordesmans påstander.

”So people get jobs on behind of their religious background, given to them by the same national leaders that go on television and talk about national unity, democracy and accountability”⁴⁶.

En av de sivile respondentene underbygger dette ved å karakterisere hæren som en ”refleksjon av den libanesiske statsdannelsen”, og dermed også en refleksjon av et konfesjonelt og føydalt politisk system hvor alle nominasjoner gis på bakgrunn av konfesjonell tilhørighet og klienteistiske nettverk. Han mener at tilsetninger derfor ikke handler om kompetanse, men avhenger av politiske og ikke-politiske allianser og konfesjon. Dette er med på å underbygge Huntingtons (1957) påstand om representativitet som uforenelig med politisk uavhengige offiserer, frigitt fra klasseloyalitet eller konfesjonell bakgrunn. Og avviser dermed Gaubs (2007) oppfatning om at hærens multikonfesjonelle

---

⁴⁶ Tidligere representanten for FN i intervju med forfatteren (21.03.2009)

representativitet står i motsetning til det konfesjonelle politiske systemet i Libanon. Både de sivile respondentgruppene og den tidligere FN-representanten opplever de politiske relasjonene som problematisk for hærens politiske nøytralitet og legitimitet, og den tidligere representanten for FN mener dette også gjør hæren til nikkedukker for de politiske representantene. Han mener enkelte offiserer blir mer opptatt av å beskytte egne allianser og interesser, enn å jobbe for den libanesiske stats suverenitet og befolkningens sikkerhet. Eksemplene bekrefter Baraks (2009) påstand om at når hæren i Chehabs regjeringstid fikk en politisk nøkkelrolle, bidro dette til *korrupte omgangsformer* også i hæren, kjennetegnet av klienteistiske nettverk med ønske om å opprettholde posisjon, makt og beskyttelse av egne interesser. Kjennetegnende ved den politiske kulturen manifesteres altså i hæren. Dette bekreftes av den tidligere FN representanten, som beskylder lederskapet i hæren for i liten grad å stille krav på bakgrunn av profesjon, men mener at de snarere inntar en passiv rolle for ikke å skape konflikter som både kan gi dem et politisk stempel i befolkningen, og samtidig true disse privilegiene. Sammen med de sivile mener han årsaken blant annet ligger i frynsegoder i form av høye lønninger, fine biler og reiser som er gitt offiserene og generalene innen hæren, og mener dette er årsaken til at ledelsen i hæren har stilt seg på bakbeina i forhold til å foreta nødvendige rasjonaliseringer i de administrative postene. Samtidig er politikerne også avhengig av sine kontakter i hæren, og den tidligere FN-representanten hevder det finnes uoffisielle avtaler mellom mange offiserer og de politiske representantene om personlig beskyttelse. Et slikt synspunkt kan ses i lys av O'Flynn's (2005) påstand om at det konsosierte systemet ved å institusjonalisere gruppeidentitet, også har konsolidert intern konkurranse om politisk makt mellom gruppene, slik at representantene hele tiden må kjempe om sine interesser knyttet til konfesjonell identitet. Disse interessene søker de altså også å beskytte gjennom relasjoner i hæren, ved å ha sine representanter i sentrale posisjoner. Barak (2009) viser med eksemplene fra Chehabs regjeringstid hvordan slike tette bånd mellom hæren og de politiske myndighetene gjorde at hæren ble oppfattet som representanter for den politiske makten, og dermed ikke som forsvarere av den samlede befolkningens sikkerhet. Dette skapte økt fragmentering som fikk flere offiserer til å trekke seg ut, og ledet til en tilvekst av private sikkerhetsnettverk og militsgrupper. Slik mistet hæren også sin viktige rolle som stabilisator og mekler i konflikt. Picard (2009) viser også at de klienteistiske nettverkene mellom Syriske tjenestemenn og offiserer svekket hærens legitimitet.

Både Picard (2009) og Salem (2007) påstår at det som følge av økt fragmentering og økt politisk vold etter 2005 også har vært en økt tilvekst av slike private sikkerhetsnettverk, noe den tidligere FN respondenten bekrefter. Han mener behovet for slike nettverk vil være kontinuerlige i en fragmentert stat som Libanon.

Den kvotebaserte rekrutteringsmodellen har helt tydelig innvirkning på ansvarsforholdet mellom det sivile og det militære, som vil bli nærmere behandlet i kapittel 4.2. Ved å vektlegge offiserenes konfesjonelle bakgrunn i et system hvor konfesjon i følge Melham (1996) alltid vil være politisk knyttet, mener jeg det kvotebaserte systemet vil kunne styrke en oppfatning i folket om offiserene som beskyttere av "sine" konfesjonelle grupper. Dette knyttes igjen til en av hovedutfordringen for libanesisk sikkerhet og suverenitet, nemlig landets grunnleggende skillelinjer knyttet til statens legitimitet og libanesisk identitet, som videre har lagt føringer for den politiske kulturen og knyttet befolkningens lojalitet og interesser til konfesjonell bakgrunn og ikke nasjon. Når klienteistiske lojalitetsbånd overføres til hæren, blir de også sårbare for det politiske systemets svakheter, og den interne enheten svekkes. Dermed er det kanskje ikke kravet om representativitet som i seg selv er det kritiske punktet, som Huntington hevder, men snarere at den politiske kulturen i Libanon også blir en del av militær praksis. På spørsmål om hvordan disse relasjonene påvirker hærens legitimitet, svarer de sivile og den tidligere FN respondenten at dette er vanlig praksis i Libanon, og at heller ingen derfor forventer noe annet. De mener det eksisterer en iboende skepsis mellom de konfesjonelle gruppene som er manifestert i den konfesjonelle kulturen, og som vanskelig lar seg endre. Når konfesjonell tilhørighet knyttes til privilegier og makt, kan dette også bli en styrende faktor for handling. Jeg mener derfor kravet om representativitet blir ytterligere viktig å opprettholde.

Samtidig hevder Gaub (2007) at dekonfesjonalisme aldri vil være mulig å oppnå så lenge lederen for hæren fortsetter å være kristen. Dette bekreftes også av de sivile respondentene, som i tillegg hevder at så lenge det konfesjonelle systemet ikke opphører politisk, kan hæren heller ikke representere noe alternativ. Dette underbygges igjen av de historiske eksemplene, hvor Chehabs endringer av maktbalansen internt i hæren likevel ikke endret befolkningens oppfatning av hæren som kristen så lenge det kristne flertallet ble opprettholdt i parlamentet. Samtidig virker det som om relasjonene i dette tilfellet er mellom offiserer og politiske representanter på individnivå, og ikke handler om en tett relasjon mellom hæren og regjeringen, slik det var under Chehab. Respondentene mener at hæren, nettopp med denne

erfaringen er veldig redde for å få et stempel som ”regjeringens løpegutter” når nå tidligere General Suleiman sitter med regjeringsmakten. Med utgangspunkt i de politiske splittelsene under Chehab, og ikke minst med bakgrunn i konsekvensene av folkets splittende oppfatning i Israel-Palestina spørsmålet i 1973, mener jeg det likevel kan være uheldig dersom offiserene får et politisk stempel. Dersom representativiteten i hæren i tillegg endres, vil som historien viser dette også svekke deres handlekraft i interne spørsmål. Med Hezbollahs maktdemonstrasjon i Beirut i 2008 mener jeg situasjonen dermed kan bli farlig med hensyn til den interne stabiliteten.

De militære respondentene fremhever på sin side at en ansettelse i forsvaret er høyt ansett og høyt rangert, og forfekter at rekrutteringen skjer på bakgrunn av profesjonalitet og *ikke* på konfesjonell bakgrunn og personlige relasjoner. De mener at korrupsjon og politiske allianser mellom hæren og private eller offisielle aktører, har vært lite fremtredende etter den syriske tilbaketrekkingen. En slikt syn mener jeg må ses i lys av deres stilling.

4.1.4 Militær kapasitet

Hærens evne til effektivt å kunne forsvare statlig suverenitet og sikre stabilitet vil i følge Tilly (1993) kreve at hæren til enhver tid sørger for ”*nok menn og nok våpen*” til slike oppdrag. På tross av målene i Taifavtalen om å styrke hærens kapasitet, fremhever både Picard (2009) og Nerguizian (2009) at hæren under Syria ble holdt militært svak, med begrensede muligheter til å true deres makt og interesser i landet, deriblant å nedkjempe Hezbollah militært eller svekke dens posisjon som landets fremste motstandsbevegelse mot Israel. Samtlige respondentgrupper fremstiller likevel hærens generelle militære kapasitet i dag som svak, og oppfatter i likhet med Kaldor (2003) hærens evne til å slå ned på interne eller eksterne aktører som utfordrer myndighetenes suverenitet som liten. De fremholder at hærens ressursgrunnlag ikke er bedre nå enn hva Picard (2009) og Nerguizian (2009) mener det var under Syria, og mener derfor at en militær styrking absolutt er nødvendig.

De sivile og FN mener i likhet med Jarstad (2008) at oppfatningen av hæren som en operativ styrke vil ha betydning for befolkningens oppfatning av den som en ”seriøs aktør”, og som følge av sin militære svakhet fremholder respondentgruppene at hæren heller ikke har noen legitimitet i befolkningen som en forsvarsstyrke mot militære angrep. Den tidligere representanten fra FN mener at man derfor må styrke soldatenes ”*stolthet*” ved å øke hærens

---

handlekraft, i form av tilstrekkelig militær kapasitet til å kunne utføre de oppdrag den er tillagt. De sivile på hvordan svak kapasitet har ført til at nabostatene ikke respekterer integriteten til det libanesiske territorium, hvor både Syria og Israel ved en rekke anledninger har forskanset libanesisk suverenitet og invadert landet. De fremholder at dersom Libanon fortsetter å ikke ha en sterk og solid hær som makter å beskytte det nasjonale territoriet, vil Libanon for alltid forbli sårbar for nabostatene og for andre aktører som forsøker å invadere. Samtidig peker den tidligere FN representanten på at fordi hæren i dag er eksepsjonelt svak, vil en styrking av kapasiteten kreve enorme ressurser, også fordi hærens nærmeste nabo og fremste fiende er Israel, en av verdens største militærmakter. Derimot understreker respondentene at en slik styrking vil kunne virke truende på både Hezbollah og andre i den politiske opposisjonen, og skape økt usikkerhet. Slik jeg ser det vil dette alltid være et dilemma i en stat hvor myndighetene ikke oppfattes som representanter for et samlet folks interesser, og avviket i disse interessene er så store som i Libanon. Tilstrekkelige ressurser til å slå beina under aktører som truer statens makt og konkurrerer om å forsvare befolkningens sikkerhet vil derfor være svært vanskelig og skape usikkerhet, siden disse representerer en såpass stor del av befolkningen.

Spørsmålet er derfor hvorfor libanesiske myndigheter, trass planene i Taifavtalen, velger å ikke styrke den militære kapasiteten hæren trenger for å kunne håndtere større militære oppdrag? De sivile forklarer spørsmålet med den politiske fragmenteringen, og mener at hæren ikke er ment å skulle kunne forsvare landets suverenitet uansett hva kilden til trussel måtte være, fordi hensynet til enhet har høyere prioritet. En av de sivile respondentene hevder at siden mosaikken, og dermed fragmenteringen, i den libanesiske staten reflekteres i hærens multisekteriske sammensetning, er også hæren svak.

“The army is made of all the Lebanese population from all different religious and ethnic groups. Therefore, we will never have an important army.”⁴⁷

De fremholder at en slik identitet *alltid* vil skape utfordringer for hærens evne til forsvar, og den kan dermed heller ikke kalles en styrke. De mener at doktrinen om at ”hærens svakhet er dens styrke” også er gjeldende i dag, hvor hæren holdes militært svak som følge av

---

⁴⁷ Sivil respondent i intervju med forfatteren (18.03.2009)

kryssende lojalitetsbånd og avvikende sikkerhetsinteresser, og dermed frykt for interne splittelser og oppløsning av hele den libanesiske statsdannelsen.

FN og de militære mener derimot i likhet med Barak (2009) at hæren på tross av en slik svakhet er viktig for opprettholdelse av stabilitet, lov og orden. Samtlige respondentgrupper mener også i likhet med Belloncles (2006) at en slik sikkerhet og stabiliseringsrolle er hærens fremste oppdrag, og mener man i Libanon i dag trenger hæren til slike interne sikkerhetsoperasjoner. Den tidligere FN representanten underbygger påstanden med eksemplet om hærens vellykkede oppdrag i de Hezbollahdominerte områdene, knyttet til nettopp dens multikulturelle identitet, ansvarsstruktur og kompetente offiserer. Han mener dette gir hæren økt anerkjennelse, noe han opplever som styrkende for hærens handlingsevne i interne sikkerhetsoppdrag. Dette styrker i følge Barak (2009) dens rolle som mekler og stabilisator, som behandles i kapittel 4.2. Samtidig peker de militære på hvordan begge disse oppdragene både er komplisert og meget krevende for hæren, noe også Cordesman (2006) bekrefter ved å vise hvordan alle militære operasjoner må veies opp mot en potensiell fare for borgerkrig og ubalanse i forholdet mellom de konfesjonelle gruppene.

Ressurser

At et hovedproblem ligger i manglende økonomiske ressurser fra myndighetene til militært utstyr og trening, får støtte av respondentene når de hevder at hæren på langt nær er gitt de nødvendige ressursene for å kunne håndtere både interne og eksterne trusler mot stabilitet og suverenitet. De bekrefter likevel at bevilgningene til opprustning fra libanesiske myndigheter har økt noe i de senere år, og respondentene fra FN viser blant annet til at økt militær tilstedeværelse gjennom resolusjon 1701 og utplasseringen i sør har bidratt til å øke hærens militære utstyr noe, noe som også har ført til at de kan bli brukt til operasjoner andre steder i landet. Dette bekrefter også Tillys (1993) påstand om at økt utplassering gir økte ressurser til hæren, og han mener en slik økt utplassering styrker statens suverenitet. De militære respondentene fremstiller dagens bevilgninger likevel som inkonsekvente, lite relevante og lite gjennomtenkte, samt langt fra store nok til å dekke hærens virkelige behov. Dette kan tolkes som at myndighetene ikke følger opp det ansvaret Huntington (1957) fremhever at de faktisk har som ”*det dynamiske hensiktsorienterte elementet i den statlige agenda*”, hvor manglende ansvarlig styring i følge Rubin (2006:182) kan bidra til å svekke statens troverdighet og legitimitet i befolkningen, og dermed også muligens i hæren.

Respondenten som nå arbeider for FN viser hvordan få ressurser og manglende kapasitet skaper problemer ved at hæren ikke har noen reservestyrker de kan sette inn i ekstraordinære sikkerhetsoperasjoner. Dermed oppfyller de ikke kravet fra Huntington (1957) om alltid å være beredt til å håndtere trusler mot statlig stabilitet og suverenitet. Manglende kapasitet fører til at soldatene må jobbe lange og tunge skift, eller at man setter inn soldater som ikke er godt nok trent for spesifikke oppdrag. Han trekker her frem et eksempel på hvordan ivaretagelse av sikkerheten ved en normal militær kontrollpost⁴⁸ til sammen krever ca femti skiftarbeidende soldater som, i tillegg til tilstrekkelig utstyr, må ha et sted å hvile. Uten reservestyrker har hæren kun halvparten så mange soldater til disposisjon. Det betyr at hæren ved uforutsette hendelser i Beirut må hente styrker fra sør, noe som samtidig medfører at de blir underbemannet og underrepresentert der. Han mener denne ”brannslukkingsjobben” er en stor utfordring for hæren. FN viser også hvordan manglende økonomisk støtte ga seg utslag i manglende utstyr da hæren kom til Sør-Libanon i 2006. Soldatene hadde ikke engang telt de kunne bo i, og befolkningen måtte gi dem soveplass hjemme hos seg. I tillegg var utstyret gammelt, og soldatene brukte syriske minibusser i mangel av militært kjøretøy. I følge FN påvirker dette legitimiteten til hæren, og det bekreftes av de sivile som hevder at; *”This is not a modern army, this is a third world army⁴⁹”*.

Huntington (1957:65-68) peker på at en hær også selv kontinuerlig må arbeide for å utvide sitt ressursgrunnlag i henhold til faren for angrep og konfliktutbrudd, som i Libanon er relativ stor. Derimot kritiserer respondenten som tidligere var tilknyttet FN hæren og mener at de utelukkende legger skylden for svak kapasitet på manglende støtte fra myndighetene og eksterne aktører, spesielt USA. Respondenten påpeker at når man bruker 90 % av det militære budsjettet til administrative utgifter og 1 % til utstyr⁵⁰, må hæren også selv ta stor del av ansvaret. Han får støtte fra de sivile respondentene. Spesielt trekker han frem et eksempel fra Nahr el-Bared hvor han ble vitne til soldater som ikke engang hadde radiosamband eller mobilutstyr for å kunne kommunisere, og mener dette er billig utstyr hæren selv må ta ansvar for. Begge respondentene fra FN mener derfor at en rasjonalisering

---

⁴⁸ Slike kontrollposter er plassert over hele Beirut, samt langs grensene fra Sør til Nord.

⁴⁹ Sivil respondent i intervju med forfatteren (18.03.2009).

⁵⁰ De samme tallene som er oppgitt av El-Hokayem og McGovern (2008:12)

av systemet, som inkluderer en nedkutting av antallet offiserer og generaler, vil være helt avgjørende for å kunne øke hærens kapasitet og dermed effektivitet. Sammen med de sivile, karakteriserer de hæren som ekstremt topptung og lite effektiv med sine 3000 offiserer og 220 generaler. Samtidig påpeker en tidligere FN representant at det har vist seg vanskelig å utføre slike kutt, og skylder på relasjonene mellom hæren og politiske representanter og frynsegoder til de ansatte. Han legger skylden på den politiske kulturen og de sivil-militære alliansene. I tillegg peker FN på at den libanesiske stat mangler ressurser, og mener at en rasjonalisering er helt nødvendig for å omprioritere budsjettet og dermed øke postene til utstyr og trening av soldatene på lavere nivå. I henhold til den tidligere FN respondenten er også hærens prioritering av midler helt meningsløse, blant annet ved å etablere kontrollposter rundt om i landet uten annen sikkerhetsverdi enn å holde soldatene i jobb.

”The soldiers get one week, two weeks of basic training, and then they get the uniform on. Then the army has to keep their soldiers busy, otherwise they get in trouble, so they create checkpoints all over Beirut and off course all over the country, along the boarder and everywhere”⁵¹.

Eksterne bidrag

Dagher (2001) mener at hæren har bygget seg opp som en kompetent institusjon og mener dette blant annet skyldes amerikansk assistanse. Dette avvises av samtlige respondenter, som mener at bidragene er langt fra nok til å etablere en operativ styrke. De militære fremstiller i tillegg amerikanernes hjelp som lite konsekvent, og hevder at de *“Give with one hand, and take with the other”*. De mener dette også gjelder bidragene fra andre land.

Et interessant moment er respondentgruppens påstander om at de moderate bidragene beror på en frykt for at våpnene skal havne i hendene på Hezbollah, som enten får mulighet til å ta kontroll over hæren, og dermed skape en situasjon som under borgerkrigen med flere militære fraksjoner. De sivile mener dette skyldes at Hezbollah er så politisk sterke, og peker på at det samtidig betyr at mange som støtter Libanon og den politisk fraksjonen som nå sitter med makten ikke vil støtte landet dersom den politiske retningen snur. Dermed virker det heller ikke som om bidragene gjør hæren til en sterk aktør, slik Suhrke (2006) advarer

---

⁵¹ Tidligere FN representanten i intervju med forfatteren (21.03.2009)

---

mot, sett i forhold til andre statlige relasjoner, og bidragene øker dermed ikke faren for militærkupp. Slik jeg tolker dette svekker dermed den fragmenterte politiske konteksten og skjøre stabiliteten også sannsynligheten for ekstern styrking. Uten å gå inn på en politisk diskusjon om forholdet mellom USA og Hezbollah, kan det virke som om USAs bidrag ikke vil øke før Libanon klarer å monopolisere makten, samtidig som dette, slik jeg tolker respondentene, vil være umulig uten en kapasitetsmessig styrking, også fra eksterne bidragsgivere.

Mens de militære hevder at bidragene ikke er like godt likt blant alle libanesere, hevder de sivile at befolkningen ikke ser hæren som representanter for USAs interesser. Respondentene opplever altså ikke at bidragene fra eksterne styrker oppfattes som negativt av befolkningen, eller at myndighetene oppfattes som nikkedukker for de eksterne styrkene, slik Schäfer advarer mot (2004:171). Den tidligere representanten for FN mener at bidragene blir sett på som positive så lenge de bare omhandler våpen og annet utstyr, men peker på at folk er kritiske til at USA skal legge seg opp i forsvarsstrategien. Han mener redselen først og fremst er knyttet til oppfatningen av USA som pro Israel.

Manglende strategi og handlingsplan

Rubin (2006) mener at statsbudsjettet, i kraft av å mobilisere ressurser til viktige poster, er med på å opprettholde den militære institusjonen. Hun mener det er statsbudsjettet, basert på nasjonale politiske målsetninger som sørger for ansvarlig styring, og som legitimerer statsmakten. Den politiske diskusjonen rundt budsjettpostene er derfor en sentral prosess i legitimeringsprosessen, hvor manglende evne til et ansvarlig budsjett, enten på grunn av manglede ressurser eller manglede evne til konsensus, svekker statens legitimitet og evne til effektiv styring.

Samtidig fremholder Harris (1996) at konfesjonelle splittelser og manglende enighet om sikkerhetspolitiske interesser har gjort det vanskelig å fatte konsensus om en felles nasjonal visjon for sikkerhetspolitikken. Dette bekreftes også av samtlige respondenter, som fremholder at manglende konsensus også stopper dem fra å utvikle en langsiktig militær strategiplan som definerer de økonomiske og kapasitetsmessige behovene for hæren. Dette hindrer også muligheten for en langsiktig styrking av hæren.

Huntington (1957) skriver at beslutningen om krig alltid er politisk, og at hærens eksistensgrunnlag derfor også avhenger av statens kapasitet og ønske om å opprettholde et slik establishment på bakgrunn av trusler mot deres sikkerhet. Jeg mener derfor et interessant moment her er at respondentene konsekvent bruker begrepet ”*manglende vilje*” fremfor ”*manglende evne*” til konsensus, som jeg mener underbygger at de politiske representantene faktisk ikke *ønsker* å styrke hæren. For å eksemplifisere dette trekker en av de sivile frem et eksempel som viser hvordan statsminister Hariri i 1992, for første gang i libanesiske historie, utviklet et 5 års program for finansiering av det libanesiske forsvaret som fikk tilslutning i parlamentet, inkludert et budsjett på 200 milliarder libanesiske lire. Respondenten viser til hvordan myndighetene 17 år senere ennå er i ferd med å skulle bruke midlene, mens planen for å ruste opp hæren fremdeles ikke er gjennomført. Han mener dette beviser at det i virkeligheten ikke er en politisk vilje for å utstyre hæren.

El-Hokayem og McGovern (2008) fremholder at en nasjonal dialog hvor man får konsensus om hva som er de sikkerhetspolitiske truslene mot libanesiske stabilitet og suverenitet, vil være helt nødvendig for å styrke Libanons stabilitet og suverenitet. Respondentene er enig i dette, og mener at en strategi også vil være avgjørende for å øke hærens kapasitet. ”*Who is the enemy? Is it the Hezbollah, The Syrians, The Islamistic movements, The Palestinians?*”⁵² Samtlige respondenter fremhever at det først er når man vet hvem som er fienden og hvilke trusler man står ovenfor, at man kan få på plass en politisk beslutning om hvordan hæren skal håndtere disse og forstå hvordan man best kan ruste opp og gi hæren tilstrekkelig midler og utstyr til å kunne handle. De mener at en økonomisk eller militær styrking verken er mulig eller hensiktsmessig uten en slik felles politisk plan. Den tidligere representanten for FN underbygger dette ved å hevde at hæren aldri vil kunne bli en ”*fighting army*” med våpen alene. De sivile forfekter derfor at man må begynne å snakke om en intern sikkerhetsstrategi før man kan diskutere en forsvarsstrategi, fordi sikkerhet for befolkningen må på plass før man har mulighet til å forsvare landet.

Samtidig fremholder respondentene fra FN at i tillegg til libanesiske myndigheter, opposisjonen og ikke minst hæren selv, har også Syria, amerikanerne og FN forskjellige ønsker og interesser og teorier om hvordan en handlingsplan bør fungere. Han understreker

---

⁵² Tidligere libanesiske general i intervju med forfatteren (25.03.2009)

---

derfor at en slik plan, hvis den skal gjennomføres, må utvikles med kløkt og forsiktighet for ikke å skape splittelser i hæren eller i det libanesiske samfunnet som helhet. Dette bekrefter Koekenbiers (2005) påstand om at hærens sikkerhetsstrategier må defineres ut fra forholdet mellom de konfesjonelle gruppene. Jeg mener hærens handlingsplan og militære evner dermed blir påvirket av mangelen av en felles statsidentitet. Hærens legitimitet beror på at den ivaretar alles interesser, men som tidligere vist finnes ikke slike definerte interesser. Dette påvirker den politiske konteksten som også påvirker hæren, fordi hærens legitimitet først og fremst beror på dens multikonfesjonelle status som beskytter av hele befolkningens interesser.

Samtidig peker den tidligere FN representanten på at han ikke tror myndighetene i nærmeste fremtid vil klare å bli enige om en forsvarsstrategi. De sivile og de militære respondentene tror imidlertid at det på sikt vil være mulig å få til en, men forfekter at dette vil være vanskelig så lenge det palestinske spørsmålet ikke er regulert. Slik jeg oppfatter dette, peker også denne siste påstanden tilbake til selve kjernen i problemet i Libanon, nemlig en manglende statlig lojalitet, hvor Butenschøn (2008) fremholder at nøkkelen til de nasjonale konfliktene ligger i spenningen mellom indre og ytre aktører.

4.1.5 Interne eller eksterne årsaker til konflikt?

Hanf (1993) mener at Libanons geopolitiske plassering plasserer landet i et internasjonalt maktspill som omfatter både territorielle, politiske, sosiale og religiøse faktorer, og samtlige respondentgrupper forklarer også manglende konsensus og hærens svake natur med den fragmenterte sosiale konteksten og det konfesjonelle politiske systemet. De bekrefter at libanesernes identitet og lojalitet er knyttet til konfesjonell gruppe snarere enn til egen stat. En respondent fra det militære uttrykker det slik;

”In reality, in a multi cultural type of society are all the fractions are given to us from our sectarian groups. Now, from one direction the Syrian and Iran, from the other direction the Americans and the West, and from the third direction Saudi-Arabia, Egypt and the Magreb”⁵³

---

⁵³ Tidligere General i hæren i intervju med forfatteren (20.03.2009)

Han fremhever hvordan disse eksterne aktørene beskytter "sine" grupper, samtidig som de skaper usikkerhet for andre, og bekrefter Koekenbiers (2005) påstand om at de politiske representantene i en pluralistisk kontekst baserer sin sikkerhetsagenda på bakgrunn av etnisk tilhørighet. Derimot mener han den libanesiske befolkningen i alt for stor grad legger skylden for manglende sikkerhet og suverenitet på de eksterne aktørene, men mener at det er libaneserne selv som skaper utfordringer for den libanesiske suvereniteten ved bevisst å søke mot disse aktørene for beskyttelse. FN støtter dette, men uttrykker at libanesiske myndighetene ved ikke å bevilge nok midler til hæren, har skyld i at de ulike gruppene i befolkningen ikke stoler på hærens kapasitet og derfor føler de må søke beskyttelse utenfra. Aspektet er her kun tatt med som en forklaringsfaktor, og vil ikke diskuteres nærmere.

4.2 Representativt, rådgivende og utøvende ansvar

Hærens evne til å sikre stabilitet og forsvare stabilitet i form av ansvarlighet manifesterer seg gjennom klare ansvarsforhold mellom hæren og myndighetene. Disse spørsmålene er nært knyttet til sivil kontroll, demokratisk ansvar og nøytralitet.

4.2.1 Sivil kontroll

Hærens ansvar er først og fremst til staten, og Huntington (1957) fremhever hæren som underlagt en samlet legitim autoritet som et viktig element ved utviklingen av en profesjonell og handlingsdyktig hær. Han mener derfor at et minimum av politisk konsensus er nødvendig for at hæren skal kunne opptre som en profesjonell aktør. Samtidig skal hærens grunnleggende verdier og handlinger være i overensstemmelse med den nasjonale militære agenda og grunnleggende verdier i staten. Som vist i kapittel 4.1 er derimot slike felles verdier fraværende i libanesiske sammenheng, og har gjort en politisk konsensus om en militær agenda vanskelig. Selv om regjeringens myndighet i dag er forankret i konstitusjonen, viser eksemplene fra kapittel 3. og 4. at maktmonopolet til stadighet utfordres av interne og eksterne aktører. Dermed utfordres også Huntingtons (1957) betingelse om hæren som underlagt en samlet legitim autoritet.

Selv om de militære offiserene skal være politisk nøytrale og må forvente politisk rettleiding fra myndighetene, peker Huntington (1957) på at de aldri skal la politiske ordre gå på

---

bekostning av egen militær dømmekraft der de vet dette vil føre til nasjonale katastrofer eller går imot nasjonal lovgivning. En slik sivil kontroll er vanligvis konstitusjonelt og demokratisk forankret og fungerer optimalt når hæren opererer som en tilstrekkelig autonom profesjon i forhold til politiske målsettinger og er samlet om og bevisstgjort hvilke krefter som utgjør en trussel mot sikkerheten.

Den nåværende representanten fra FN fremholder betydningen av at hæren er underlagt regjeringens myndighet, men mener at dette ikke er tilfelle i dag. Han forklarer dette med manglende konsensus, som han mener gjør det ekstremt vanskelig for hæren å operere innenfor det Huntington definerer som ”hærens ansvarsområde”, noe de andre respondentgruppene også bekrefter. De viser hvordan manglende enhetlig politisk lederskap skyver et enormt ansvar over på generalene, som blir stående overfor vanskelige dilemmaer og handle på eget ansvar. Respondentene fremhever spesielt hvordan Generalene må ta stilling i hver enkelt konflikt, ofte etter at skaden allerede har skjedd, og mener at dette gjør hæren til en politisk aktør. De mener det var dette som skjedde i Nahr el-Bared, hvor myndighetenes manglende evne til å fatte en konsensus om en felles strategi for håndtering av islamistiske bevegelser og terrorisme gjorde det vanskelig for hæren. De understreker likevel at hæren på grunn av den volden de var utsatt for ikke hadde noe annet valg, og mener i likhet med Nerguizian (2009) den politiske støtten i ettertid har fratatt dem stemplet som politisk aktør. Jeg mener det derfor kan virke som om hæren har handlet i henhold til militær dømmekraft, muligens på bakgrunn av hva de opplevde som en nasjonal trussel, men dette vil bare være påstander fra min side. Respondentene mener også at hæren i dette tilfellet styrket sin legitimitet, både fordi aksjonen var vellykket og viste at hæren er villig til å handle, trass dårlig utstyr og manglende strategier for hvordan de skulle håndtere situasjonen, men også fordi den var mot en ”felles definert fiende”. Spesielt en av respondentene fremhever de palestinske flyktningenes status som ”pariakaste” i Libanon, og hevder at deres politiske aktivitet på libanesisk jord er lite likt. En av de sivile mener dette beviser at når hele folket støtter opp om hæren, er hæren også sterk og handlingsdyktig.

Samtidig fremhever Huntington at manglende sivil kontroll lett kan føre til at hæren utvider sitt autonome ansvarsområde vis-à-vis de sivile myndighetene. Respondentgruppene fremhever derimot at den aldri har vist tendenser til å true de demokratiske institusjonene eller spillereglene ved å utvide sitt ansvarsområde, opptre uansvarlig eller true den sivile myndigheten. Snarere er FNs erfaring at det er hæren som ber myndighetene om å fatte

beslutninger og ta lederskapet, slik at hæren underlegges sivil kontroll og får ryggdekning for sine handlinger, og dermed slipper å stå i fare for å få et stempel som politiske aktør.

Nettopp fordi beslutninger om opprustning og mobilisering i følge Huntington (1957) alltid skal være politisk forankret, understreker respondentene fra FN at ingen hær kan forventes å kunne handle uten politisk konsensus og handlingsplaner, og at enhver hærs handlinger i en slik sammenheng blir kontroversielle. Dette bekreftes av respondentene som viser hvordan hærens passive rolle i demonstrasjonene i 2008 har skapt massive protester fra befolkningen, og beskyldninger om hæren som Hezbollah-vennlig. Dette behandles nærmere i kapittel 4.2.3.

For å vise de positive ringvirkningene av en slik politisk ryggdekning, trekker en av FN respondentene spesielt frem eksempler fra Sør-Libanon, hvor hæren både gjennom resolusjon 1701 og en felles politisk beslutning i regjeringen, kan utføre sikkerhetsoppdrag selv om disse ikke oppfattes som like populære i alle konfesjonelle leire. Basert på hans erfaringer med hæren i sør fremholder han at hæren, med nåværende lederskap og profesjonalitet, vil kunne handle uten noen form for reservasjon, gitt at de har politisk ryggdekning for oppdraget. Respondenten understreker likevel at dette gjelder sikkerhetsoppdrag, men at hæren ressursmessig er for svak til å kunne fullføre store kampoppdrag.

Samtidig kritiserer den tidligere respondenten fra FN det ensidige fokuset på politisk konsensus. Han fremholder at det ikke holder å utplassere hæren alene, men at hæren kontinuerlig må følges opp og støttes av myndighetene og andre statlige aktørers tilstedeværelse. *"The Lebanese state government is not present. They don't know anything about the country outside Beirut"*⁵⁴. Han fremhever hvordan libanesiske myndigheter er veldig sentralisert og Beirut orientert, og at de ikke følger opp problemene utenfor byen. Dette blir da militærets oppgave. I likhet med Norton (2007) og Barak (2009) mener han Hezbollah i stedet ivaretar en del slike oppgaver, som er med på å forklare Hezbollahs oppslutning i sør, og fremholder at libanesiske myndigheters tilstedeværelse også er helt nødvendig for å kunne utfordre ikke-statlige aktører, fordi hæren ikke vil klare dette alene.

---

⁵⁴ Den tidligere FN representanten i intervju med forfatter (21.03.2009).

Jeg tolker dette som at hærens evne til å sikre stabilitet derfor også vil avhenge av statens tilstedeværelse.

4.2.2 Demokratisk ansvar

Parekh (1997:528) hevder det er grunnleggende for langsiktig stabilitet at institusjonene er bygget opp på demokratiske prinsipper, ellers vil folket ta lovene i egne hender. Samtidig understreker Kaldor (2003:205) at myndighetenes evne til å kontrollere at hæren opererer innefor rammene av demokrati baserer seg på at kontrollorganene selv er demokratisk forankret. Trass Taifavtalens målsetninger om forsoning og økt demokrati gjennom en endring av maktfordelingsnøkkelen, hevder altså Russel og Shehadi (2005) at man ved å institusjonalisere praksisen fra nasjonalpakten snarere forsterket de konfesjonelle skillelinjene, og dermed opprettholdt udemokratiske praksiser. I et slikt system er det de konfesjonelle lederne og ikke staten som tilbyr sosiale tjenester, og befolkningen søker derfor i følge Migdal (1988) beskyttelse *mot* lovene fra sine konfesjonelle ledere. Jeg mener slike systemer skaper ”lovløse tilstander” og en situasjon hvor det praktisk talt blir umulig for hæren å sikre stabilitet.

På spørsmål om hærens rolle som forsvarer av de demokratiske institusjonene, svarer respondenten som fremdeles er tilknyttet hæren at “*Protecting the constitution and guaranteeing free elections*” er en av hærens viktigste oppgaver. Han mener hæren gjorde dette i 2008 ved å hindre Hezbollah for å invadere de statlige bygningene. Da hæren likevel ble kritisert for å nekte myndighetens ordre, hevder de at befolkningens sikkerhet ble vurdert som viktigere, og fremhever faren for at denne jobben ville bli overlatt til private militsgrupper.

Selv om løsningen på regjeringskrisen i 2008 innbefattet at General Suleiman ble valgt til president, mener likevel ingen av respondentene at hæren som institusjon hadde noe å gjøre med avtalen om å få på plass en ny regjering. De mener Suleiman nettopp i kraft av sin tidligere rolle som hærleder hadde stor respekt og tillit i det libanesiske folk, som jeg mener kan være med å underbygge at hæren har ”et godt rykte” i det libanesiske folket.

En av de sivile respondentene har derimot et annet inntrykk enn de militære, og hevder;

*”The Lebanese army is not like the Turkish army that watches over the state and call themselves defender of the state structure”.*⁵⁵

Jeg vil ikke her gå inn på noen større diskusjon om det demokratiske systemet i Libanon, og mener det ligger utenfor denne oppgaven. I følge Höglund (2008) ligger hærens betydning for demokrati i evnen til å sikre stabilitet, beskytte demokratiet og selv opptre demokratisk. Beskyttelse av de demokratiske institusjonene vil likevel være viktig for stabiliteten og ikke minst sikkerheten til befolkningen, hvor jeg vurderer alternativet som verre.

4.2.3 Hæren som nøytral aktør

Samtidig som hæren skal være underlagt statlig kontroll, skal den også representere hele det libanesiske folkets interesser. Disse kravene kan som vist være motstridende. Mens myndighetenes maktmonopol legitimeres gjennom konstitusjonen, mener Parekh (1997) at hærens legitimitet avhenger av dens oppslutning i folket. Folkets oppfatning av hæren som en multikonfesjonell institusjon i interne sikkerhetssituasjoner vil dermed være av betydning.

I følge el-Hokayem og McGovern (2008) må en politisk nøytral hær opprettholde et godt forhold til alle politiske fraksjoner, også Hezbollah. En av de sivile respondentene mener også hæren som følge av godt lederskap har spilt en veldig viktig rolle som stabilisator etter den syriske tilbaketrekkingen, og mener både General Suleiman og nå General Kahwagi har klart å håndtere den libanesiske hæren som en garantist for nasjonal enhet ved å opprettholde den samme avstanden til alle de politiske partiene, men at dette samtidig betyr å ikke involvere seg militært i konflikten. De mener at nøytralitet i stater som Libanon derfor i hovedsak betyr det samme som passivitet, selv om dette også har vist å kunne ha en negativ innvirkning på befolkningens oppfatning.

Et eksempel er ved Hezbollahs demonstrasjoner i 2008, hvor hæren for å bevare et ”nøytralt stempel” holdt seg passive og overvåket situasjonen. En av de sivile forklarer dette med den sjiamuslimske andelen i hæren, og mener at hvis hæren hadde gått inn i konflikten, ville man umiddelbart hatt en ny borgerkrigssituasjon hvor hæren ville splittes. FN og de sivile på sin side mener hæren på en utmerket måte tok hovedansvaret for håndteringen av sikkerheten,

---

⁵⁵ Sivil respondent i intervju med forfatteren (18.03.2009)

"*opposing political blocks day after day*⁵⁶", og viste seg som en strålende stabilisator. I likhet med Barak (2009) mener både FN og de militære at dette er en av hærens viktigste roller i dag, og mener at med dagens politiske situasjon, hvor man har to jevnsterke allianser, må noen stå i midten.

*"Now, the maneuver of Hezbollah and the 8th of March movement was all coordinated with the Iranian and the Syrian. And the other fraction was coordinated with the Saudis and the Americans. In this country, we need someone in the middle, trying to keep the fractions separated, and the army is the only one who can do that So the army can make this stability"*⁵⁷.

Den andre sivile respondenten fremholder derimot at hæren ved å innta en passiv rolle snarere ryddet veien for Hezbollah, og dermed heller ikke opptrådte som noen mekler eller stabilisator i konflikten.

"So the army is not the strongest arbitrator in this country and it is not really neutral. If it had been neutral, it would have provided Hezbollah from marching into Beirut in 2008".

Han mener dette beviser at hæren ikke er noen forsvarer av den statlige suvereniteten, og at hæren snarere har et problem med sitt oppdrag når den ikke kan beskytte veiene mot det han kaller vandalske bevegelser. Respondenten mener dette bekrefter at hæren på nåværende tidspunkt har utvannet sin rolle, og ikke kan brukes til noe som helst. De sivile mener også at håndteringen økte folkets motstand mot hæren, og viser at mange kristne i ettertid har satt spørsmålstegn ved samarbeidet mellom hæren og Hezbollah.

På spørsmål om den representative skjevheten påvirker hærens politiske nøytralitet, svarer både de sivile og FN at nøytralitet uavhengig av balanse alltid vil være et vanskelig spørsmål, men mener dette snarere beror på det politiske og militære lederskapets evne til ansvarlig styring. Denne påstanden bekreftes av de militære, som knytter hærens evne til nøytralitet

---

⁵⁶ Respondent fra FN i intervju med forfatteren (20.03.2009).

⁵⁷ Militær respondent i intervju med forfatteren (20.03.2009).

først og fremst opp mot det politiske lederskapets evne til å gi klare instruksjoner. Han hevder samtidig at godt lederskap vil bety å holde seg unna konflikt.

De militære mener at ingen gruppe, uansett skjev representasjon, vil kunne styre hæren. De underbygger dette med å hevde at de kristne, trass politisk og militær majoritet, aldri klarte å ta kontroll over hæren, og at den muslimske fraksjonen trakk seg ut da de opplevde at dette skjedde. Påstanden forklarer de med hærens særegne arbeidsinstruks, som inkluderer henrettelse om nødvendig, og hevder at oppdrag naturlig vil stoppes dersom det oppleves som politisk motivert, eller kamp mot en person med samme konfesjonelle bakgrunn inkluderer lojalitetsproblemer for noen av offiserene. Dette støttes av de sivile respondentene som mener årsaken ligger i den underliggende skepsisen mellom de konfesjonelle gruppene om manglende nasjonalt samhold.

Den tidligere FN representanten fremhever at hæren i dag påvikes av de politiske og religiøse skillelinjene mellom 8. mars og 14. mars alliansene, og mener at flere sjiamuslimske offiserer har vist seg å være pro-Hezbollah. Både de sivile og den tidligere FN representanten sier derimot at disse relasjonene må forstås i lys av at alt i Libanon i bunn og grunn er politisk, og mener i likhet med Gaub (2009) at slike relasjoner er uunngåelige så lenge det konfesjonelle systemet består. Den tidligere FN respondenten mener likevel at denne deltakelsen først og fremst skjer gjennom ikke-offisielle relasjoner, og fremstiller hæren som en veldig stille, mediasky og tilsynelatende polert aktør. Samtlige respondentgrupper mener også at myndighetene eller noen politisk fløy aldri ville brukt hæren politisk eller hevdet at de har mer innflytelse over hæren enn andre, og de tror heller ikke det militære ville akseptert noe slikt. Ut fra FN-respondentenes erfaring er hæren under oppdrag også en ikke-politisk institusjon, og respondenten som nå jobber i FN fremholder at hans erfaring med offiserene i sør er at man under oppdrag aldri kan spotte deres religiøse eller politiske bakgrunn. Han begrunner dette i likhet med Cordesman (2006) med den dårlige erfaringen hæren har fra borgerkrigen, og mener at offiserene derfor er bevisst faren for konfesjonelle splittelser internt dersom de ikke følger ordre og opptrer profesjonelt. De militære underbygger dette, og mener at nøytralitet har vært viktig for hæren i årenes løp, og at hæren har stått hardt på for ikke å oppfattes som støtte til noe politisk parti eller fraksjon.

Den tidligere FN respondenten peker her på at det internasjonale samfunnet og FN har kritisert hæren for ikke å vise handlekraft. ”*Take more action, catch people, arrest them*”.

Hans erfaring er at hæren i Libanon er annerledes enn de europeiske og amerikanske styrkene, og at de opprettholder freden på sin måte, tilpasset både det fragmenterte samfunnet og fragmenteringen i hæren. De går forsiktig frem, reiser heller hjem til soldatene og sjekker ut situasjonen i rolige former uten å skape oppstyr. ”*So then they are keeping the peace, but they are doing it their way*”.

Selv om offiserens lojalitet, på lik linje med alt annet i Libanon er knyttet til konfesjonell bakgrunn, mener jeg det likevel kan virke som at så lenge representasjonen i hæren er balansert vil også disse lojalitetsbåndene holdes nede. Dermed kan hæren opptre som stabilisator, men vil vanskelig kunne slå ned på interne konflikter, selv når disse er støttet av myndighetene. Av frykt for splittelser, slik som under borgerkrigen, forblir derfor hæren passiv. Selv om passivitet gir protester fra befolkningen, virker det som om en svekket legitimitet til hæren vil rokke mindre ved stabiliteten enn utbrudd av større væpnede angrep mellom hæren og Hezbollah. Jeg opplever også at dette er hærens egne vurdering. Det kan likevel virke som om hæren i sør har få problemer med sine oppdrag, og at dette skyldes politisk ryggdekning, men har ikke spesifikke data på om hæren her har vært i noen større konfrontasjoner med Hezbollah.

4.3 Enhet

Hærens evne til å sikre stabilitet og forsvare stabilitet i form av enhet manifesterer seg gjennom evne til å stå samlet i konflikt. Evnen til enhet vil være tett knyttet opp til hærens multikonfesjonelle representasjon og politiske nøytralitet, ved at en hær som ikke oppleves som nøytral heller på grunn av sin multikonfesjonelle representasjon vil kunne stå samlet.

Både James (1996), Huntington (1957) og Tilly (1993) fremhever et nasjonalt og enhetlig militærvesen som sloss for en *felles* suverenitet og *felles* nasjonal myndighet innenfor et *felles* territorium som en viktig del av nasjonsbyggingen i tidlig europeisk historie. Hæren skulle tjene nasjonen, inkludert lojalitet til konstitusjonen som legitimerer den politiske myndighet, anerkjent av den nasjonale befolkningen. Derimot er et slikt nasjonalt samhold fraværende i en libanesisk kontekst.

Som et ledd i Taifavtalen, skulle hæren i følge Gaub (2007) og Koekenbier (2005) bli et symbol for sosial integrasjon og nasjonal enhet, hvor profesjonalitet og multikonfesjonell

identitet skulle erstatte konfesjonalisme og klienteisme, og dermed skape et alternativ til den politiske organiseringen som kjennetegnet staten. Dupond (1999) mener også hæren har klart å komme over de klienteistiske strukturene som er kjennetegnende ved det politiske systemet og dermed er med på å føre Libanon et skritt i moderne retning. General Jamil Sayyeds (i Dagher, 2001) legger derfor skylden for fragmentering på det statlige konfesjonelle systemet.

De militære respondentene bekrefter Taifavtalens mål, og mener gjensidig tillit og respekt, sammen med lojalitet til hæren og nasjonen, er viktige aspekter ved den militære opplæringen, og at soldatene derfor opererer som en sterk samlet enhet når de opptrer i hærens tjeneste. Dette samsvarer med idealer også Tilly (1993) fremhever. Som eksempel på hærens evne til enhet fremhever de integreringen av militsgruppene etter borgerkrigen som en suksess, basert på god militær utdanning som fokuserer på disiplin og lojalitet. En av de militære respondentene opplever også at de blandede enhetene er med på å befeste hærens status som underlagt en samlet nasjonal autoritet, og som en enhet som arbeider for en felles befolkning, slik James (1996) fremhever.

”I think these mixed brigades have created an Arab unity and a fundament for people working together, and for the army units to say that we as a Lebanese army are working for one authority and for one Lebanese people”⁵⁸.

De sivile respondentene sier at hæren flere ganger også har spilt en rolle som garantist for nasjonal enhet, senest ved demonstrasjonene i 2008, og at en slik rolle krever at hæren selv står samlet som enhet. Samtidig opplever de den konfesjonelle fragmenteringen i den libanesiske staten som sterkere i dag enn før borgerkrigen, og at dette også merkes på soldatene ved at enheten er vanskeligere å opprettholde.

Huntington (1957) fremstiller også tiltak for omstrukturering, profesjonalisering og disiplin som avgjørende for opprettholdelse og forbedring av den militære sikkerheten i staten, og både FN og de militære respondentene bekrefter at hærens blandede enheter og klare ansvars plassering internt styrker hærens enhet. Samtidig mener Huntington at spørsmål om fellesskap eller enhet i hæren først og fremst handler om de militæres bevisstheten om seg selv og sine likesinnede som medlemmer av en gruppe, kjennetegnet ved spesialisering og

---

⁵⁸ Militær respondent i intervju med forfatteren (20.03.2009)

---

ekspertise, hvor man har akseptert det ansvaret et slikt medlemskap medfører og er lojal overfor dette. Han mener et slikt ideal er universelt og først og fremst bygget på enhet og lojalitet til kompaniet. Dette bekreftes av den tidligere FN-representanten som mener at samholdet i hæren i større grad er basert på kameraderi og militær lojalitet enn lojalitet til staten og nasjonen, og han mener det aldri vil utvikle seg til noe mer enn dette. Forklaringen mener han ligger i det manglende nasjonale samholdet i Libanon, og hevder at selv om hæren opptrer som en samlet tropp, er hver og en av dem ”*fine believers*”.

“This army can’t fight anybody. If they start to fight here, within days we have a civil war. If it’s a serious situation, the army will disintegrate, like during the civil war. That’s why they have to be very careful with their missions”⁵⁹

Dette bekreftes av de sivile som mener at lojaliteten snarere er til de som gir deg posisjon og beskyttelse. En av de sivile respondentene svarer derfor at det konfesjonelle problemet i Libanon er fundamentalt, og at det ikke lar seg løse gjennom retningslinjer for rekruttering, utdanning og etiske retningslinjer innen hæren.

“This is a divided country and the army reflects the country. In a country divided into 18 peaces, the army is going to be the same. Every characteristics, good or bad in Lebanon, is present in the army. It is just a different structure which keeps it all this under command and control”⁶⁰

Derimot mener Gaub (2007) at et slikt internt samhold vil være helt avgjørende for deres evne til å håndtere ikke-statlige og ikke-libanesiske aktører innenfor Libanons grenser. Nerguizian (2009) og Salem (2007) trekker også frem hærens evne til enhet i Nahr el-Bared. Denne oppfatningen deles av respondentene fra det militære som mener den militære enheten forble sterk gjennom konflikten, og fremholder at dette vitner om en sterk profesjonell enhet. Den tidligere FN respondenten er delevis enig, men mener soldatenes enhet og handlekraft i større grad handlet om hevn for tapte medsoldater, enn indre samhold. Han peker på at mange av soldatene i den libanesiske hæren nettopp kommer fra dette området, og ingen kunne derfor stoppe hærens handlekraft fordi det ble et spørsmål om hevn. I tillegg var

---

⁵⁹ Tidligere representant for FN i intervju med forfatteren (21.03.2009)

⁶⁰ Sivil respondent i intervju med forfatter (24.03.2009)

aksjonen rettet mot en felles ytre fiende. Samtidig mener han at enheten ikke ville kunne opprettholdes i konflikter som inkluderer ikke-statlige aktører, for eksempel Hezbollah, og mener derfor at evnen til å håndtere slike snarere handler om passivitet, jamfør diskusjoner i tidligere kapitler.

Ut fra en slik manglende enhet, fremstiller en av de sivile respondentene hæren, i likhet med de europeiske kongefamiliene, som et vakkert symbol, men mener at den verken kan brukes, styres eller handle når den virkelige behøves internt. En av de militære respondentene definerer hæren som en ”velsignelse og en forbannelse”, og begrunner det med at hæren er den eneste statlige institusjonen med legitimitet til å sørge for lov og orden, men er samtidig uten evne til å håndtere vold og interne konflikter eller forsvare landets suverenitet. Han trekker frem eksempler fra tiden under Chehab, hvor han mener nasjonalt samhold ble viktigere enn noe annet, og hæren ble holdt unna interne konflikter.

Samtidig mener en av de sivile at evnen til enhet, i likhet med alt annet i Libanon, egentlig er et spørsmålet om politisk vilje og konsensus. Betydningen av konsensus for en sterk og enhetlig hær fremheves også av de øvrige respondentene. Så lenge det nasjonale samholdet derfor er bygget på en slik konsensus, og ikke nasjonal integrasjon, slik el-Khazen (1992) hevder, vil også dette være tilfellet for hæren.

De sivile respondentene sier likevel at den libanesiske hær, som den eneste nasjonale institusjonen, er verdifull for de politiske myndighetene, og som derfor har strukket seg langt for å bevare og beskytte den libanesiske hærens enhet. De begrunner også hærens status med at den er stabil og tillitsvekkende, og mener at dette like mye skyldes hæren og myndighetenes sterke vektlegging av å bygge et *inntrykk* av hæren som en profesjonell, konfesjonell nøytral og sterk enhet, og at befolkningen derfor også oppfatter hæren som en forent institusjon.

Jeg mener det derfor kan virke som om en enhetlig hær, overordnede klienteistiske lojalitetsbånd, vil være umulig i en pluralistisk stat som Libanon. Dette vil også påvirke hærens handlingsevne, både i sikringen av stabilitet, men også i forsvare av suverenitet så lenge de konfesjonelle lojalitetsbåndene strekker seg utover statens grenser. De sivile mener også at hæren, nettopp i kraft av sin multikulturelle identitet, er den skjøreste og mest påvirkelige enheten i hele sikkerhetssektoren. I likhet med el-Khazen (1992) mener de denne

formen for pluralisme, hvor innen gruppe har majoritet, gjør enheten ytterligere sårbar. Mange studier har vært rettet mot hærens evne til å skape nasjonal integrasjon i Libanon, men dette er noe mine respondenter, med unntak av representantene for hæren, avviser som realistisk. På spørsmål om hærens fellesskap eventuelt kan ha en positiv innflytelse på det libanesiske samfunnet og dermed øke stabiliteten, svarer den samme respondenten.

”This country runs without a cat. It’s not a self-styring political system. The country is not in control of its destiny, therefore not expect the army to have an influence on the political system”⁶¹

---

⁶¹ Sivil respondent i intervju med forfatteren (18.03.2009)

5. Hærens oppdrag

I dette kapitlet vil jeg i lys av de teoretiske perspektivene analysere hvordan respondentene mener hærens evner til å sikre stabilitet og forsvare suverenitet kommer til uttrykk i hærens oppdrag. Oppdragene tar utgangspunkt i kravet fra FN om økt stabilitet og suverenitet gjennom 1) monopolisering av væpnet styrke, med vekt på Hezbollah, og 2) utplassering av militære styrker på grensen i Sør-Libanon.

Respondenten som i dag representerer FN understreker at disse kravene opprettholdes. Han betegner likevel kravene til hæren som enorme, og trekker frem myndighetenes krav om intern sikkerhet, den libanesiske befolkningens ønske og behov for ekstra beskyttelse, og FNs krav til implementering av resolusjon 1559 og 1701, som både krever avvæpning, utplassering og grensekontroll i sør. Samtidig peker de på at det med en slik rolle også har fulgt et ansvar som både skaper forventninger og krever kapasitet. Barak (2009) påpeker at det også etter parlamentsvalget i 2005 har vært et økt press mot Hezbollah om å la seg integrere i hæren som en legitim styrke.

5.1 Monopolisering

Tilly fremhever kontroll og monopolisering av væpnet styrke, inkludert våpenkontroll, kriminalisering av våpenbruk, lovregulering av væpnede styrker i det offentlige rom og avvæpning av den sivile befolkningen og militsgrupper over rivaliserende grupper som avgjørende for utviklingen av de suverene nasjonalstatene. Avvæpning av uformelle paramilitære styrker som kontrollerer viktige interne sikkerhetsfunksjoner, vil også i følge Ball (2002) være avgjørende for hærens mulighet til å utvikle langsiktig stabilitet.

Sett fra de sivile respondentenes ståsted utgjør også de ikke-statlige aktørene som står i opposisjon til den statlige strukturen et stort problem, og er samlet med på å gi et bilde av hæren som svak. De fremhever at det i tillegg til Hezbollah finnes flere militære grupper som den nasjonale hæren har få eller ingen muligheter til å kontrollere. En av de militære fremholder i likhet med Nerguizian (2009) det også som problematisk at Hezbollah, selv om de nå er en legitim politisk aktør, likevel gikk til krig mot Israel i 2006 uten myndighetenes

---

tillatelse, og dermed utfordret Sinioras uttalelse om at kun staten har legitim rett til å erklære krig og fred i Libanon.

Respondenten som tidligere representerte FN mener likevel at hærens manglende evne til å monopolisere makten ikke er et hovedproblem, og mener at det ikke er Hezbollahs motstandskamp som utgjør noen trussel mot det statlige maktmonopolet. Selv om de ikke anerkjenner Hezbollah, mener også de sivile at man ikke under noen omstendigheter må reise spørsmål om Hezbollahs eksistens, og mener at hæren heller ikke prøver av å utfordre denne motstanden. De får her støtte fra de tidligere militære respondentene, som i likhet med Norton (2007) mener at en strategi som inkluderer avvæpning av Hezbollah ikke vil være fruktbar, i alle fall ikke i et kortsiktig perspektiv, og forklarer dette med hærens svake kapasitet, både i form av militært utstyr og manglende enhet. Jeg mener hærens manglende kapasitet derfor hindrer avvæpning, ikke bare fordi de kapasitetsmessig ikke har evne til å gjøre krav på dette, men også fordi Hezbollah utfyller viktige roller hæren selv i kraft av sin multikonfesjonelle identitet ikke klarer å fylle.

Manglende nasjonal og militær enhet

Nerguizian (2009) hevder at en eventuell avvæpning og integrasjon av Hezbollah i hæren vil være umulig, og begrunner dette med de interne splittelsene i synet på Hezbollahs eksistens og motstandskamp i hæren, hvor 30 % av generalene er sjiamuslimer. Respondentgruppene bekrefter dette synspunktet, og tror heller ikke man politisk er klar for å diskutere spørsmål om avvæpning uten at det vil lede til splittelser internt i regjering og parlament. En av de sivile hevder også at ingen politiker som ønsker å overleve sin karriere vil fremme et slikt forslag. I likhet med Barak (2009), trekker de frem president Sinioras forsøk på en nasjonal dialog i 2006, som ledet til en politisk krise og økte demonstrasjoner i Beirut, og bekrefter dermed delevis Gaubs (2009) påstand om at det er mangelen på nasjonal konsensus som hindrer avvæpning. I motsetning til Gaubs (2009) påstander om at hæren med politisk ryggdekning kunne ha avvæpnet Hezbollah, kan det virke som om de sivile mener at den sjiamuslimske delen av hæren også skaper utfordringer for avvæpning. Mens den tidligere FN respondenten mener at den sjiamuslimske delen av hæren er årsaken til at hæren ikke bare har gjort et samarbeid med Hezbollah mulig, men også helt nødvendig, fremholder de militære at dette ikke utgjør noe problem og mener sjiamuslimene snarere lar seg mobilisere til Hezbollah. Uttalelsene fra den tidligere FN representanten får delvis støtte fra de sivile.

De sivile og den tidligere FN respondenten mener at polariseringene i hæren mellom de som mener at det er viktig å holde motstandsbevegelsen sterk og de som fremholder hæren som det eneste legitime nasjonale forsvaret, også er med på å utfordre hærens enhet. De mener dette kom til uttrykk i hærens passive rolle i demonstrasjonene i Beirut i 2008. De militære respondentene avviser derimot at disse uenighetene har kommet til uttrykk blant offiserene i forhold til deres lojalitet til hæren som arbeidsgiver.

Både de sivile og de militære respondentgruppene fremholder samtidig at den arabisk-israelske konflikten også fører til at man på nåværende tidspunkt overhode ikke kan avklare spørsmålet om avvæpning, og forklarer dette både med Hezbollahs nasjonale anerkjennelse, men også deres anerkjennelse i den arabiske verden hvor mange ser dem som en svært viktig motstandsstyrke mot Israel. Barak (2009) viser også hvordan seieren over Israel i 2006 økte Hezbollahs oppslutning, og ga dem legitimitet til å nekte å gi fra seg våpnene før de rette betingelsene var på plass. En av de militære respondentene viser til lederen for Hezbollahs politiske tankesmie, Ali Fayyad, som har erklært at Hezbollah vil sørge for hærens egen undergang dersom de gjør forsøk på avvæpning. Det militære tror derfor at muligheten for en avvæpning av Hezbollah vil være vanskelig før det internasjonale samfunnet har kommet til enighet om en fredsprosess i konflikten mellom Israel og Palestina, og at forholdet mellom Syria og Libanon ytterligere distanseres slik at Syria kan akseptere et press mot Hezbollah.

Manglende kompetanse

Selv om de militære mener at de ikke anerkjenner Hezbollah, fremholder de at hæren heller ikke har kapasitet til å konfrontere og avvæpne dem. Respondenten som fremdeles er tilknyttet hæren bekrefter dette og fremholder at han som offiser i hæren verken liker eller anerkjenner militsgrupper, men at han samtidig respekterer Hezbollah for deres kamp mot Israel.

*We [the Lebanese army] can't fight Israel. To cooperate on this issue is therefore in the interest of Lebanon. The war in 2006 showed that Hezbollah is capable of this*⁶².

---

⁶² Militær respondent i intervju med forfatter (20.03.2009).

Norton (2007) hevder altså at Hezbollah oppslutning skyldes at det libanesiske folk oppfatter dem som den eneste styrken som kan klare å bekjempe Israel. Dette bekreftes av en av de sivile, som peker på at bevegelsen er høyt ansett blant den libanesiske befolkningen, og han mener man heller må diskutere en strategi som integrerer Hezbollah med den libanesiske hæren og inkluderer planer for hvordan hæren og Hezbollah sammen kan nedkjempe Israel. Så lenge et slikt samarbeid ikke misbrukes politisk eller brukes mot libaneserne selv, mener han dette absolutt er i Libanons strategiske interesse.

De militære fremhever også den nasjonale konsensusen om Israel som Libanons offisielle fiende, men understreker at hæren alene ikke har kapasitet til å kjempe mot Israel. I likhet med Nerguizian (2009) mener de derfor hæren er avhengig av Hezbollahs militære bidrag og erfaringer med asymmetrisk krigføring, og fremholder at dette i praksis snarere betyr at både hæren og Hezbollah må knytte deg nærmere hverandre. Slik kan man i følge de sivile også hindre at Hezbollah allierer seg med eller brukes av andre regionale krefter som Syria og Iran, og dermed i stedet blir en representant for landets politiske interesser.

De militære mener at en styrking av hærens kapasitet, ekspertise og militær profesjonalitet, forstått som oppløsning av hele det konfesjonelle systemet, på sikt vil kunne muliggjøre samtaler med Hezbollah om avvæpning og integrering, og dermed sikre monopol på legitim maktbruk i Libanon. Dette får støtte av FN. Samtidig påpeker de militære at før en slik konsensus om styrking og avvæpning kommer på plass, har hæren ingen mulighet eller gode grunner til å avvæpne Hezbollah uten å risikere en ny borgerkrig. Med bakgrunn i tidligere diskusjoner om muligheten for en nasjonal sikkerhetsstrategi, kan det ta tid før en konsensus om styrking og avvæpning kommer på plass.

5.1.2 Sikkerhetssamarbeid

Höglund (2008) peker på hvordan de som forårsaker vold i velfungerende demokratier blir holdt ansvarlig, slått hardt ned på og sanksjonert. Utfordringen er hvordan man skal få til dette i en kontekst hvor det ikke er de demokratiske lovene som styrer. Huntington (1957) fremhever at hæren kan sikre stabilitet ved å opprette allianser som er med på å styrke statens sikkerhet, men understreker at hærens forpliktelser og avhengighet til andre ikke må blir så store at det kan være truende for egen stabilitet. Selv om Hezbollah ikke er en legitimt anerkjent aktør, kan et slikt samarbeid bidra til å øke stabiliteten i Libanon. Allikevel er det

viktig at hæren forblir en selvstendig aktør, og ikke underlegges Hezbollah's objektive sivile kontroll.

Alle respondentgruppene bekrefter Nerguizians (2009) påstander om at det allerede eksisterer et sikkerhetssamarbeid mellom hæren og Hezbollah. De mener at samarbeidet baseres på at ingen av partene blander seg inn i hverandres arbeid, og mener at dette er akseptert blant det libanesiske folk. "*Hezbollah and the army have defined the role and they have defined the level of influence*⁶³". I likhet med Nergizian (2009) mener de også at partene har samarbeidet på flere operasjoner. Blant annet mener de Hezbollah har fått tilgang til informasjon fra hærens etterretningstjeneste. Samtidig snakkes ikke dette åpent om fra noen parter side, og ansvars plasseringen i hæren smuldret derfor i følge respondentene bort. Respondentene forklarer dette med at mange i hæren, inkludert offiserer, sympatiserer med Hezbollah, og at hæren ved oppdrag i sjiadominerte områder alltid vil ta kontakt med Hezbollah. Hæren og Hezbollah har også delt etterretningsapparat og felles koordinering i ulike sikkerhetsoppdrag. Derimot mener Nerguizian at samarbeidet umuliggjør avvæpning. Dette verken bekrefter eller avkrefter respondentene, men de understreker at selv om samarbeidet er problematisk, gir det hæren nødvendig kompetanse.

Respondentene bekrefter altså her mange av de samme problemene som skisseres i kapittel 4, og som reduserer hærens evne til avvæpning og monopolisering, alle knyttet til manglende statlig lojalitet og nasjonale interesser.

5.2 Utplussing

Charles Tilly (1993) fremhever bredere utplussing av hæren som avgjørende for å forankre de territorielle grensene og konsolidere statens myndighetsområde, og både respondentene fra FN og de militære ser derfor utplussingen av hæren i Sør-Libanon som et stort skritt i retning økt suverenitet. Oppdraget karakteriseres av FN som den største suksessen for den libanesiske hæren etter 2005, nettopp ved at hæren har ivaretatt ansvarsområder og oppgaver på en tilfredsstillende måte. De militære respondentene fremhever spesielt hvor raskt og

---

⁶³ Tidligere representant for FN i intervju med forfatteren (21.03.2009).

---

effektivt hæren fikk utplassert soldatene, og peker på at da resolusjon 1701 var nedfelt, var 30 000 soldater fra hæren på plass allerede før UNIFIL inntok området, selv om planen internasjonalt var at UNIFIL skulle assistere dem for å få til dette. Det militære mener også at dette, sammen med befolkningens bidrag til å få utplassert styrkene, både viser hvor seriøs, kapabel og forent hæren var, og hvor klar den var til å ta sitt oppdrag. Men samtidig også hvor avhengig den er av folkets støtte for å få det til. I motsetning til Norton (2007) mener de sivile at mange libanesere var negative til Hezbollah etter krigen i 2006, og at dette forenklet hærens muligheter.

Tilly (1993) viser hvordan utvidet geografisk tilstedeværelse også ga behov for økt militær kapasitet, noe som tilsvarer målene i Taifavtalen. En av de sivile respondentene ser derimot ikke implementeringen av resolusjon 1701 som et steg i riktig retning, og begrunner dette med at kravet fra FN ikke har styrket hærens forsvarsevne mot Israel. Han mener derfor at utplasseringen ikke har styrket hæren tilstrekkelig.

Intern sikkerhet

FN fremhever hvordan det i sør er institusjonalisert at det er hæren som har den overordnede kommando for all sikkerhet, og at det derfor også i liten grad er utplassert annet sikkerhetspersonell i området. Hæren sikrer stabilitet, ivaretar lokalbefolkningens humanitære behov og ryddet opp i miner og klasebomber som dominerte området, og respondentene mener at hæren gjennom denne jobben føler at de utretter noe godt for befolkningen. Samtlige respondenter oppfatter slike humanitære ansvarsoppgaver som positive, og i mener likhet med Dupond (1999) at dette gir både hæren og staten økt legitimitet og anerkjennelse. FN mener også at hæren gjør en utrolig viktig jobb, både militært og i forhold til lokalbefolkningen, som for første gang har en statsinstitusjon som tar hånd om deres grunnleggende bekymringer knyttet til sikkerhet i dette området. De tror slike oppgaver gjør det lettere for både hæren og myndighetene å håndtere konflikter, samtidig som det gjør befolkningen mer avhengige av hæren og dermed erstatter deres avhengighet til Hezbollah. Samtidig peker den tidligere FN-representanten på at slik assistanse også er politisk, og at myndighetene ofte tar æren for disse gode tiltakene, mens hæren blir syndebukken når ting ikke fungerer.

Klare ansvarsforhold

Samtlige respondenter fremholder at nøkkelen til suksessen ligger i de libanesiske myndighetenes konsensus om å støtte resolusjonen i 2006, og peker på at når alle de politiske fraksjonene kom til enighet og stilte seg bak resolusjonen, ble hæren raskt utplassert som en operativ styrke i område. Vedtaket ble fattet da alle de tre største konfesjonelle gruppene satt i regjeringen, slik at også ministeren fra Hezbollah-Amal alliansen stilte seg bak. Fordi ingen kan utfordre eller stille spørsmål ved deres oppdrag, har hæren ingen problemer med å ta nødvendige og upopulære grep.

FN mener at hæren nettopp på grunn av denne konsensusen jobber effektivt og veldig aktivt for å oppfylle alle kravene i 1701, enten de støtter den eller ikke. Både soldater, offiserer og generaler følger ordre og er lojale til sine respektive overordnede. Samtidig peker de militære på at majoriteten av sjiamuslimere har satt strenge krav til nøytral og upartisk oppførsel fra hæren, spesielt for å opprettholde tilliten fra de andre konfesjonelle gruppene i området. Men også for å beholde tilliten fra sjiamuslimene, som også i stor grad har vent seg mot Hezbollah. De sivile respondentene understreker også at Hezbollah igjen nå har økt legitimitet i området, noe som stadig truer hærens legitimitet. Respondentene fra det militære bekrefter at hæren også i sør holder løpende kontakt med Hezbollah.

I tillegg mener FN at hærens kapasitet i sør hviler på en annen viktig faktor, nemlig en veldig sterk, kapabel og dyktig etterretning. Ved blant annet å gi høy oppmerksomhet til våpensmuglingen ved grensen har etterretningen gjort hærens evne til kontroll effektiv, og FN hevder at de klarer å ikke tillatte våpen eller bevæpnede personer i området sør for grensen. Hæren har også en veldig sterk kontrollpost, og FN opplever at de samarbeider veldig godt med hæren om disse. Samtidig har bestemmelsen om grensekontroll også politisk ryggdekning. I tillegg viser FN respondentene at UNIFIL og hæren utfører søk sammen i konfliktfylte og vanskelige områder. Det gode samarbeidet med UNIFIL bekreftes av de militære respondentene, som også opplever hærens grensekontroll som svært vellykket. I tillegg til grensen i sør, viser FN at hæren også kontrollerer områdene nord for elven og inngangen til områdene i sør, men at de her operer alene siden området er utenfor UNIFILs mandat.

FN peker på hvordan et godt samarbeid mellom hæren og UNIFIL har styrket hærens kapasitet. Ikke minst har UNIFIL drevet opplæring og trening av soldater, mens Emiratene,

---

Tyskland og Frankrike gjennom FN har bidratt med marinefartøyer og radarutstyr. Dette har igjen medført at UNIFIL har kunnet overlate en del av marine og flåtevirksomheten til hæren. Respondentene peker likevel på hvordan den libanesiske hærens manglende kapasitet ble sett i lys av UNIFILs profesjonelle utstyr og funksjonalitet som en multinasjonal styrke.

På spørsmål om hvor viktig UNIFILs tilstedeværelse er for hærens evner i sør, svarer FN at selv om UNIFIL deltar og assisterer på de fleste oppdragene er det hæren som har den ledende rollen. De understreker at hæren har sine egne relasjoner med den lokale befolkningen, og at de ikke har behov for UNIFIL for å bygge relasjoner. Derimot mener de at det snarere er hæren som hjelper UNIFIL når det oppstår friksjoner med befolkningen, og at de er veldig gode på dette. Akkurat nå trener UNIFIL også opp offiserer til bedre å kunne administrere nærkamper. Samtidig fremhever respondentene at UNIFILs mandat er begrenset til å assistere hæren i sør, og at de derfor ikke skal utføre oppgavene til hæren. Hele deres oppdrag går ut på å styrke den libanesiske hærens kapasitet til å legge til rette for implementering av resolusjon 1701, og målet er at UNIFIL på sikt kan overlate stadig flere oppgaver til hæren og gradvis trekke seg ut av Libanon.

Jeg mener dette eksemplet tydelig viser hvordan hæren med politisk konsensus får styrket evne til å håndtere interne sikkerhetsoppdrag. Klare ansvarsforhold og instruksjoner gir dem mulighet til å slå ned på problematiske situasjoner, føre en effektiv grensekontroll og overta nye ansvarsoppgaver. I tillegg har økt utplassering gitt dem styrket kapasitet både i form av utstyr og av et styrket etterretningsapparat. Samlet øker også dette muligheten for avvæpning av Hezbollah. Samtidig som dette kun gjelder for et begrenset område av Libanon, gir det et positivt innspill til den ellers så motsetningsfylte og kompliserte situasjonen jeg i kapittel 4. og 5. har forsøkt å skissere et bilde av.

6. Hvordan forstå en konfesjonell hærs evne til å sikre stabilitet og forsvare suverenitet?

Denne studien har søkt å svare på problemstillingen:

Hvordan forstå en multikonfesjonell hærs evne til å forsvare suverenitet og sikre stabilitet i en pluralistisk, fragmentert kontekst?

Den libanesiske hæren har to ansvarsområder; 1) å forsvare suverenitet gjennom forsvar av de statlige grensene og 2) sørge for sikkerhet og stabilitet i Libanon. I tillegg har FN gjennom to resolusjoner fremmet krav om at Libanon avværner alle militsgrupper, inkludert Hezbollah, samt utplasserer militære styrker mot den Israelske grensen i Sør-Libanon.

Evne er her knyttet til *profesjonalitet*, definert som hærens kompetanse, ansvarlighet og evne til enhet, hvor spesielt hærens kompetanse vil være avgjørende for dens evne til å forsvare suverenitet, og *representativitet*, her knyttet opp til dens multikonfesjonelle identitet, spesielt relevant for hærens legitimitet.

Suverenitet

I følge respondentene i undersøkelsen har hæren kapasitetsmessig ingen evne til å slå ned på interne eller eksterne aktører som utfordrer myndighetenes suverenitet. De fremholder at hærens ressursgrunnlag ikke er bedre nå enn hva det var under Syria, og mener derfor at en militær styrking absolutt er nødvendig. De mener også at oppfatningen av hæren som en operativ styrke vil ha betydning for oppfatning av den som en ”seriøs aktør”, og som følge av sin militære svakhet fremholder respondentgruppene at hæren heller ikke har noen legitimitet i befolkningen som en forsvarsstyrke mot militære angrep.

Derimot mener respondentene at en styrking av hærens kapasitet vil være lite realistisk, og forklarer dette først og fremst med den libanesiske statsstrukturen og mangelen av nasjonal integrasjon. Disse splittende interessene reflekteres også i den multikonfesjonelle hæren, og respondentene fremholder at en slik identitet *alltid* vil skape utfordringer for hærens evne til forsvar. Lojalitetsbånd knyttet til konfesjon fremfor stat, motstridende interesser og konflikter mellom de konfesjonelle gruppene har gjort det vanskelig for libanesiske myndigheter å enes om de felles sikkerhetspolitiske utfordringene i Libanon, deriblant

---

Hezbollahs militære rolle, og med det hva som skal være hærens strategiske mål. Dermed mener respondentene det er lite vilje blant myndighetene til å styrke hærens kapasitet, som gir seg utslag både i manglende utstyr, men også dårlig trente soldater og svak kapasitet til å håndtere akutte situasjoner. Respondentene understreker at en styrking også vil kunne virke truende på både Hezbollah og andre i den politiske opposisjonen, og skape økt usikkerhet. Jeg mener dette alltid vil være et dilemma i en stat hvor myndighetene ikke oppfattes som representanter for et samlet folks interesser, og avviket i disse interessene er så store som i Libanon. Tilstrekkelige ressurser til å slå beina under aktører som truer statens makt og konkurrerer om å forsvare befolkningens sikkerhet vil derfor være svært vanskelig og skape stor usikkerhet fordi disse representerer en såpass stor del av befolkningen.

Samtidig viser respondentene hvordan uklare relasjoner i ansvarsforholdet mellom de politiske representantene og hæren har gjort en nødvendig rasjonalisering og økonomiske omprioriteringer for å styrke kapasiteten vanskelig. De forklarer dette med den politiske kulturen, kjennetegnet ved konfesjonelle klienteistiske allianser, som de mener har ledet til en topptung og sterkere konfesjonelt definert hær med redusert handlingskapasitet. De mener disse klienteistiske nettverkene innføres med den kvotebaserte rekrutteringsmodellen på offisersnivå. Respondentene viser samtidig at den ekvivalente rekrutteringsmodellen på lavere nivå har gitt en muslimsk majoritet, som ligger nærmere den reelle representativiteten i staten, men utfordrer den arabisk-vestlige dualismen, og dermed evne til forsvar. To av respondentgruppene mener derfor at hæren er i ferd med å få et sjiamuslimsk stempel. Dette svekker hærens legitimitet og jeg mener det også vil svekke hærens evne til å avvæpne Hezbollah og sikre monopol på legitim militærmakt. Ut fra respondentenes eksempler i kapittel 5. om samarbeidet mellom Hezbollah og hæren, mener jeg dette kan gi inntrykk av at en avvæpning av Hezbollah vil bli problematisk uten at de selv går med på dette. Jeg begrunner dette med den sjiamuslimske andelen i hæren, men også med det faktum at Hezbollah utfører oppgaver hæren i kraft av sin multikonfesjonelle identitet ikke klarer å fylle.

Respondentene bekrefter også at Hezbollah har stor oppslutning i andre deler av befolkningen, og at mange ser dem som den eneste reelle forsvarsgruppen mot Israel. Hærens svake kapasitet er også med på å styrke dette bildet, samtidig som USA og andre eksterne bidragsgivere heller ikke vil styrke hæren i frykt for at våpnene skal havne i hendene på Hezbollah.

Stabilitet og sikkerhet

Samtidig mener respondentene at en svak hær vil ha høy legitimitet i det libanesiske folk nettopp fordi den da ikke vil virke som noen trussel mot interne og eksterne interesser, og hærens ansvar for å forsvare hele befolkningen ligger dermed i dens skjøre multikonfesjonelle identitet og svake militære kapasitet. De mener at doktrinen om at ”hærens svakhet er dens styrke” også er gjeldende i dag, og fremholder at dette gir den en unik og sårt trengt rolle som stabilisator i den fragmenterte staten. Respondentene fremhever derfor dette som hærens viktigste oppgave, men understreker at en slik evne samtidig avhenger av hærens evne til nøytralitet og enhet.

Manglende evne til enhetlig politisk lederskap og konsensus skyver et enormt ansvar over på hæren, som blir stående overfor vanskelige dilemmaer og må handle på eget ansvar. Dette gjør hærens handlinger kontroversielle og kan lett gi hæren et politisk stempel. Fordi respondentene mener lojalitetsbåndene til klan er sterkere enn lojaliteten til staten og hæren, vil politiske splittelser derfor også splitte hæren, som samlet reduserer deres legitimitet og troverdighet som stabilisatorer. Respondentene mener hæren derfor i stedet blir stående som passiv observatør, men mener samtidig dette virker styrkende på dens rolle som stabilisator. De mener både General Suleiman og nå General Kahwagi har klart å håndtere den libanesiske hæren som en garantist for nasjonal enhet ved å opprettholde den samme avstanden til alle de politiske partiene, men understreker at dette betyr å ikke involvere hæren militært i konflikter. Spesielt trekker de frem demonstrasjonene i 2008 og mener at hæren gjennom sin passive rolle både opprettholdt stabilitet, sørget for sikkerhet til befolkningen og beskyttet de demokratiske bygningene mot kuppforsøk. Likevel skapte det også problemer at hæren gikk imot myndighetens ordre, og respondentene viser hvordan hæren etter demonstrasjonene i 2008 ble beskyldt for å ha samarbeidet med Hezbollah, som igjen svekket deres legitimitet. Det kan derfor også virke som om enhet og politisk nøytralitet har blitt vanskeligere å opprettholde med en så tydelig politisk polarisering som den man har i dag. Jeg mener likevel det kan virke som om hæren velger en slik svekket legitimitet fremfor å slå ned på Demonstrasjonene, som ville ledet til sivile tap og skapt store protester og økt ustabilitet.

Selv om hæren har få eller ingen evner til militært å forsvare libanesiske suverenitet, mener jeg hæren gjennom sine evner til å sikre internt stabilitet bidrar til å senke de konfesjonelle gruppens behov for å søke beskyttelse fra eksterne aktører. Fordi lojalitetsbåndene strekker

---

seg utover de suverene grensene, vil denne rollen både ha betydning for suverenitet og stabilitet. Dermed er de også med på å beskytte en av de få demokratiene i regionen, som jeg mener er et viktig premiss for å kunne trygge befolkningens sikkerhet. Jeg mener stabilitet også vil være avgjørende om man på sikt skal få til en politisk dialog som tar sikte på å finne løsninger i disse spørsmålene. Derimot vil ikke hæren alene klare å skape en slik stabilitet, og jeg mener hovedproblemet ligger i den manglende konsensus om premissene for statsdannelsen. Løsningene på disse utfordringene tror jeg likevel må søkes utenfor disse grensene, hvor eksterne interesser og eksterne lojalitetsbånd hindrer konsensus om noen felles nasjonale interesser som blant annet kommer til uttrykk i sikkerhetsspørsmålene.

På mange måter er den libanesiske hæren derfor en forsvarer av den fragmenterte statsstrukturen som kjennetegner Libanon og jeg mener det er hærens evne til å balansere befolkningsgruppene som er dens fremste og viktigste rolle i dag. Jeg mener hæren ikke skaper integrasjon, men snarere sikrer at ”terrorbalansen” mellom gruppene ikke forstyrres, og mener dette underbygger at selv om hæren i dag er en viktig stabilisator i den libanesiske staten, er dette en kortsiktig og skjør stabilitet hvor hærens evner endres fra situasjon til situasjon. Her mener jeg også den regionale situasjonen vil måtte trekkes inn i analysen.

I denne studien har jeg valgt en bred innfallsvinkel til problemstillingen. Manglende språkkunnskaper har også hindret meg fra å gå inn på mer spesifikke områder fordi dokumenterte data ofte er på arabisk. Derimot tror jeg en nærmere studie av hærens rolle i Nahr el-Bared og Demonstrasjonene fra 2005 og frem til i dag vil kunne gi interessante innfallsvinkler til problemstillingen. Jeg tror også en nærmere studie av forholdet mellom Hezbollah og den libanesiske hæren, med vekt på de interne spenningene dette forholdet medfører både internt i hæren og i Libanon ville vært spennende. Et slikt samarbeid må også ses i lys av de kristnes distansering til staten, sjiamuslimenes fremvekst og den stadig sterkere konflikten mellom sjiamuslimer og sunnimuslimer i regionen som helhet. Jeg tror også dette ville reist noen spennende spørsmål knyttet til utfordringene ved den libanesiske statsdannelsen og libanesiske identitet, knyttet til suverenitet og stabilitet.

Kildeliste

- Adib, Mustapha S (2007): Lebanon's Defence and Security Apparatus: Structure, Procedures and Flaws. Seminar on Lebanon's Security Sector, The Henry L. Stimson Center, Washington, Dec. 12-13th, 2007. Tripoli: Center for Middle-Eastern Strategic Studies (CESMO).
- Ball, Nicole (2002): The Reconstruction and Transformation of War-Torn Societies and State Institutions: How Can External Actors Contribute? In: Debiel Tobias og Axel Klein (2002): *Fragile Peace. State Failure. Violence and Development in Crisis Regions*. London: Zed Books in association with The Development and Peace Foundation.
- Barak, Oren (2009): *The Lebanese Army. A National Institution in a Divided Society*. New York: State University of New York Press
- Barak, Oren (2006): Towards a Representative Military? The Transformation of the Lebanese Officer Corps since 1945. *Middle East Journal*. Volume 60. No 1. Winter 2006.
- Barak, Oren (2002): Intra-communal and inter-communal dimensions of conflict and peace in Lebanon.
- Barak, Oren (2001): Commemorating Malikiyya. History and Memory. *Bloomington*. Spring 2001. Vol. 13. Iss.
- Belloncle, Edouard (2006): Prospects of SSR in Lebanon. *Journal of Security Sector Management*, Volume 4, Number 4, November 2006. URL: http://www.sronline.org/jofssm/issues/jofssm_0404_belloncle.pdf?CFID=1795337&CFTOKEN=69930109 [Lest 03.02.2009]
- Butenschøn, Nils A. (2008): *Midtøsten. Imperiefall, statsutvikling, kriger*. Oslo: Universitetsforlaget
- Butenschøn, Nils A. (1998): *Etnisk konflikt og demokrati*. Midgaard, Knut og Bjørn Erik Rasch (1998). *Demokrati: Vilkår og Virkninger*. Bergen: Fagbokforlaget
- CIA Factbook (2009): Middle East: Lebanon. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/le.html> [Lest 21.05.2009]
- Cordesman, Anthony H. (2006): *Lebanese Security and the Hezbollah*. Working Draft, Revised: July 14, 2006. Washington DC: Center for Strategic & International Studies.. URL: http://www.csis.org/media/csis/pubs/060714_lebanese_security.pdf [Lest 03.02.2009]
- Dagher, Carole H (2001): *Bring Down the Walls. Lebanon's Post-War Challenge*. New York: Palgrave

-
- Danopoulos og Vajpeyi (2004): Introduction. Notes and Concepts. Bar-or, Amir Constantine P. Danopoulos og Dharendra Vajpeyi (2004): Civil-Military Relation, Nation building and National Identity. Comparative Perspectives.
- Debiel, Tobias og Axel Klein (2002): *Fragile Peace. State Failure. Violence and Development in Crisis Regions*. London: Zed Books in association with The Development and Peace Foundation.
- Dupond, Hubert (1999): *Instrument du Pouvoir ou Ateur Politique?*. Confluences Méditerranée, Numero 29, Printemps 1999.
- el-Khazen, Farid (1992): Lebanon's Communal Elite-Mass Politics: The Institutionalization of Disintegration. *The Beirut Review*, Issue No. 3, Spring 1992. URL: <http://www.lcps-lebanon.org/pub/breview/br3/fkhazen3.html> [Lest 13.11.2009]
- el-Hokayem, Emile og Elena McGovern (2008): *Towards a More Secure and Stable Lebanon: Prospects for Security Sector Reform*. The Henry L. Stimson Center. URL: <http://www.stimson.org/swa/pdf/LebanonConfReport-WebVersion.pdf> [Lest 03.02.2009]
- Finer, Samuel E. (1975): *State and Nation-Building in Europe: The Role of the Military*. Tilly, Charles (ed) (1975): *The Formation of National States in Western Europe*. Princeton: Princeton University Press.
- FN resolusjon 1559 (2004): URL: <http://www.un.org/News/Press/docs/2004/sc8181.doc.htm> [Lest 03.06.2009]
- FN resolusjon 1701 (2006): URL: <http://www.un.org/News/Press/docs/2006/sc8808.doc.htm> [Lest 03.06.2009]
- Fortna, Virginia Page (2008): *Peacekeeping and democratization*. Jarstad, Anna K. And Timothy D. Sisk (2008): *From War to Democracy. Dilemmas of Peacebuilding*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fukuyama, Francis (2005): *State Building. Governance and World Order in the Twenty-First Century*. London: Profile Books.
- Gaub, Florence (2007): Multi-Ethnic Armies in the Aftermath of Civil War: Lessons Learned from Lebanon. *Defence Studies*, 7:1, 5-20.
- Gerring, John (2004): What Is a Case Study and What Is It Good for? *American Political Science Review* (2004), 98:2:341-354
- Goldstein, Joshua S. and Jon C. Pevehouse (2007): *International Relations*. Seventh edition. New York: Pearson Longman.
- Grugel, Jean (2002): *Democratization. A critical introduction*. New York: Palgrave macmillian.
- Grønmo, Sigmund (2004): *Samfunnsvitenskapelige Metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.

- Hammersley, Martyn og Paul Atkinson (1996): *Feltmetodikk. Grunnlaget for feltarbeid og feltforskning*. Gjøvik: Ad Notam Gyldendal A/S.
- Hanf, Theodore (1993): *Coexistence in Wartime Lebanon. Decline of a State and Rise of a Nation*. London: The Center for Lebanese Studies and I.B Tauris & Co Ltd.
- Harris, William (1999): *Faces of Lebanon. Sects, Wars and Global Extensions*. Princeton: Michael Wiener Publishers.
- Hippler, Jochen (2004): *Violent Conflict, Conflict Prevention and Nation-Building i Nation-Building. A Key Concept for Peaceful Conflict Transformation?*. Hippler, Jochen (ed.) (2004). London: Pluto Press.
- Hellevik, Ottar (2002). *Forskningsmetode i Sosiologi og Statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hopp, Ulrike og Adolf Klope-Lesch (2004): *External Nation-Building vs/ Endogenous Nation-Forming – A Development Policy Perspective*. Hippler, Jochen (2004): *Violent Conflict, Conflict Prevention and Nation-Building i Nation-Building. A Key Concept for Peaceful Conflict Transformation?*. Hippler, Jochen (ed.) (2004). London: Pluto Press.
- Hudson, Michael C. (1977): *Arab Politics. The search for Legitimacy*. New Haven: Yale University Press.
- Höglund, Kristine (2008): *Violence in war-to-democracy transition*. Jarstad, Anna K. And Timothy D. Sisk (2008): *From War to Democracy. Dilemmas of Peacebuilding*. Cambridge: Cambridge University Press.
- James, Paul (1996): *Nation Formation. Towards a Theory of Abstract Community*. London: Sage Publications.
- Jarstad, Anna K. (2008): *Dilemmas of war-to-democracy transitions: theories and concepts*. Jarstad, Anna K. And Timothy D. Sisk (2008): *From War to Democracy. Dilemmas of Peacebuilding*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kaldor, Mary (2003): *Security Structures in Bosnia and Herzegovina*. Cawthra, Gavin og Robin Luckman (2003): *Govering Insecurity. Democratic Control of Military and Security Establishments in Transitional Democracies*. London & New York: Zed Books
- Kalleberg, Rangvald (2007): *Forskningsopplegget og samfunnsforskningens dobbeltdialog i Holter, Harriet og Rangvald Kalleberg (2007): Kvalitative metoder i samfunnsforskning*". Oslo: Universitetsforlaget
- Kjelstadli, Knut (1999): *Fortida er ikke hva den en gang var, en innføring i historiefaget*. Oslo: Universitetsforlaget
- Knutsen, Are (2005): *Precarious peacebuilding: Post-war Lebanon, 1990-2005. Working Paper 2005:12*. Bergen: Christian Michelsen Institute.

-
- Koekenbier, Pieter (2005). *Multi-Ethnic Armies: Lebanese Lessons & Iraqi Implications*. Middle East Series, 2005. URL: <http://www.comw.org/warreport/fulltext/0506koekenbier.pdf>
- Libanesiske konstitusjonen (1990). URL: http://www.servat.unibe.ch/icl/le00000_.html [Lest 06.03.2009]
- Lijphart, Arend. (1977): *Democracy in Plural Societies. A Comparative Exploration*. New Haven and London: Yale University Press.
- Luckham, Robin, Goetz og Mary Kaldor (2003): *Democratic Institutions and Democratic Politics*. Bastian, Sunil og Robin Luckman (2003): *Can Democracy be Designed? The Politics of Institutional Choice in conflict-Torn Societies*. London: Zed Books.
- Melhem, Edmond (1996): *Workings and Shortcomings of the Lebanese Political System*. Middle East Quarterly, Vol 3, Number 10, 1996. URL: http://www.geocities.com/CapitolHill/Lobby/3577/edmond_melhem.html [Lest 17.11.2009]
- Migdal, Joel S.(1988): *Strong Societies and Weak States. State-Society Relations and State Capabilities in the Third World*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Mikkelsen, Britha (1995): *Methods for Development Work and Research*. London: Sage, s. 102-116. Kopisamling.
- Mooney Jr., William K, (2007): *Stabilizing Lebanon: Peacekeeping or Nation-Building*. Parameters, Autumn 2007, pp 26-41.
- Morrow, Duncan (2005): *Breaking Antagonism? Political Leadership in Divided Societies i Power sharing: new challenges for divided societies*. O'Flynn, Ian og David Russel (ed.) (2005) London: Pluto Press
- Nerguizian, Aram (2009): *The Lebanese Armed Forces. Challenges and Opportunities in Post-Syria Lebanon*. First working draft Feb. 10th, 2009. Washington DC: Center for Strategic & International Studies. URL: http://csis.org/files/media/csis/pubs/090210_lafsecurity.pdf [Lest 03.02.2009]
- Norton, Auguste Richard. (2007): *Hezbollah*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- O'Flynn, Ian og David Russel (2005): *Introduction, New Challenges for Power-Sharing i Power sharing: new challenges for divided societies*. O'Flynn, Ian og David Russel (ed.) (2005) London: Pluto Press
- Owen, Roger (2002): *State, Power and Politics in the Making of the Modern Middle East*. 2nd Edition. London: Routledge
- Davis, Uri (1997): *Citizenship and the State. A Comparative Study of Citizenship Legislation in Israel, Jordan, Palestine, Syria and Lebanon*. Beirut: Garnet Publishing Limited.

- Parekh, Bhiku (1997): Managing multicultural societies. *The Round Table. The Commonwealth Journal of International Affairs*, 86:523-532. URL: <http://dx.doi.org/10.1080/00358539708454386> [Lest 14.06.2009]
- Picard, Elizabeth (2009): *The Virtual Sovereignty of the Lebanese State: from deviant case to ideal type in Guazzone, Aura and Daniella Pioppi: The dynamics of change in the Arab world: Globalization and the re-structuring of state power.* Roma, IAI, 2009.
- Ragid el-Solh.(2004): *Lebanon and Arabism. National Identity and State Formation.* London: I.B Tauris Publishers in association with Center for Lebanese Studies.
- Ragin, Charles (1994): *Constructing Social Research: The Unity and Diversity of Method.* Thousand Oaks, California: Pine Forge Press
- Rubin, Barnett R. (2006): Peace building and state-building in Afghanistan: Constructing Sovereignty for whose security?. *Third World Quarterly*, 27:175-185. URL: <http://dx.doi.org/10.1080/01436590500370038> [Lest 14.06.2009]
- Rubin, Herbert J. and Irene S. Rubin (2005): *Qualitative Interviewing. The Art of Hearing Data.* Second Edition. London: Sage Publication Ltd.
- Russel, David og Nadim Shehadi (2005). "Power Sharing and National Reconciliation: The Case of Lebanon" i "Power Sharing. New Challenges for Divided Societies" O'Flynn, Ian og David Russel (red). London: Pluto Press. (138-152)
- Sakr, Etienne (Abu Arz) (2005): *The Politics and Liberation of Lebanon.* Middle East Review of International Affairs, Vol. 9, No. 4 (December 2005). URL: http://www.carnegieendowment.org/files/SalemCommentaryjune07_formatted.pdf [Lest 12.02.2009]
- Salem, Paul (2007): *Lebanon Resists Security Threats but Must Revive National Unity Government.* Middle East Program, June 2007. URL: http://www.carnegieendowment.org/files/SalemCommentaryjune07_formatted.pdf [Lest 12.02.2009]
- Schäfer, Heinz-Uwe (2004): *Possibilities and Limitations of External Military Contributions.* Hippler, Jochen (2004): *Violent Conflict, Conflict Prevention and Nation-Building i Nation-Building. A Key Concept for Peaceful Conflict Transformation?.* Hippler, Jochen (ed.) (2004). London: Pluto Press.
- Shehadi, Nadim og Dana Haffar Mills (ed) (1988): *Lebanon: a history of conflict and consensus.* London: I.B. Taurisn & Co Ltd.
- Suhrke, Astri. (2006): *When More is Less: Aiding Statebuilding in Afghanistan.* Working Paper. Fundacion Para Las Relaciones Internacionales Y El Dialogo Exterior (Fride).
- Tawjihi, Kirass (2009) *The Lebanese Army.* URL: <http://www.lebarmy.gov.lb/English/Kirras.asp> [Lest 19.01.2009]
- Tilly, Charles. (1992): *Coercion, Capital and European States. AD 990-1992.* Oxford: Blackwell companion

- Tomàs, Núria (2008): Lebanon: Opportunities beyond the impasse?. Escola de cultura de pau. URL:
[http://www.reliefweb.int/rw/RWFiles2008.nsf/FilesByRWDocUnidFilename/SHIG-7ELGFQ-full_report.pdf/\\$File/full_report.pdf](http://www.reliefweb.int/rw/RWFiles2008.nsf/FilesByRWDocUnidFilename/SHIG-7ELGFQ-full_report.pdf/$File/full_report.pdf) [Lest 14.06.2009]
- UNRWA (The United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East) (2009): Lebanon Refugee Camp Profile. URL:
<http://www.un.org/unrwa/refugees/lebanon.html> [Lest 24.08.2009]
- Yin, Robert K (2003): Case Study Research. Design and Methods. London: Sage Publications
- Østbye, Helge, Karl Knapsk og, Knut Helland og Leif Over Larsen (2002): Metodebok for Mediefag. Bergen: Fagbokforlaget
- Østerud, Øyvind (1994): Hva er nasjonalisme? Oslo: Universitetsforlaget.

7. Apendix

7.1 Kart over Libanon

Kilde: www.cia.gov. Url: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/le.html> [Hentet 21.05.2009]

7.2 Vedlegg til mail til respondentene

Dear Mr.

For my interviews I'm searching for experts on Lebanese politics, and particularly on the Lebanese Army, that could elaborate my thesis through their knowledge, experiences and reflections on the subject and I'm sincerely asking if you might be interested in doing such an interview.

The MA thesis will be based on a perception that national integration, security and stability are fundamental principles in a democratic and sovereign state. A high level of insecurity, violence and conflicts caused by sectarian and political fragmentation are seen as obstacles to the achievement of political reforms that will lead to a well-functioning and efficient government, national integration (unity) and state sovereignty, all important to the protection of democracy and human rights values. According to both the Taif Accordance and the UN resolution 1559, there shall be sovereignty of the state of Lebanon over all the Lebanese territory, both calling for the disarming of all militia groups and military control over all Lebanese territory. Nation building through national integration, reconciliation, democratization, securitization and stabilization is seen as essential to state sovereignty.

In this context, the national army is seen as a significant agent in the nation-building process, both through their role as protector of internal and external security, their identity based on national solidarity and their commitment to democracy. Integration (national solidarity) inside the army and the capability to maintain this unity in fighting conflict, is seen as crucial to their capability to secure democracy, internal security, stability and integration in the Lebanese state, and to defend the state's internal and external sovereignty.

My questions will be in regard to the role of the Lebanese army as a multi-sectarian force in a pluralistic context, and the aim of this study is to examine if the Lebanese Army has managed to operate as an effective defender of Lebanese sovereignty and an integrative force in Lebanon after the Syrian withdrawal?

Regards,

Ingrid Ringhus

7.3 Tematisk intervjuguide

State sovereignty (ends of state building)

- Monopoly of armed force
  - o Disarmament of the civilian population and private armies
  - o Weapon control
- Expansion of the armed force
  - o Size and military capability
  - o Deployment of the army to all of the state's territory
- Warmaking
  - o *Attacking rivals outside the territory already claimed by the state*

“The army's weakness is its strength”

- In relation to the internal security role?
- In relation to sovereignty?

National integration (ends of nation building)

- Integration)
  - o Through an integrative ideology - based on a national solidarity and loyalty to the Lebanese state and the army
  - o Military recruiting, education and promotion
  - o Sectarian balance inside the army
  - o Keeping this unity in war - maintain as an a integrated institution
  - o To what extend would you say that the army manage to transform and promote these integrative values to the Lebanese society as a whole?
  - o The idea of a Lebanese national state and the lack of a national consensus concerning a common identity and the future direction of Lebanon

Protection of democratic institutions and democratic values

- Defender of the democratic institution
- Defender of democratic values
  - o The will of the people
  - o Equality

The relation relation between the Army and the Hezbollah

- Has a monopolization of the armed force, regarding the relation to Hezbollah, been a military mission since 2005?
- In what way do the Hezbollah challenge the army's unity
- How would you say that the Hezbollah challenge the “national solidarity and loyalty to the Lebanese state”?